TC.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DEKORATİF ÜRÜNLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

BURSA KIZ MESLEK LİSELERİ EL SANATLARI BÖLÜMÜ EV AKSESUARLARI DERS PROGRAMININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Zübeyde BADEM

Danışman
Prof. Dr. Mediha GÜLER

ANKARA
2013

ÖNSÖZ

Geçmişte başlayıp günümüzde de devam eden yaşadığımız çevreyi güzelleştirme arzusu, ruhsal ve fiziksel açıdan rahatlamamızı sağlar. Bu nedenle yaşanılan yerin zevk ölçülerine göre iyi düzenlenmiş, kullanışlı ve rahat olması önemlidir.

İnsanların yaşadıkları mekanları kullanım amaçlarına uygun olarak en verimli, estetik ve sanatsal bir şekilde düzenlenme istekleri nedeniyle çeşitli aksesuarlar tasarlanmaya başlanmış bunların eğitimde de yere sahip olması sağlanmıştır.

Ev aksesuarlarının ortamdaki etkileri çeşitlilik gösterir. Bunlar kullanım amaçlı da olabilir süs amaçlıda bu sebepten dolayı insanlar kendi zevklerine ve ortamlarına uygun olan aksesuarları tercih ederek kendilerini mutlu kılmaktadır.

El sanatları bölümlerinde aksesuarların üretilmesi, tasarlanması için dersler konulmuş ve bunlardan biri olan ev aksesuarları dersinin öğrencilere faydaları, iş hayatına ve yüksek eğitime hazırlama durumunu incelemek için ele almış bulunmaktayım.

Bu araştırma Bursa Kız Meslek Liseleri, El Sanatları Bölümü, Dekoratif El Sanatları Dalında verilen Ev Aksesuarları dersini incelemek, belgelemek, tanıtmak ve öğrenci görüşlerini alarak getirilecek önerileri belirlemek amacıyla planlanılmıştır.

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde yakın ilgi ve desteğini esirgemeyen ve bana yön veren Sayın Prof. Dr. Mediha GÜLER'e, Bursa Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi El Sanatları Bölümü öğretmenlerine, Bursa'da yaptığım araştırmalar süresince yanımda olan ve maddi-manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Ankara-2013

Zübeyde BADEM

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Bursa Kız Meslek Liseleri El Sanatları Bölümü Dekoratif El Sanatları Dalında uygulanan Ev Aksesuarları dersini, öğrenci görüşleriyle değerlendirilmesidir.

Çalışma, tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. Literatür taraması sonucunda, araştırmayı oluşturacak verileri elde etmek amacıyla bölüm öğrencilerine uygulanmak üzere anket hazırlanmış ve öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın çalışma evreni olarak, 2011-2012 öğretim yılında Bursa Kız Meslek Liseleri El Sanatları Bölümü Ev Aksesuarları dersini alan 11. ve 12. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Toplam 70 öğrenciye anket uygulanmış ve veriler SPSS 16.0 paket programında değerlendirilmiştir.

Araştırma sonuçlarını yorumlamak için verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımları alınmış, bulgular tablolarda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde bölüm öğrencilerinin ev aksesuarları dersine severek katıldıkları ve ders konularında da en çok canlı çiçek tanzimini sevdikleri görülmüştür.

Programda kullanılan araç-gereç sayısının yeterli olduğu ve kullanılan araç-gereçlerin teknolojik açıdan uygun olduğu tespit edilmiştir. En çok kullanılan araç-gereç cendere olduğu görülmüştür. Atölyede bulunması istenilen araç-gereç ise deri dikiş makinesidir. Derslerde kaynak olarak en fazla kitle iletişim araçları kullanılmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu malzeme temininde sıkıntı çekmemektedirler. Programda ders süresi yeterlidir. Dersin amacı ve içeriği mesleki becerilerin kazandırılmasında yeterli bulunmuştur. Kullanılan öğretim yöntemlerinin amaçları gerçekleştirdiği görülmüştür. Programın değerlendirme sürecinin bilgi ve beceri ölçebilme yeterliliğine sahip olduğu düşünülmektedir. Derslerde oluşturulan ürünlerle piyasada bulunan ürünler arasında çoğunlukla benzerlik olduğu görülmüştür. Bu ürünler arasında en çok canlı çiçek tanzimleri benzemektedir. Programa piyasadaki değişiklikler yansıtılmıştır. Programda

yeni tekniklerin uygulanmasına imkan verilmediği görülmüştür. Derslerde oluşturulan ürünlerin sergileme ve satış imkanı bulunmaktadır. Bu ürünlerin okul dışında ilgi gördüğü görülmüştür. Alınan eğitim iş hayatına uygundur. Ev aksesuarları programında öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmaları mümkündür. Öğrencilerin programa ilişkin önerileri arasında dersin içeriğinin geliştirilmesi ve öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmaları için teknolojik araç-gereçler kullanılması gerektiğini öne sürülmüşlerdir.

ABSTRACT

This research aims to evaluate Home Accessories lesson that is shown at Girls' Vocational High Schools' Handcrafts Department – Decorative Handcrafts Part which are located in Bursa with the opinions of the students who are studying that lesson.

This is the descriptive study based on literature research.As a result of literature scanning,in order to abtain data that will be content of the research,a survey has been prepared and conducted on department students.

The domain of the research is formed with the 11st and 12nd class students who are studying Home Accessories lesson in Bursa Girls' Vocational High Schools' Handcrafts department 2011-2012 education term.Survey has been conducted on 70 students and datas are evaluated via SPSS 16.0 programme.

In order to interpret the survey results frequency and percentage of the datas are taken and shown with the tables.

When we evaluate the survey datas we can see the that deparment students are enjoying to attend Home Accessories lesson and the disposal of alive flowers is their favourite part of the lesson.

Number of the equipments are being used for the lesson is enough and the equipments are measuring up the tecnologic expectations.The most common used equipment in the lesson is mill.The equipment that students need in the workshop is sewing machine for leather.Mass media is the most usual resource that is used for lesson.Most of the students haven't face any problem at assurance of the materials which they need for the projects.Time of the lesson is enough also aim and content of the lesson good enough for to get vocational talents according to students.Teaching methods are helping to get aims.The products which are created in the lesson,mostly similar with the ones on the market.Especially the products they create with disposal of alive flowers are the most similar ones.Changes at the market are being integreted to the programme of the lesson.Students are not able use new tecnics with the current programme.There is chance

to make exhibition or sell of the products are created in the lesson.These products are getting interest by the public.Education is suitable for business life.In the home accessories programme,students are able to use their creativity.As a suggestion for the programme,students think that content of the lesson should be improved and for let the students use their creativity requiered technologic equipments should be used.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ i
ÖZET ii
ABSTRACT iv
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xv

BÖLÜM I

GİRİŞ 1
1.Problem 1
2. Araştırmanın Amacı 3
3. Araştırmanın Önemi 3
4. Sayıtlılar 4
5. Sınırlılıklar 4
6. Tanımlar 5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 6
1.EĞİTİM 6
2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM 6
2.1. Mesleki Eğitim 7
2.2. Mesleki Eğitimin Amacı 8
2.3. Mesleki Eğitimin Nitelikleri 9
2.4. Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi 10
2.4.1. Üretim sistemleri 10
2.4.2. Otomasyon 11
2.4.3. Saybernasyon 11
2.5. Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim Tarihi 11

2.5.1. İmparatorluk Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim.....11
2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim.....13
2.6. Mesleki ve Teknik Eğitime Olan Gereksinim.....14
2.6.1. Sosyal Gereksinim.....15
2.6.2. Ekonomik Gereksinim.....15
2.6.3. Bireysel Gereksinim.....16
2.6.4. Ulusal Gereksinim.....17
2.7. Türkiye'de Genel Mesleki Eğitim Sistemi.....17
2.7.1. Örgün Eğitim.....19
2.7.2. Yaygın Eğitim.....21
2.7.3. Çıraklık Eğitimi.....22
2.8. Türkiye' deki Mesleki ve Teknik Liseler.....23
2.8.1. Erkek Teknik Öğretim Okulları.....24
2.8.2. Kız Teknik Öğretim Okulları.....24
2.8.3. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları.....24
2.8.4. Din Öğretimi Okulları.....25
3. KIZ MESLEKİ EĞİTİMİ.....25
3.1. Türk Milli Eğitiminde Kız Meslek Eğitiminin Yeri ve Önemi.....26
4. EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI.....29
4.1. Alanın Amacı.....29
4.2. El Sanatları Teknolojisi Alanı Programındaki Bölümler.....29
5. EL SANATLARI HAKKINDA GENEL BİLGİ.....29
5.1. El Sanatları.....29
5.2. El Sanatlarının Tarihçesi.....30
5.3. El Sanatlarının Hammaddeye Göre Sınıflandırılması.....31
5.3.1. Hammaddesi Hayvansal, Bitkisel ve Kimyasal Lif Olan El Sanatları.....32
5.3.2. Hammaddesi Ahşap (Ağaç) Olan El Sanatları.....32
5.3.3. Hammaddesi Taş Olan El Sanatları.....32
5.3.4. Hammaddesi Toprak Olan El Sanatları.....33
5.3.5. Hammaddesi Maden (Metal) Olan El Sanatları.....33
5.3.6. Hammaddesi Deri ve Hayvansal Atıklar Olan El Sanatları.....33
5.3.7. Hammaddesi Cam Olan El Sanatları.....34
5.3.8. Hammaddesi Kabuk, Saz, İnce Dal ve Sap Olan El Sanatları.....34

5.4. El Sanatlarının Türkiye'deki Durum.....34
6. DEKORATİF EL SANATLARI DALI.....35
6.1. Amacı.....35
6.2. Ders Tanımları.....36
6.2.1. Ortak dersler.....37
6.2.2. Alan/Dal Dersleri.....37
6.2.2.1. Alan Ortak Dersleri.....38
6.2.2.1.1. Mesleki Gelişim.....38
6.2.2.1.2.Temel Tasarım.....39
6.2.2.1.3. Temel Teknikler.....39
6.2.2.1.4. Geleneksel Türk El Sanatları.....39
6.2.2.2. Dal Dersleri.....40
6.2.2.2.1. İşletmelerde Beceri Eğitimi.....40
6.2.2.2.2. Giyim Aksesuarları.....41
6.2.2.2.3. Bebek.....41
6.2.2.2.4. Yapma Çiçek Teknikleri.....41
6.2.2.2.5. Ev Aksesuarları.....42
6.2.2.2.6. Kırkyama Üretimi.....43
6.2.2.2.7. Prototip Ürünler.....43
6.2.2.2.8. Keçecilik.....43
6.2.2.2.9. Yöresel El Sanatları.....43
6.2.2.2.10. Dekoratif Ürünlerde Bakım- Onarım.....44
6.2.3. Seçmeli Dersler.....44
7. EV AKSESUARLARI HAKKINDA GENEL BİLGİ.....44
7.1. Aksesuarlar.....44
7.1.1. Aksesuar Çeşitleri.....45
7.1.1.2. Fonksiyonel Aksesuarlar.....45
7.1.1.3. Dekoratif Aksesuarlar.....46
7.2. Ev Aksesuarları.....47
7.3. Ev Aksesuarlarının Dekorasyondaki Yeri.....48
7.4. Ev Aksesuarları Modülleri.....49
7.4.1. Makrome Nazarlık Modülü Hakkında Genel Bilgi.....49
7.4.1.1. Makrome Örgünün Kullanıldığı Yerler.....49

7.4.1.2. Makrome Nazarlığın Ev Dekorasyonundaki Yeri.....50
7.4.1.3. Makromede Kullanılan Araç ve Gereçler.....50
7.4.1.3.1. Araçlar.....50
7.4.1.3.2. Gereçler.....53
7.4.1.3.3. Makromede Kullanılan Yardımcı Gereçler.....55
7.4.1.4. Nazarlık Çeşitleri.....56
7.4.1.4.1. Kullanılan Yere Göre Nazarlıklar.....56
7.4.1.4.2. Kullanılan Malzemeye Göre Nazarlıklar.....57
7.4.1.5. İp Uzunluğunu Hesaplama ve Kesme.....57
7.4.1.6. Makrome Nazarlık Yapım Aşamaları.....58
7.4.2. Makrome Gazetelik Modülü Hakkında Genel Bilgi.....68
7.4.2.1. Makrame Yapımında Kullanılan Araç Gereçler.....68
7.4.2.2. Makrome Gazetelik Çeşitleri.....68
7.4.2.3. Makrome Gazetelik Yapım Aşamaları.....69
7.4.2.4. Makrome Gazetelik Örnekleri.....69
7.4.3. Makrome Sarkaç Modülü Hakkında Genel Bilgi.....69
7.4.3.1. Makromede Kullanılan Araç Gereçler.....70
7.4.3.2.Makrome Sarkaç Çeşitleri 70
7.4.3.2.1. Kullanılan Yere Göre Sarkaçlar.....70
7.4.3.2.2. Kullanılan Malzemeye Göre Sarkaçlar.....70
7.4.3.3. Makrome Sarkaç Yapım Aşamaları.....71
7.4.3.4. Makrome Sarkaç Örnekleri.....72
7.4.4. Makrome Abajur Modülü Hakkında Genel Bilgi.....73
7.4.4.1. Makrome Abajur Yapımımda Kullanılan Araç ve Gereçler.....73
7.4.4.2. Makrome Abajur Çeşitleri.....73
7.4.4.3. Makrome Abajur Yapım Aşmaları.....73
7.4.4.4. Makrome Abajur Örnekleri.....74
7.4.5. Kumaş Abajur Modülü Hakkında Genel Bilgi.....75
7.4.5.1.Kumaş Abajur Yapımında Kullanılan Araç Gereçler.....75
7.4.5.2. Abajur Çeşitleri.....75
7.4.5.2.1. Kullanıldıkları Yere Göre Abajurlar.....76
7.4.5.2.2. Kullanım Alanlarına Göre Abajurlar.....76
7.4.5.2.3. Kullanılan Malzemeye Göre Abajurlar.....76

7.4.5.3.Kumaş Abajur Yapım Aşamaları.....76
7.4.5.4. Abajur Örnekleri.....78
7.4.6. Çuval Çiçek Modülü Hakkında Genel Bilgi.....79
7.4.6.1. Çuval Çiçek Yapımında Kullanılan Çuvalın Sertleştirilmesi.....79
7.4.6.2. Çuval Çiçek Kalıbı Çıkarma.....79
7.4.6.3. Yapma Çiçekçilikte Kalıp Çeşitleri.....80
7.4.6.3.1. Yuvarlak Kalıplar (Taç yaprakları dörtten fazla olanlar).....80
7.4.6.3.2. Artı Şeklinde Kalıplar (Dört Dilimli).....81
7.4.6.3.3. Dipten Yapıştırılanlar (Uzun Kalıplar).....81
7.4.6.4. Çuval Çiçek Yapım Aşamaları.....81
7.4.6.5. Çuval Çiçek Örnekleri.....82
7.4.7. Davul Derisi Nazarlık Modülü Hakkında Genel Bilgi.....83
7.4.7.1.Davul Derisi Nazarlık Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler.....83
7.4.7.2.Davul Derisi Nazarlık Yapım Aşamaları.....83
7.4.7.3.Davul Derisi Nazarlık Örnekleri.....84
7.4.8.Davul Derisi Kukla Modülü Hakkında Genel Bilgi.....84
7.4.8.1.Davul Derisinden Kukla Yapımında Kullanılan Araç Gereçler.....84
7.4.8.2.Davul Derisi Kukla Yapım Aşamaları.....85
7.4.8.3.Davul Derisi Kukla Örnekleri.....85
7.4.9. Davul Derisi Çiçek Modülü Hakkında Genel Bilgi.....86
7.4.9.1.Davul Derisi Çiçek Yapımında Kullanılan Gereçler.....86
7.4.9.2.Yapma Çiçekte Kullanılan Araçlar.....86
7.4.9.3.Davul Derisi Çiçek Yapım Aşamaları.....87
7.4.9.4.Davul Derisi Çiçek Örnekleri.....88
7.4.10. Davul Derisi Abajur Modül Hakkında Genel Bilgi.....89
7.4.10.1.Davul Derisi Abajur Çeşitleri.....89
7.4.10.1.1. Kullanıldıkları Yere Göre Abajur Çeşitleri.....89
7.4.10.1.2. Görünüşlerine Göre Abajur Çeşitleri.....89
7.4.10.2.Davul Derisi Abajur Yapımında Kullanılan Gereçler.....89
7.4.10.3.Davul Derisi Abajur Yapım Aşamaları.....90
7.4.10.4.Davul Derisi Abajur Örnekleri.....90
7.4.11.Davul Derisi Pano Modülü Hakkında Genel Bilgi.....91
7.4.11.1. Davul Derisi Pano Yapım Aşamaları.....91

7.4.11.1.1. Davul Derisinin Islatılması.....91
7.4.11.1.2. Davul Derisi Üzüm Yapımı.....91
7.4.11.1.2.1. Üzüm Yapımında Dikkat Edilecek Noktalar.....91
7.4.11.1.3. Yaprak Kalıbı Hazırlama.....91
7.4.11.1.3.1. Yaprak Kalıbı Çıkarmada Kesmede Kullanılan Araç Gereçler....92
7.4.11.1.3.2. Yaprak Kalıbı Çıkarma.....92
7.4.11.1.3.3. Kalıbı Deriye Uygulama.....92
7.4.11.1.4. Boya Hazırlama.....92
7.4.11.1.4.1. Yaprakları Boyama.....92
7.4.11.1.4.2. Üzümleri Boyama.....93
7.4.11.1.4.2.1. Üzümleri Boyarken İzlenecek İşlem Basamakları.....93
7.4.11.1.5. Yeşil Yaprakları Cendere Yapma.....93
7.4.11.1.5.1. Cendere Yaparken Uygulanacak İşlem Basamakları.....93
7.4.11.1.6. Yaprakların Dallanması.....94
7.4.11.1.6.1. Yaprak Dallamada İşlem Basamakları.....94
7.4.11.1.7. Panonun Alt Zeminini Hazırlama.....94
7.4.11.1.7.1. Kullanılan Araç ve Gereçler.....94
7.4.11.2. Davul Deri Pano Örnekleri.....95
7.4.12.Metal Çiçek Yapımı Modülü Hakkında Genel Bilgi.....96
7.4.12.1.Metal Çiçek Yapımında Kullanılan Araç Gereçler.....96
7.4.12.2.Metal Çiçek Yapım Aşamaları.....96
7.4.12.3.Metal Çiçek Örnekleri.....97
7.4.13.Canlı Çiçek Tanzimi Modülü Hakkında Genel Bilgi.....97
7.4.13.1.Çiçek Yerleştirmede Kullanılan Araç Gereçler.....97
7.4.13.2.Çiçek Yerleştirmede Temel Bilgiler.....97
7.4.13.2.1.Oranlar.....98
7.4.13.2.2.Denge.....98
7.4.13.2.3.Desen.....100
7.4.13.2.4. Yapı Uyumu.....103
7.4.13.2.5. Renk Uyumu.....104
7.4.13.2.6. Vurgu Uyumu.....104
7.4.13.2.7. Genel Uyum.....104
7.4.13.3. Çiçek Tanzim Şekilleri.....104

7.4.13.3.1. Hat Şeklinde Düzenlemeler.....104
7.4.13.3.2. Kütle Şeklinde Düzenlemeler.....107
7.4.13.4.Canlı Çiçek Yapım Aşamaları.....109
7.4.13.5.Canlı Çiçek Tanzim Örnekleri.....110
8.TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....111

BÖLÜM III

YÖNTEM.....113
1. Araştırmanın Modeli.....113
2. Evren ve Örneklem.....113
3. Veri Toplama Tekniği.....113
4.Verilerin Analizi.....114

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....115
1. Öğrencilerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Bilgiler.....115
2. Öğrencilerin Program Uygulanmasında Kullandıkları Araç-Gereçlere İlişkin Bulgular.....117
3. Ev Aksesuarları Dersi Programın Değerlendirmesi.....120
4. Ev Aksesuarları Programının Uygulanmasında Yapılan Ürünlerin Değerlendirmesi.....123

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....129
1.Sonuç.....129
2.Öneriler.....131
KAYNAKÇA.....133
EKLER.....139
EK-1 Anket Formu.....139

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No **Sayfa No**

1. Meslek lisesi el sanatları teknolojisi alanı (el dokuma, halı desinatörlüğü, dekoratif el sanatları, el ve makine nakışı, sanayi nakışı, dekoratif ev tekstili dalları)..36-37
2. Dalların başarmak zorunda oldukları dersler..38
3. Ev aksesuarları ders modülleri..42
4. Öğrencilerin Sınıflarını Gösteren Dağılım..115
5. Öğrencilerin Ev Aksesuarları Dersine Katılma Durumunu Gösteren Dağılım...115
6. Ev Aksesuarları Dersindeki Konuların Hangisinin Daha Çok Sevildiğini Gösteren Dağılım..116
7. Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-Gereç Sayısını Gösteren Dağılım..117
8. Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-Gereçlerin Teknolojik Açıdan Yeterliliğini Gösteren Dağılım..117
9. Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-gereçlerin Dağılım..118
10. Atölyede bulunması İstenilen Araç-Gereçleri Gösteren Dağılım..118
11. Öğrencilerin Kullandıkları Yazılı Kaynakları Gösteren Dağılım..119
12. Öğrencilerin Malzeme Temininde Çektiği Güçlükleri Gösteren Dağılım..119
13. Öğrencilerin süre Yeterliliğine İlişkin Görüşlerini Gösteren Dağılım..120
14. Öğrencilerin Programın Amaçlarını Mesleki Becerilerin Kazandırılmasının Yeterliliğine İlişkin Görüşlerini Gösteren Dağılım..120
15. Öğrencilerin Program İçeriğini Mesleki Becerilerin Kazanılmasının Yeterliliği Açısından Görüşlerini Gösteren Dağılım..121
16. Programın Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Yöntemlerinin amaçların Gerçekleşmesi Bakımından Yeterliliğini Gösteren Dağılım..121
17. Programın Değerlendirme Süreçlerinin Bilgi Ölçebilme Açısından Yeterliliğini Gösteren Dağılım..122
18. Programın Değerlendirme Süreçlerinin Beceri Ölçebilme Yeterliliğini Gösteren Dağılım..122
19. Programın Değerlendirme Süreçlerinin Alışkanlık Ölçebilme Açısından Yeterliliğini Gösteren Dağılım..123
20. Programda Oluşturulan Ürünlerle Piyasada Oluşturulan Ürünlerin Hangilerinin Daha Çok Benzerlik Gösterdiğinin Dağılımı..123
21. Programda Oluşturulan Ürünlerle Piyasada Oluşturulan Ürünlerin Hangilerinin Daha Çok Benzerlik Gösterdiğinin Dağılımı..124
22. Programa Piyasadaki Değişikliklerin Yansıtılma Durumunu Gösteren Dağılım..125
23. Programda Gelişen Teknolojiye Bağlı Yeni Tekniklerin Kullanılma Durumunu Gösteren Dağılım..125
24. Programda Yapılan Ürünlerin Sergilenme veya Satış İmkanını Gösteren Dağılım..125
25. Programda Yapılan Ürünlerin Okul Dışında İlgi Görme Durumunu Gösteren Dağılım..126
26. Programının Uygulanmasında Alınan Eğitim İş Hayatına Uygun Olma Durumu Gösteren Dağılım..126

Tablo No **Sayfa No**

27. Programın Uygulanmasında Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Kullanabilme Durumunu Gösteren Dağılım.....127
28. Programın Geliştirilmesine İlişkin Öğrenci Önerilerini Gösteren Dağılım.....127

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No **Sayfa No**

1. Makrome tahtası.....51
2. Çözgü Çerçevesi.....52
3. İp askısı.....52
4. Jüt Resim.....54
5. Sicim İpi (Kırnap).....54
6. Sentetik Makrome İpleri.....54
7. Çubuklar.....55
8. Zil ve çan.....55
9. Halkalar.....56
10. Boncuklu nazarlık.....56
11. Baykuşlu nazarlık.....56
12. Nazarlık-1.....57
13. Nazarlık-2.....57
14. Nazarlık-3.....57
15. İpliklerin kesilmesi.....58
16. İpliklerin halkaya düğümlenmesi.....58
17. Kare düğüm atılışı.....59
18. Örümcek düğüm yapılışı.....59
19. Sol tarafa örümcek düğüm yapılışı.....59
20. Verev düğüm yapılışı.....60
21. Sarma düğüm yapılmış hali.....60
22. Yassı nazar boncuğu takılması.....60
23. Yeni iple sarma düğüm yapılışı.....61
24. Sarma düğümün bitmiş hali.....61
25. Kare dikey sarma yapılışı.....61
26. Bütün iplerin tamamlanmış hali.....62
27. Kanatları tutarak yanlardan içeri doğru çevirme işlemi.....62
28. Yanların ortada birleştirilmesi.....62
29. Verev sarma düğümünün bağlanması.....63
30. Aşk düğümü.....63
31. Verev sarma düğüm.....63
32. Verev sarmanın kare şeklini alması.....64
33. Boncuk takılması.....64
34. Sarma düğüm.....64
35. Simetrinin tamamlanmış hali.....65
36. İplerin toplanması.....65
37. Verev sarma düğüm ile kapama işlemi.....65
38. Yatay sarma düğüm.....66
39. Kanat görünümü.....66
40. Kanadın çevrilmesi.....66
41. Sarma düğüm ile kapatma.....67
42. Nazarlığın bitmiş hali.....67
43. Makrome gazetelik-1.....69
44. Makrome gazetelik-2.....69
45. Makrome Sarkaç-1.....71
46. Makrome sarkaç-2.....71

47. Makrome sarkaç-3.....72
48. Makrome sarkaç-4.....72
49. Ayaklı Abajurun üstü.....74
50. Tepe Avize.....74
51. Köşe Asma Abajur.....74
52. Ayaklı Abajur.....74
53. Kurdele nakışı ile süslenmiş abajur.....78
54. Boncuklarla süslenmiş abajur.....78
55. Harç ile süslenmiş abajur.....78
56. Kumaş Abajur.....78
57. Kurdele ve boncukla süslenmiş klasik abajur.....78
58. Saçakla süslenmiş abajur.....78
59. Yuvarlak kalıplar.....80
60. Artı şeklinde kalıplar.....81
61. Dipten yapıştırılanlar (uzun kalıplar).....81
62. Çuval çiçek tanzimi-1.....82
63. Çuval çiçek tanzimi-2.....82
64. Çuval çiçek kapı süsü.....83
65. Davul deri nazarlık.....84
66. Davul derisi kuklalar-1.....85
67. Davul derisi kuklalar-2.....85
68. Davul derisi kukla (Karagöz ile Hacivat).....86
69. Davul derisi çiçek-1.....88
70. Davul derisi çiçek-2.....88
71. Davul Derisi Abajur.....90
72. Davul derisi pano-1.....95
73. Davul derisi pano-2.....95
74. Metal çiçek-1.....97
75. Metal çiçek-2.....97
76. Oran.....98
77. Simetrik denge.....99
78. Asimetrik denge.....100
79. Desen.....100
80. Dik hat.....101
81. Yatay hat.....101
82. Çapraz hat.....102
83. Eğri hat.....102
84. Zikzak hat.....103
85. Yapı uyumu.....103
86. Dikey tanzim.....105
87. L şeklinde tanzim.....105
88. S şeklinde tanzim.....106
89. Yarım ay şeklinde tanzim.....106
90. Yatay tanzim.....107
91. Üçgen tanzim.....107
92. Yuvarlak tanzim.....108
93. Oval tanzim.....108
94. Yelpaze tanzim.....109
95. Canlı Çiçek Tanzimi-1.....110

96. Canlı Çiçek Tanzim-2.....110
97. Canlı Çiçek Tanzim-3.....110

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. Problem

Eğitim bir üretim aracıdır. Üretime göre insan yetiştirmek eğitimin görevidir, bunu daha net söylemek gerekirse ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü eğitim üretir, yani yetiştirir (Korkmaz, 1977: 79).

Eğitim, toplumsal gelişme içinde, bireyin toplum değerlerine ve yaşam biçimlerine uyum sağlamasının yanı sıra üretime yönelik faaliyetleri ile toplum kalkınmasına da katkıda bulunmaktadır. Eğitimin üretime yönelik boyutu olan mesleki eğitim ise bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Güler ve Özdemir, 2003: 89).

Mesleki eğitim, bireye yaşamı için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma sürecidir. Bu sürecin etkin bir şekilde organize edilmesi gerekir. Bu işlevin yapılması sırasında dikkate alınması gereken belirli kuramsal kavram ve ilkeler vardır: Bunlar toplumun sahip olduğu değer yargıları, mesleki eğitime olan bakış açısı içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik düzeyin dikkate alınmasıyla oluşturulan kuramsal esaslardır. Mesleki eğitimin, ülkenin gelişmesi açısından taşıdığı önem herkes tarafından kabul edilmektedir. Bu nedenle çağdaş anlamda bir mesleki eğitim sistemi oluşturabilmek için belirli kuramsal esasların dikkate alındığı bir yapı oluşturmak ve buna dayalı bir organizasyon yapmak zorunluluğu vardır. Böyle bir sistem bütünlüğünün kurulamaması sağlıklı bir mesleki eğitim yapılmasını güçleştirmektedir (Taşpınar, 1995: 139).

Bireye, hayatını kazanması için belirli bir meslek alanına ilişkin bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandıran ve bireyin kabiliyetlerini çeşitli yönlerde geliştiren eğitim süreci olan mesleki eğitim; meslek liseleri, meslek yüksek okulları, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri bünyesinde eğitim verilmektedir (Alkan,Doğan ve Sezgin, 1988: 82).

Meslek eğitimine katkı yapan bu eğitim kurumlarının içerisinde sektöre en önemli katkılardan birisini yapan da el sanatları eğitimi veren programlardır. Bu programlar bireyin yaşadığı çevrenin şekillenmesinde, bunun yanı sıra ekonomik olarak da bireyin ve toplumun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu katkının daha bilimsel ve daha uygulanabilir olanı, söz konusu programlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu da mesleki eğitimin önemini daha doğrusu uygulanan programların önemini bir kez daha göstermektedir.

El sanatları, kişinin bilgi ve becerisine dayanan, ananevi karakteri olan Milli sanatı temsil eden, ekonomik değer taşıyan bir üretim şeklidir (Şehirlioğlu, 1994: 435).

El sanatları kimi zaman şahsi ihtiyaçları karşılamak, çevre ve mekan düzenlemesinde kullanılmak üzere geliştirilmiş, renk, estetik özellikleri en uygun biçimde birleştirilerek özgün yaratılar oluşturulmuştur. Kimi durumda boş zamanları değerlendirme, ek kazanç sağlama, giyside ya da çeşitli yerlerde kullanılma amacı güderek oluşumlarıyla kültürümüze ışık tutmuştur (Öztürk, 1984: 401).

Geçmişte başlayıp günümüzde de devam eden, yaşadığımız çevreyi güzelleştirme arzusu, ruhsal ve fiziksel açıdan rahatlamamızı sağlar. Bu nedenle yaşanılan yerin zevk ölçülerine göre iyi düzenlenmiş, kullanışlı ve rahat olması önemlidir.

Aksesuarlar genellikle iç ortamlarda tamamlayıcı objeler olarak kullanılan, hareket edilebilir küçük objeler bütünü şeklinde tanımlanabilir.

Dekorasyonda aksesuar; temel bir eşyanın süslenmesi, görsel veya fiziksel olarak daha kullanışlı olması için gereklidir. Bunlar döşemeler, perdeler, duvarlar, oturma veya uyuma elemanları ile ahşap aksam dışındaki biblolar, kitaplar, abajurlar, tablolar, çiçekler ve dekorasyonu tamamlamada kullanılan minderler, yastıklar vb. elemanlardır (Özdemir, 2010: 19-20).

Aksesuarlar, bulunduğu mekana prestij veren, odayı başka odalardan farklı yapan en önemli göstergedir. Bu sebeple dekoratif el sanatları programına ders olarak ev aksesuarları dersi konulması, dekorasyonu tamamlayan elemanların üretilmesini sağlamaktadır.

Ev aksesuarlarının günümüzde yaygın bir şekilde kullanılması, bu ürünlerin dekoratif el sanatları dalı altında ele alınması ve öğretilmesi nedeniyle araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Eğitime katkı sağlama, uygulama eğitiminin sonuçlarını görme, varsa eksik yönlerini giderme amacıyla böyle bir çalışma planlanmıştır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Bursa kız meslek liseleri el sanatları bölümünde uygulanan ev aksesuarları dersini alan öğrencilerin görüşlerini almaktır.

Bu temel amaç çerçevesinde araştırma kapsamında şu sorulara cevap aranacaktır;

1. Ev aksesuarları dersinde uygulanan ürün çeşitleri nelerdir?
2. Ev aksesuarlarının üretiminde kullanılan malzemeler nelerdir?
3. Ev aksesuarları üretiminde kullanılan araç-gereçlerin yeterlilik durumu nedir?
4. Bursa Kız meslek liseleri ev aksesuarları dersini alan öğrencilerin kişisel nitelikleri nelerdir?
5. Bursa Kız meslek liseleri ev aksesuarları dersini alan öğrencilerin bu dersten beklentileri nelerdir?
    a. Aldıkları ev aksesuarları ders programı hakkındaki görüşleri nelerdir?
    b. Öğrencilerin ev aksesuarları ders programının gelişmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
    c. Öğrencilerin ev aksesuarları dersinin atölye ortamlarının özellikleri, kullanılan teknoloji, çeşitlilik, yöntem ve teknikler, araç-gereç bakımından yeterliliği ve iş hayatına uygunluğu hakkındaki görüşleri nelerdir?

3. Araştırmanın Önemi

El sanatlarımızın geçmişten bugününe çok önemli bir yere sahip olması, meslek liselerinde el sanatları bölümünün içeriğinde olan çok çeşitli dersler bulunmaktadır. Bu dersler arasında günümüzün modern çağına ayak uyduran ve çok çeşitliliği olan ev

aksesuarlarının ders olarak gösterilmesi ve ev aksesuarları dersinin bu çalışmada incelenmesi ve tanıtılması için önem taşımaktadır.

Mesleki eğitim bireye yaşamı için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma sürecidir. Verilen eğitim sonunda, yaşamı boyunca fayda sağlayacak bu özelliklere sahip olan bireyler yetiştirmek hedeflenir. Daha verimli bir eğitim için öğrencilerin başarılarını etkileyen sebepler belirlenmeli ve bu olumsuzluklar en aza indirilmeli, hatta ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır.

Öğrencilerin aldıkları ev aksesuarları dersine ilişkin tutumları, verilen eğitim hakkındaki değiştirme ve geliştirme fikirleri, var olan sistemin geliştirilmesi ve değiştirilmesi için son derece önemlidir. Sistemin olumlu ya da olumsuz yönlerini ortaya çıkarabilecek, bu konuya ışık tutabilecek en önemli faktörlerden biride, öğrencilerdir. Verilen eğitimin geçerliliği saptama açısından, öğrencilere yönelik olarak yapılan bu araştırma büyük önem taşımaktadır.

Yapılan literatür taramalarında, daha önce ev aksesuarları dersi üzerine böyle bir araştırma yapılmamış olması nedeniyle bu araştırma önem taşımaktadır.

Bu araştırma ev aksesuarları dersi uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve çözümlenebilmesinde fayda sağlayacaktır.

4. Sayıtlılar

Bu araştırmanın temelinde aşağıdaki sayıtlılar yer almaktadır.

1. Araştırma için belirlenen yöntem ve teknikler araştırmanın amacına hizmet eder niteliktedir.
2. Çalışmanın yöntem ve tekniklerini belirlemede başvurulan uzman sayısı yeterlidir.
3. Anket içeriği araştırmaya hizmet eder niteliktedir.

5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ile sınırlıdır.

2. Araştırma Bursa Kız Meslek liseleri el sanatları bölümünde uygulanan ev aksesuarları dersi ile sınırlıdır.

3. Araştırma, araştırmacının teknik, bilgi, zaman ve olanaklarıyla sınırlıdır.

4. Araştırma, Bursa kız meslek liseleri el sanatları bölümünde uygulanan ev aksesuarları dersini alan öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Aksesuar: Parçayı bütünleyen, ana işleve etkisi olmayan nesnedir (Özkeçeci, 1992: 35).

Dekorasyon: Mekanı oluşturan öğelerin ve yüzeylerin düzenlenmesi eylemi (Sözen ve Tanyeli, 1986: 65).

Deri: Hayvanların her tarafını örten ve vücudunu dış etkenlerden koruyan ırk, cins, yaş, mevsim ve gıda bakım şartlarına göre karakteristiğinde değişiklikler gösteren organdır (Yapı Kredi Yayın, 1977: 9).

El Sanatları: Bireylerin bilgi ve becerisine dayanan özellikle doğal hammaddelerin kullanıldığı elle ve basit araçlarla yapılan ve toplum kültürünü, gelenek ve göreneklerini taşıyan ayrıca üretimini yapan bireylerin duygu, düşünce ve becerisini yansıtan, gelir getirici üretime yönelik ürünlerdir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç ve Alp, 1998: 13).

Mesleki Eğitim: Mesleki eğitim bireyin iş hayatında belirli bir meslek ya da meslek ailesinde ise giriş yapabilmesi için gerekli olan asgari standartlar düzeyinde bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları ile genel ve mesleki kültür kazandıran eğitimdir. Mesleki eğitimin genel amacı is ve yaşam için gerekli istendik davranışlar geliştirmek, bilgi, öğrenme ortamı sağlamak, kuramsal ve uygulamalı alanlarda gerekli becerileri geliştirmektir (Alkan,Doğan ve Sezgin, 1996: 6).

Program: Genel amaçlara ve bunlara bağlı özel hedeflere ulaşmak için belirli bir guruba hizmet eden bir okulun sunduğu öğrenme planıdır (Tertemiz, 1977: 186).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.EĞİTİM

Eğitim, bireyin yaşam için sahip olması gereken davranışları kazandığı ve bu davranışların oluşumunda kendine özgü nitelikleriyle aktif rol aldığı, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreç sonunda birey öğrendiği davranışları yaşantısında aktif biçimde uygulamaktadır. Birey davranışları açısından bir değişim dönemi yaşamış, sonuçta somut bir ürün (davranış) elde etmiş, bunu yaşantısına yansıtmış, sonuçta somut bir biçimde sergilenmektedir (Taşpınar, 2009: 1).

Eğitim; toplumla gerçekleşen, toplum tarafından etkilenen ve biçimlenen, toplumu etkileyen ve biçimlendiren, toplum değiştikçe değişen ve değiştiği oranda toplumu da değiştiren bir süreçtir (Er, 1997: 69).

Eğitim bir üretim aracıdır. Üretime göre insan yetiştirmek eğitimin görevidir bunu daha net söylemek gerekirse ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü eğitim üretir, yani yetiştirir (Korkmaz, 1977: 79).

Türk Milletinin bütün fertlerini ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak Milli Eğitimin genel amaçlarından biridir (Yanar, 2011: 7).

2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Mesleki ve teknik eğitim; bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir(Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 3).

Mesleki eğitim, bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitimdir (Alkan, Doğan, Sezgin, 1996: 6). Teknik eğitim, ileri düzeyde fen ve matematik bilgisi ile uygulamalı teknik yetenekleri gerektiren, meslek hiyerarşisinde orta ve yüksek kademeler arası düzey için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ileri düzeyde bir meslek eğitimidir (Alkan, Doğan, Sezgin, 1996: 8).

Mesleki ve teknik eğitim; bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak, bireylere iş hayatındaki belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri, davranışlar kazandıran ve bireylerin yeteneklerini geliştiren eğitim sürecidir. Milli Eğitim Temel Kanununun 3. maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; bireylerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ile birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır (Yüksek, 2006: 12).

Genel anlamda kullanılan mesleki ve teknik eğitim ise tanım olarak, "bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, kişisel, sosyal ve ekonomik yönleriyle dengeli bir biçimde geliştirme sürecidir." (Alkan, Doğan, Sezgin, 1996: 3). Doğan'a göre ise; "Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünüdür." (Doğan, Ulusoy, Hacıoğlu, 1997: 3)

2.1. Mesleki Eğitim

"Ferdin iş hayatındaki belirli bir meslek alanında üretici olarak herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitime mesleki eğitim" denmektedir (Öksüz, 2010: 7). Bununla birlikte mesleki eğitim; "kişilere ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda, iş hayatında geçerliliği olan bir mesleği öğretmek için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandırma ve kişinin işi bir araç olarak kullanarak yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştirme süreci" olarak da tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda şekillendirilen bir

yaklaşıma göre ise; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı hızlandıran en önemli faktörlerden biri olan mesleki eğitim, çeşitli amaçlara yönlendirilebilmektedir. Bu amaçlardan biri, bireylere -işteki üretkenliklerini artırmak amacıyla iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmaktır ve bu amaçla verilen eğitim, genel olarak "yetiştirme" kavramı ile ifade edilmektedir. Örneğin; örgün eğitim sürecinin bir bölümü, meslek kursları ve iş basında eğitim yetiştirmeye yönelik eğitim faaliyetleridir (Öksüz, 2010: 7).

2.2. Mesleki Eğitimin Amacı

Mesleki ve teknik eğitimin genel amacı; bireye iş piyasasında gerekliliği olan bir işe girebilmesi ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan temel davranışları kazandırmaktır (Sezgin, 2001: 1).

Demokratik bir ortamda gençleri yaşama hazırlamada mesleki ve teknik eğitimin esas aldığı üç ana hedef:

1. Uygun öğrenme ortamı sağlamak
2. Gerekli becerileri geliştirmek
3. İstenilen davranışları oluşturmak olarak belirlenebilir.

Esasen, tüm eğitim kurumlarının bu üç hedefi gerçekleştirecek şekilde örgütlenmesi ve gençleri bu doğrultuda yetiştirmeleri gerekir. Bu husus, çağdaş toplum yaşamının başta gelen gereksinimlerinden biridir. Bu nedenle;

1. Mesleki ve teknik eğitimin temel amaçları ile bilgi kazandırma eğitimi ve bireyin bütün olarak geliştirilmesini aynı paralelde yürütmek,
2. Her öğrenciye mesleki yöneltme ve bazılarına buna ek olarak mesleğe hazırlık programları uygulamak, mesleki ve teknik eğitimin eğitsel yönünden tüm okul programlarından yaralanmak,
3. Mesleki ve teknik eğitim amaçlarını iş piyasasındaki işler için hazırlananlara göre düzenlemek gerekmektedir. Bu husus eğitimin işlevsel bir nitelik kazanması ve eğitim görmüş gençlerin yaşama uygum sağlayabilmeleri için zorunludur (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 6-7).

2.3. Mesleki Eğitimin Nitelikleri

Bugün mesleki ve teknik eğitimle ilgili çağdaş kurumlar bu eğitimi birey, meslek ve eğitimden oluşmuş üç boyutlu bir süreç olarak görmektedirler. Ayrıca geleneksel "fakirler için eğitim" anlayışını da yerini "herkes için eğitim" anlayışına bırakmıştır. Bugünkü mesleki ve teknik eğitim anlayışını karakterize eden başlıca nitelikler şu şekilde özetlenebilir:

1. Alışkanlık psikolojisi ve yaparak öğrenme esastır.
2. Ucuz maliyetle etkili eğitim sağlama sosyal verimlilik aracıdır.
3. Programları iş dünyasındaki gelişmelere göre geliştirerek değişen ortama uyarlama, kuram ve uygulamada temel kuraldır.
4. Mesleki eğitim kavramı, profesyonel düzeydekiler dışında iş dünyasındaki tüm meslekleri kapsamaktadır.
5. Okullar, toplumla uyumlu ve iş dünyasına dönüktür.
6. Programlar, çalışma yaşamına giren ve çalışanların büyük çoğunluğunu kapsar.
7. Değişen sosyo, ekonomik koşullara ve isteklere sürekli uyum temel kuraldır.
8. Öğrenme-öğretme ortamı iş ortamını kendisi ya da benzeridir.
9. Öğretmen öğretim alanının uzmandır.
10. Öğretim öğrenciye iş sağlayabilecek ve işte çalışabilme üretici gücünü geliştirinceye kadar devam eder.
11. Öğretimin içeriği, kuramcıların bilgilerinden çok meslek alanında yetişkin kişilerin bilgi, beceri ve etkinlikleri esas alınarak geliştirilir.
12. Gereksinimi olan hedef gruplara gereksinin anında ve olumlu sonuç alınacak biçimde uygulanır.
13. İstihdam gereksinimlerine göre hazırlanmış programların uygulanmasına öncelik verilir.
14. Yönetim esnek ve dinamiktir.
15. İş dünyasına katılmak isteyenler, okul dışı gençler ve yetişkinlere dönüktür.
16. Öğrenciler sınıf etkinliklerinden çok laboratuar, atölye ve alan çalışmaları yönünde güdülenir.
17. Öğretim kademesi orta öğretim sonrası yönünde gelişmektedir.
18. Programlar üst kademe öğretiminde çok hayata hazırlayıcı niteliktedir.

Görüldüğü gibi çağdaş anlamda mesleki ve teknik eğitim süreçlerinin sahip olması gereken temel nitelikler, uygulama, ekonomiklik, gelişmelere sürekli uyum, geniş bir meslekler dünyasını kapsama, topluma dönük olma, gerçek mesleki yaşantı ortamı sağlama, olumlu sonuca ulaşıncaya kadar devamlılık, uygulama yönünden gereksinime, zamana ve ihtiyacın şekline bağlı olma, istem-sunu dengesini sağlama, kesin amaçlara yönelik olma ve hayata hazırlayıcılık gibi kendine özgü nitelikleri vardır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 11-12).

2.4. Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi

Mesleki ve Teknik Eğitim insanlığın varoluşu ile başlamıştır. Uygarlığın gelişimi ile çeşitli aşamalar geçirmiştir. Üretim sistemlerinin bilinmesi Mesleki ve Teknik Eğitim açısından gereklidir.

2.4.1. Üretim sistemleri

Aile sistemi (700-1000)

Toplum yapısında ve sosyal sistemin işleyişinde ailenin bir müessese olarak önemli yeri vardır. Aile üyelerinin ailenin devamı için işbölümü içinde olmaları gerekir. Aile sisteminde meslek bireyden bireye devredilir. Mesleklerin devamı, bilgi ve beceriler aile içinde kuşaktan kuşağa aktarılır.

El sanatları eğitimi (1000-1500)

Bu sistem çıraklık, kalfalık ve ustalık aşamalarından oluşan bir meslek yapısıdır. Sistem deneme-yanılma yöntemini uygulamaktadır.

Lonca Sistemi (1000-1500)

Loncalar tüccar ve sanatkarların dayanışma amacıyla geliştirdikleri düzenlemelerdir.

Ev İşletmeleri Sistemi (1500-1740)

Bu sistemde çalışan ile işveren arasındaki ilişki sadece para karşılığındadır. İşveren üretime parası ile çalışan ise emeği ile katılmaktadır.

Fabrika Sistemi (1740-1800)

1760'larda İngiltere de endüstri makinelerinin kullanımıyla endüstri devri başlamıştır.

2.4.2. Otomasyon

Fabrika üretim sisteminden sonra oluşan teknolojik gelişmeler yerini otomasyona bırakmıştır. Otomatik işlemlerle seri üretim yapılmaktadır. Bu üretim insana ihtiyaç göstermeyen mekanizma sistemidir.

2.4.3. Saybernasyon

Otomasyondaki otomatik iletişim ve kontrol sistemini bilgisayarlarla geliştirilmesi sonucunda ortaya çıkmış üretim sistemidir. Bu üretimde insan beyninin bazı fonksiyonları elektronik cihazlara yaptırılmaktadır.

Endüstri devrimi, Mesleki ve Teknik Eğitimi büyük ölçüde etkileyen değişimlere neden olmuştur."iş" insanın manevi hayatı ve rasyonel düşüncesi yanında onun özünü belirleyen önemli unsur olur. İş artık insanın alın yazısını belirleyen pozitif yönüdür (Güler ve Özdemir, 2002: 3).

2.5. Türkiye'de Mesleki Ve Teknik Eğitim Tarihi

2.5.1. İmparatorluk Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim

Orta çağda küçük sanayinin gelişmiş olduğu bütün ülkelerde olduğu gibi Türk toplumunda da 19, y.y.'a kadar Mesleki Eğitim çıraklık sistemiyle yürütülmüştür. Bu

sistem, zanaatçı ve tüccarların karşılıklı yardımlaşmak, birbirlerini korumak ve mesleklerini geliştirmek amacıyla kurdukları lonca teşkilatı içinde gelişmiştir.

Loncalar Osmanlı Devleti'nde "ahi" dernekleri biçiminde kurumlaşmıştır. Ahi dernekleri 13. Y.y.'da ahi Evran tarafından kurulmuş 20.y.y. başına kadar devam etmiştir. Usta-çırak sistemine dayanan loncalar belirli kurallara göre yönetilen, inanca dayalı kuruluşlardır ve iş ahlakı esastır.

Usta-çırak sistemine dayanan loncalar zamanla gelişerek, üyelerine gerekli sosyal yardımı yapmakla yükümlü bir kuruluş haline gelmiştir.

Bu sistem endüstride yenileşmeye uyarlanamadığından bu dönemde çıraklık okulu denemeleri başarılı olamamıştır.

Osmanlı Devletin'de ilk Mesleki ve Teknik Eğitim kurumları ordu bünyesinde kurulmaya başlanmıştır. 1773'de III. Selim tarafından açılan "Mühendishane-i Berri-i Humayun" ve 1908'de Zeytinburnu'nda "İmalatı Harbiye Nazari Mektebi" adıyla sanat okulu kuruldu (Güler ve Özdemir, 2002: 3-4).

1864'te Mithat Paşa Rusçuk'ta yetim kızlar için ordunun dikim ihtiyaçlarının karşılamak üzere dikim atölyesi niteliğinde ıslahhane açmıştır.

Bu girişimi 1869'da yine ordu ihtiyaçları için Yedikule'de açılan dikimhane özelliğindeki Kız Sanayi mektebi izler (Akyüz, 1999: 151).

1869'da çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi hükümleri içerisinde eğitimin çeşitli yönlerine geniş bir şekilde yer verildiği halde, teknik öğretime arzu edilen gerekli yeri vermemiştir.

Bu okullarda sanat öğretmek esastı. Okulda kunduracılık, terzilik, debağlık, matbaa, çuha ve bez dokuma ve iplik yapımı yer almaktaydı.

Mithat Paşa Kız Teknik Öğretim alanında ilk İslahhaneyi 1865 Rusçukta açmıştır. Ticaret Nazırı Suphi Paşada 1883'de "Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi" adıyla ilk ticaret okulunu açmıştır.

Bu dönemde birçok meslek yüksekokulu kurulmuş olsa da Meslek Eğitim devletin eğitim politikasında yer almamıştır. Mesleki eğitim yerel gruplar tarafından kurulup

yönlendirilmiştir. Bunun sonucu olarak Mesleki eğitim gelişimi belli bir düzeyi aşamamıştır.

2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel amacının batı değerlerine sahip yeni bir toplum yaratmak olduğunu bu amaçla Cumhuriyetin ilk yıllarında ulusal kültür birliğinin sağlanması, vatandaşlık eğitimi ve ilköğretimin yaygınlaştırılması, ekonominin gerek duyduğu eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi eğitim politikasının temelini oluşturdu.

Bu dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim ile ilgili uzmanlar Türkiye'ye getirilmiştir. Bunlar; John Dewey 1924, Künhe 1925, Omar Buyse 1926'dır.

John Dewey, okulun sosyal yaşamın bir parçası olarak endüstri ile işbirliği içinde olması gerektiğini belirtmiştir. Künhe ise çıraklık sistemi üzerinde durmuştur. Omar Buyse her bölgenin ihtiyaçlarına uygun meslek yüksekokullarının kurulmasını ve ülkenin endüstriyel gelişine yön verecek teknik elemanları yetiştirmek için iş üniversitesi kurulmasını önermiştir.

1927 yılında meslek ve sanat okulları açma ve yürütme işi Maarif vekaletine verildi. 1933'te Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü kuruldu. 1934'den itibaren erkek, kız sanat ve yapı enstitüleri, ticaret okulları açıldı. 1934-1935'te Kız Teknik, 1937-1938'de Erkek Teknik Yüksek öğretmen okulu açıldı. 1960'dan günümüze kadar Mesleki Teknik Eğitim örgütüne eğitimin bütünü içinde gereken önem verilerek ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmelerine göre yeni düzenlemeler yapılmıştır.

1977 yılında kabul edilen çırak, kalfa ve ustalık kanunu ile işyerinde çalışan çırak, kalfa ve ustaların yetiştirilmesi, çalışma şartları, ücretleri ile ilgili hükümler getirilmiştir. 1978'de Çıraklık Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu tarihten itibaren Okul-Sanayi Eğitimi Ortaklaşa Projesi uygulanmaya başlanmıştır.

Milli Eğitim şuralarında Mesleki Teknik Eğitim ile ilgili önemli kararlar alınmıştır.

Sekizinci şura, ortaöğretim programlarının yeniden düzenlenmesi ve Mesleki Teknik Eğitim kuruluşlarının üniversiteye açılmasını, Onuncu şura, çok amaçlı lise ve

teknik lise konularında önemli kararlar almıştır. On altıncı şura, Mesleki ve Teknik Eğitimin yeniden yapılandırılması, okul ve işletmelerde mesleki eğitimi, öğretmen ve yöneticilerin yetiştirilmesi ile finansman konuları incelenmiştir. 1982 yılında Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen yetiştirme üniversitelere devredilmiştir. 1986'da çıkarılan 3308 sayılı yasa ile sistem yeniden düzenlenmiş, örgün ve yaygın eğitim bir bütünlük içinde ele alınmıştır (Güler ve Özdemir, 2002: 3-4).

2.6. Mesleki ve Teknik Eğitime Olan Gereksinim

Genel olarak bir ülkenin gelişimini etkileyen ana öğeler doğal kaynaklar ve insan gücüdür. Bunların sonucu da üretim olarak ortaya çıkmaktadır. Bu iki öğeden gereği gibi yararlanarak yüksek düzeyde üretim sağlamak bir ülkenin gelişmesi için temeldir. Bu da ancak eğitimle olanaklıdır.

Gerçekten de, doğal kaynaklardan en iyi şekilde yararlanma, insan gücünün bu konuda yetiştirilmesine bağlıdır. Bu da iyi planlanmış bir eğitimi gerektirir. Eğitimi kalitesiz ve düşük düzeyde olan bir ülke, zengin doğal kaynaklara sahip olsa da asla gelişemez. Bu durum insan öğesinin ve onun eğitilme biçiminin ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir.

Özellikle gençlerin gereksinimlerinin neler olduğunu inceleyen araştırmalar ise bunların: 1) Meslek eğitimi, 2) Yurttaşlık bilgisi, 3) Mesleki rehberlik, 4) kişilik geliştirme konularında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

Tüm bu hususların insan yaşamında iş ve eğitimin diğer bir deyişle mesleki ve teknik eğitimin önemli bir yer tutmakta olduğunun somut göstergeleridir. İnsanlık tarihinin her döneminde ve her ülkede genel eğitim politika ve uygulamalarında meslek eğitimine yer verilmiş olması bu gereksinimin bir belirtisidir. Gerçekten meslek eğitimi bireyin yaşamında bireysel sosyal, ekonomik, kültürel ve ulusal gereksinimlerin karşılanmasında zorunlu olan bir eğitimdir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 7).

2.6.1. Sosyal Gereksinim

Sosyal boyut açısından mesleki ve teknik eğitime olan gereksinimi bireyin sosyal etkinliklere katılma iş güdüsü ya da sosyal bir varlık olmasının doğal sonucu olarak düşünmek gerekir. Sosyal yaşamın bir gereği olarak, bir toplumda yaşayan bireyler toplumdaki sosyal etkinliklere en geniş ölçüde katılmalı ve toplumun işlerini birlikte paylaşmalıdırlar.

Konuya sosyal, psikolojik boyut açısından bakıldığında birey ve grupların mesleki yeterliliklerini geliştirmede ve toplumsal işbirliğine katılımlarını sağlamada meslekler eğitim için önemli bir araçtır. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitimin sosyal başarı ve mülkiyet duygusu kazandırmaktadır.

Bu nedenle, gençleri yararlı duruma getirmek için işlevsel bir mesleki ve teknik eğitimin yaygın hale getirilmesi gerekmektedir. Böyle bir eğitim bir yandan meslekleri bireyler için eğitici bir ortam olarak değerlendirirken öte yandan bireylerin potansiyelini meslekleri öğrenmek için yönlendirmelidir. Mevcut uygulamalarda bu yönden boşluklar olduğu bir gerçektir. Bu nedenle gençleri eğitimleri süresince ekonomik yaşantılarla donatmak ve mesleki yönden geliştirmek gerekmektedir.

Diğer yönden, işsiz gençlik kendisine hareket vadeden herhangi bir akıma bağlanmak eğilimindedir. Mesleki ve teknik eğitimden yoksun bir ortamda gençler kendilerine toplumsal etkinliklere katılma umudu veren herhangi bir akıma kolaylıkla kapılma durumundadırlar.

Tüm bunlar, teknolojik bir ortamda gençlere ve yetişkinlere mesleki nitelik kazandırmanın ve genel yeteneklerinin geliştirilmesinin toplu için ne derece önemli olduğunu açıkça göstermektedir: Buda sosyal yönden sistemli ve planlı bir mesleki ve teknik eğitim gereksiniminin ifadesidir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 7-8).

2.6.2. Ekonomik Gereksinim

Ekonomik yönden mesleki ve teknik eğitimi gerektiren başlıca hususları kısaca şöyle sıralamak mümkündür:

1. Ulusal kaynakları korumak ve değerlendirmek
2. Çıraklık ve stajerlik sürelerini kısaltmak

3. Çalışanların kazançlarını arttırmak
4. İnsan gücü sağlamak
5. Yaşamda istikrar sağlamak
6. Yatırımların karşılığını almak
7. Ulusal üretim gücünü yükseltmek
8. İşgücünü tasarruflu kullanmak
9. Hızlı değişen ekonomik yapıdan en iyi şekilde yararlanabilmek

Dokuz madde halinde sıralanan bu gereksinim nedenlerinin her birini kısaca açıklamak gerekirse, ilk olarak, doğal kaynaklardaki azalma döneminde insan gücünü geliştirme ve etkili kullanma önem kazanmaktadır. İkinci olarak, okullar örgün ve yaygın eğitim programlarıyla istihdam sektörünün gereksinimi olan insan gücünün eğitimine katkıda bulunmaktadırlar. Üçüncüsü, mesleki ve teknik eğitim her alanda üretimin artmasına ve kazancın çoğalmasına katkıda bulunur. Mesleki ve teknik eğitim görmüş iş görenin üretim yeteneğini ve kazanç düzeyi yükselmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 8-9).

2.6.3. Bireysel Gereksinim

Mesleki ve teknik eğitime olan farklı gereksinimler sosyal ve ekonomik kökenli olduğu kadar bireysel farklılıklardan da kaynaklanmaktadır. Bu hizmetten yararlanacak bireyler açısından bakıldığında farklı gereksinimlerin beş grup altında toplandığı görülmektedir.

Birinci grup genellikle onüç ve onsekiz yaşları arasındaki tam gün öğrenim gören gruptur.

İkinci grup, orta eğitim sonrası düzeydeki genç ve yetişkinlerin oluşturduğu gruptur.

Üçüncü grubu, lise çağında öğrenimini tamamlamadan okuldan ayrılmış ve iş hayatına atılmış bireyler oluşturmaktadır.

Dördüncü grup ise yetişkinlerin oluşturduğu ve çalıştıkları mesleklerde gelişme gereksinimi ile karşı karşıya olan bireylerdir.

Ayrıca, zamanla oluşan bedensel, zihinsel, sosyal ve psikolojik özürler nedeniyle çalışamaz duruma düşmüş, mesleğini kaybetmiş özel sorunlu bireyler bir diğer grubu oluşturmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 9-10).

2.6.4. Ulusal Gereksinim

Mesleki ve teknik eğitime ulusal düzeyde olan gereksinimin nedenleri kısaca şu şekilde özetlenebilir:

1. Köyden kente göç edenleri gerekli bilgi ve becerilerle donanmak
2. Teknik insan gücü gereksinimini karşılamak
3. İşsizlik sorununu çözümlemeye katkı sağlamak
4. Doğal kaynakları daha iyi değerlendirmek
5. Üretimde verim düzeyini yükseltmek
6. Bireylerin üretim kapasitelerini arttırmak
7. Tarımdan sanayiye geçişi kolaylaştırmak
8. Öğrenimi güçleştiren ekonomik engelleri yenmek
9. Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak
10. İşin sosyal ve ekonomik önemini tanıtmak
11. Mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sağlamak
12. El sanatlarının kalitesini yükseltmek

Bu doğrultuda, ulusal çalışma gücünün verimini yükseltmek için iş dünyasındaki koşular, meslekler arasındaki farklılıklar ve gençlerin değişik gereksinimleri dikkate alınarak mesleki ve teknik eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bireylerin gereksinimleri yönünden değişik öğrenim kademelerinde ve mesleki etkinlik evrelerinde çeşitli mesleki ve teknik eğitim programlarına gereksinim olduğu anlaşılmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 10-11).

2.7. Türkiye'de Genel Mesleki Eğitim Sistemi

Mesleki eğitimi genel eğitimden soyutlamak imkansızdır. Sağlam temeller üzerine oturtulmuş bir genel eğitim sistemi mesleki eğitimin başarı şansını artıracaktır. Günümüzde eğitim sisteminin yapısı, pek çok ülkede *"örgün eğitim"* ve *"yaygın*

eğitim" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Ülkemizde de, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 18. Maddesine göre Türk milli eğitim sistemi, *"örgün eğitim"* ve *"yaygın eğitim"* olmak üzere iki ana bölümden oluşmuştur. Bu yapı içerisinde örgün eğitim; okulöncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimi kapsamaktadır. Milli Eğitim Temel Kanununa göre, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümü "yaygın eğitim" (md.18)(1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu) olarak tanımlanmaktadır.

Mesleki eğitim ise 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde örgütlenmiştir. Meslek Eğitimi Kanunu sistemi genel eğitim ve mesleki eğitim olmak üzere iki ana bölümde algılayan bir yaklaşıma sahiptir. Bu sebeple sözü edilen kanunda, ***örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi*** boyutlarıyla mesleki eğitimin tümü bir sistem bütünlüğü içerisinde düzenlenmiştir.

Yasal mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde mesleki eğitim üç yöntem üzerinden açıklansa da, aktif istihdam programları dışında verilen mesleki eğitimin aslında iki unsurdan oluştuğu söylenebilir. Bunlardan *okul odaklı mesleki eğitim* (school based vocational training) olarak da bilinen genel mesleki eğitimde; mesleki ve teknik bilgiler öğrencilere büyük ölçüde sınıf düzeninde verilirken teknik bilgilerin bir kısmı ise atölyelerde verilmekte, ayrıca sınıfta öğrenilen teorik bilgiyle işyerlerindeki uygulamaları birleştiren eğitim programları da düzenlenmektedir. Bu sistemde öğrencilere teknik bilgilerin yanı sıra, yüksek öğretim sistemine devam etmelerini sağlayacak genel bilgiler de aktarılır(Gündoğan, 2001: 40-41). Bu başlığın ikinci unsuru olan işyerinde eğitim aynı zamanda *işyeri odaklı mesleki eğitim* olarak da bilinir. işyerinde eğitimin bir türünde gençler çırak statüsünde haftanın belirli günlerini okulda, kalan günlerini işyerlerinde uygulamalı olarak eğitim alarak geçirirler (apprenticeship). İşletme odaklı eğitimin diğer türünde ise isletmeler sadece çıraklık çağındaki gençler için değil, belirli bir yasın altındaki bütün personelleri için eğitim kursları düzenlerler. Bu tür kurslarda zaman zaman sınıf düzeninde eğitim verilebilse de, genelde "üretim esnasında yaparak öğrenme" usulü takip edilir (Biçerli, 2004: 147).

Aktif istihdam programları uygulamalarına geçmeden önce, mesleki eğitim sistemi ve issizliği önlemede önemli bir politika aracı olan mesleki eğitim programları arasındaki diyalektik yapıyı ortaya koymaya yardımcı olmak için 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde ülkemizde

uygulanan eğitim sistemi ve mesleki eğitim sisteminin yapısına değinmek faydalı olacaktır.

2.7.1. Örgün Eğitim

Türkler kökleri çok eskilere dayanan bir meslek eğitimi geleneğine sahiptir. Selçuklu-Osmanlı dönemlerinde geniş bir toplumsal anlayışla, birey-toplum ilişkilerini de dikkate alacak şekilde çok sayıda kuralı ve bunların uyum içinde işleyişlerini meslek eğitimi içinde bütünleştirmişlerdir. Ahilik, bu şekilde çırak-kalfa-usta ilişkileriyle, işyeri ve iş yaşamı koşulları çerçevesinde, usta-çırak etkileşimini kuşaktan kuşağa aktaran bir mesleki eğitim sistemi şeklinde ortaya çıkmış ve eğitim buna göre örgütlenmiştir (Ekonomi forumu, 1997: 8).

Belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitim (Senar ve Kaya, 2006: 45) örgün eğitim olarak tanımlanmaktadır. Bu eğitim; okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları faaliyetlerini kapsamaktadır. Örgün eğitimde eğitim kademelerine giriş yasla sınırlandırılmış olup; bu kademelere başlanması veya kademelerin tamamlanması diploma gibi eğitim belgeleri ile kontrol edilmektedir.

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak, ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocuklara yönelik olarak düzenlenmektedir. Bu eğitimin temel amacı; çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimine katkıda bulunmak ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamaktır. Türkiye'de okul öncesi öğrenim zorunlu değildir. Öte yandan 6-14 yaş grubundaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan ilköğretim ise zorunludur ve 1997'de Temel Eğitim Yasası'nın değiştirilmesiyle beş yıldan sekiz yıla çıkartılmıştır.

Günümüzde hemen hemen bütün ülkelerde zorunlu olan ilköğretim devlet okullarında parasız olarak gerçekleştirilmektedir. İlköğretimin amacı; bireyin iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazanması seklinde özetlenebilir. Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az üç yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları tarafından verilen eğitimi kapsamaktadır. Esas olarak bireylere asgari düzeyde ortak bir genel kültür vermek ve ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkı sağlayacak bilinci kazandırmak amacında olan ortaöğretim,

aynı zamanda bilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda bireyleri yükseköğretime, mesleğe, iş hayatına; kısacası geleceğe hazırlamaktadır. Bu anlamda genel ortaöğretim kurumları yükseköğretime öğrenci hazırlarken, mesleki/teknik ortaöğretim kurumları işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Örgün eğitimin son aşaması olan yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenimi kapsamaktadır. Yükseköğretim de amaç ise; toplumun insan gücü ihtiyacını göz önünde bulundurarak bireyleri bilgi, beceri ve yeteneklerine göre yetiştirmektir. Bu amaçla kurulmuş yükseköğretim kurumları; üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, meslek yüksekokulları ile uygulama ve araştırma merkezleri olarak sıralanabilir.

Örgün eğitim kapsamındaki mesleki eğitim faaliyetleri mesleki ve teknik liseler olarak nitelendirilen; Erkek Teknik Öğretim Okulları, Kız Teknik Öğretim Okulları, Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları, Din Öğretimi Okulları ile Üniversiteler ve bünyelerindeki Meslek Yüksek Okulları tarafından gerçekleştirilir. Ortaöğretim sürecini tamamlayanlar teknisyen veya dengi unvanlarla doğrudan iş yaşamına girebilecekleri gibi üniversiteye giderek eğitim hayatlarına devam edebilirler. Meslek lisesi diploması alanlar kendi alanlarında yapılacak "Ustalık Belgesi" sınavlarında başarılı olmaları halinde ustalık belgesine de ulaşabilmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren seçilen mesleki-teknik eğitim modeli, okul modeli olmasının yanında, "erkek teknik, kız teknik, ticaret ve turizm, imam hatip, tarım, sağlık gibi ayrı tür, ayrı bina ve ayrı yönetimler altında gerçekleştirilen 'ayrı okullar' modelidir". Okul modelinin, özellikle "ayrı okullar" modelinin yatırım ve yenileme maliyetleri, işletme giderleri açısından en pahalı model olduğu belirtilmektedir. "Ayrı okulların optimum büyüklükte kurulması ve isletilmesi, öğretmen dağılımı ve kullanımının rasyonel olmayışı ve okul standartlarının bugüne kadar belirlenemeyişinin" seçilen bu modelden kaynaklandığı ileri sürülmektedir (Baloğlu, 1992: 21).

2.7.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitimin amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademeden çıkmış yurttaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında;

- Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak,
- Bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
- Ekonomini gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı olanaklar hazırlamak,
- Beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek,
- Çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak,
- Boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmaktır (Konan, 2002: 274-275).

Yaygın eğitimin örgün eğitimin alternatifi olarak düşünülmesi Kanunun, yaygın eğitimin amacını ve kapsamını bu denli geniş tutmasına neden olmuştur. Her yaş grubundaki insana değişik tür ve nitelikte hizmet vermekte olan yaygın eğitim kurumları; Pratik Kız Sanat Okulları, Olgunlaştırma Enstitüleri, Endüstri Pratik Sanat Okulları, Mesleki Eğitim Merkezi (Erkek Teknik), Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri, Yetişkinler Otelcilik ve Turizm Eğitim Merkezleri (YOTEM), Halk Eğitim Merkezleri (HEM), Mesleki Eğitim Merkezleri(MEM), Özel Kurslar, Özel Dershaneler, Eğitim ve Uygulama Okulları, Bilim ve Sanat Merkezleri, Açık ilköğretim, Açık Lise ve Mesleki ve Teknik Açık ilköğretim Okullarıdır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde örgün eğitim kurumları dışında düzenlenen eğitim faaliyetleri ağırlıklı olarak HEM'lerde gerçekleştirilmektedir. HEM'lerde her yaş ve eğitim düzeyindeki bireylere yönelik olarak; okuma- yazma kursları, meslek kursları, sosyal kültürel kurslar, sosyal kültürel uygulamalar yürütülmektedir (Öksüz, 2010: 13).

2.7.3. Çıraklık Eğitimi

Yaygın eğitim içinde kabul edilen çıraklık eğitimine Mesleki Eğitim Kanunu'nda üçüncü bir mesleki eğitim edinme yolu olarak ayrıca değinilmektedir. Artık, mesleki ve teknik eğitimde sadece okul sistemiyle kalifiye meslek elemanı yetiştirilmesi günümüzde pek de mümkün bulunmadığından çıraklık eğitimi ile okul ve işyerinin ortaklaşa görev, yetki ve sorumluluk alacağı bir sistem hedeflenmektedir.

Çıraklık eğitimi daha çok işletme ağırlıklı bir eğitim olup, gençleri doğrudan iş yaşamına hazırlamayı amaçlar. Alınan çıraklık eğitimi sonrasında kalfalık, ustalık, usta öğrencilik belgeleri alınır. MEM'ler çıraklık eğitimi uygulama kapsamına alınan il ve meslek dallarında aday çırak, çırak, kalfa ve ustalara eğitim vermek ve çeşitli meslek kursları açmak suretiyle sanayimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirmek amacıyla açılan eğitim kurumlarıdır. Meslek Eğitimi Kanunu'na göre çıraklık eğitimi; 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na göre kurulmuş meslek kuruluşlara üye işyerleri, 5174 Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'na göre kurulmuş mesleki kuruluşlara üye işyerleri ve işletmeler, döner sermayeli işyerleri ile mal ve hizmet üreten kamu kuruluşlarında uygulanabilir. Çıraklık eğitimi –3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na ilişkin düzenlemeleri de içeren- 4702 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 2001 yılına kadar ilköğretimi bitirip bir üst öğretime gitmeyen veya gidemeyen ya da çeşitli nedenlerle örgün eğitimin dışında kalmış ortaöğretim çağındaki çocukların ve gençlerin eğitimini kapsamaktayken; söz konusu Kanunun 9. maddesiyle çıraklık eğitiminde aranan üst yas sınırı kaldırılmış ve yetişkinlerin meslek edinmesinde çıraklık eğitimi bir alternatif olarak ön plana çıkmıştır. Artık bazı meslek dallarında lise, ön lisans ve lisans eğitimi almış yetişkinler de çıraklık eğitimine yönelebilmekte olup çıraklık eğitimine katılabilmek için en az ilköğretim okulu mezunu olma ve 14 yaşını tamamlamış olma şartlarını taşıyor olmak yeterlidir.

Mesleğin özelliğine göre çıraklık eğitimi 2-4 yıl süreli olup bu eğitimi tamamlayanlar ile eğitime devam etmemekle birlikte eğitim süresinin iki katı kadar süre mesleğe ilişkin faaliyette bulunduklarını belgelendirenler kalfalık sınavına katılmaya hak kazanmaktadır. Kalfalık belgesi almaya hak kazananlar MEB tarafından belirlenen 1-3 yıl süre kadar ustalık eğitimine devam etmeleri halinde ya da 5 yıl mesleğe ilişkin faaliyette bulunduklarını belgelendirmeleri durumunda ustalık sınavına girebilmektedir.

Müstakil işyeri açabilmek ve usta olarak çalışabilmek için kişilerin ustalık belgesi olması gerekmektedir.

Teorik eğitim programlarının; %30'u genel bilgi dersleri, %70'i meslek bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Çıraklar, teorik eğitimlerini haftada bir gün mesleki eğitim merkezi, mesleki ve teknik eğitim merkezi veya işletmelerce temin edilen eğitim yerlerde, pratik eğitimlerini ise haftada 5 gün süreyle iş yerlerinde gerçek üretim ortamında sürdürmektedir (Öksüz, 2010: 13-14).

İşletme ağırlıklı eğitimin işyerlerinde gerekli olan beceriler ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle; işletme ağırlıklı eğitimin diğer okul sonrası eğitim sistemlerinden daha yüksek getiri sağladığını ortaya koymuştur. Bu sistem Almanya başta olmak üzere pek çok ülkede başarı ile işleyerek teknik eleman yetiştirmeye ve bu yolla işsizliği azaltmaya katkı sağlamaktadır (Biçerli, 2004: 147).

Temel mesleki eğitim sürecinde seçilen ve üzerinde çokça tartışılan mevcut sistem; ne okuldan mezun olanlar için, ne de bu mezunu istihdam edecek işveren için kolayca tanınabilecek nitelikler sağlayamamakla kalmayıp, uygulamada gereğinden fazla uzatılmış programların ortaya çıkmasına yol açtığından dolayı da çeşitli sorunlara (eğitimlerin işgücü piyasasının gereksinimlerine zamanında cevap verememesi, maliyetlerin yükselmesi v.s.) neden olmaktadır (Özdil, 1990: 12). Mesleki eğitim verilirken; önemli olan ve unutulmaması gereken husus, eğitim - öğretim süresinin uzunluğundan ziyade öğrencilerin standartları belirlenmiş becerilerle donatılması ve eğitim sonunda işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan alanlarda yeterli beceriyle donatılmış "işgücü"ne ulaşılmasıdır.

2.8. Türkiye' deki Mesleki ve Teknik Liseler

Cumhuriyetle birlikte mesleki ve teknik eğitimde okula dayalı bir yapı ele alınmıştır. 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı mesleki ve teknik eğitim veren okullarla ilgili görev üstlenmiştir. Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı Kanunla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1935 yılından itibaren 2765 sayılı Kanunla da okulların masrafları tamamen devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Bakanlık Merkez Örgütü Kanunu 1941 yılında 4113 sayılı Kanunla değiştirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. 1942

yılında başlatılan plânlı çalışmalarla mesleki ve teknik öğretim kurumları günümüze kadar büyük gelişmeler göstermiştir. VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda, ileri teknoloji geliştirilmesi, üretimi ve kullanımında gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin önemine değinilmiş bu amaçla orta ve yüksek öğretimde mesleki ve teknik eğitime önem verilmesi öngörülmüştür. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 692. maddesinde de meslek yüksek okulları ve mesleki ve teknik orta öğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve iş birliği kurulmasıyla nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi yönünde karar alınmıştır.

Günümüzde Mesleki ve Teknik Liseler dört temel grupta faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunlar; Erkek Teknik Öğretim Okulları, Kız Teknik Öğretim Okulları, Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Din Öğretimi Okulları'dır (Dönmez, 2006: 12).

2.8.1. Erkek Teknik Öğretim Okulları

Erkek teknik öğretim okulları; ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan kurumlarıdır. Bu kurumlar; Anadolu teknik liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, endüstri meslek liseleri ve çok programlı liselerden oluşmaktadır (Dönmez, 2006: 13).

2.8.2. Kız Teknik Öğretim Okulları

Kız teknik öğretim okulları; ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu is alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır. Kız teknik öğretim okulları; Anadolu kız meslek liseleri, kız meslek liseleri, Anadolu kız teknik liseleri, kız teknik liseleri ve çok programlı liselerinden müteşekkildir (Dönmez, 2006: 13).

2.8.3. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları

Ülkemiz ticaret, turizm, muhasebe, bilgisayar, maliye, pazarlama, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, emlak komisyonculuğu, borsa hizmetleri, sigortacılık, mahalli idareler ve iletişim gibi alanlarda; kamu ve özel sektörün gereksinim duyduğu

nitelikli insan gücünü yetiştiren kurumlardır. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları; Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi, Anadolu dış ticaret meslek lisesi, Anadolu ticaret meslek lisesi, Anadolu sekreterlik meslek lisesi, Anadolu aşçılık meslek lisesi, Anadolu mahalli idareler meslek lisesi, Anadolu iletişim meslek lisesi, ticaret meslek lisesi ve çok programlı liseden oluşmaktadır (Dönmez, 2006: 14).

2.8.4. Din Öğretimi Okulları

Din öğretimi okulları; imamlık-hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı kurumlardır. Din Öğretimi Okulları; imam hatip liseleri, Anadolu imam hatip liseleri ve çok programlı liselerden oluşmaktadır (Dönmez, 2006: 14).

3. KIZ MESLEKİ EĞİTİMİ

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler, ulaşımda ve iletişimde elde edilen gelişmeler, ülkeler arasında sağlanan yakın ilişkiler ile birlikte, dünyanın pek çok ülkesinde eğitim alanında da bazı ortak gelişmeler gözlenmektedir. Bu ortak gelişmelerden biri "eğitim hakkı" ve "eğitimde fırsat eşitliği" kavramlarına gösterilen ilginin tüm dünyada giderek artıp yaygınlaşması; diğeri ise "kızların eğitimi" nin ekonomik ve toplumsal kalkınmaya katkısının giderek daha iyi anlaşılmasıdır (Akhun, 2000: 8).

Kız teknik öğretim okulları; ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik işgücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır (Dönmez, 2006: 13).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitim herkes içindir. Ancak, kadınlar için ayrı bir önem taşır. Bir ülke nüfusunun yarıdan fazlası kadınsa, bu oranın da büyük çoğunluğu cahil ise o ülkede kadın eğitimi büyük bir önem taşımaktadır. Çağımızda sadece okur–yazar olmak, insanı cahil olmaktan kurtarmamaktadır. Günümüz kadını bilinçli, kişilikli, yaratıcı, üretici, kendine güvenen ve toplumda kendine yakışır bir statüye sahip olmak durumundadır. Bilim ve teknoloji çağının kadını, iyi anne, iyi ev

kadını niteliklerini korumak ve devam ettirmek; fakat aynı zamanda, iyi bir meslek elemanı da olmak mecburiyetindedir. Ailenin temeli olan kadın, aynı zamanda geleceğin sahipleri olan çocuklarımızın, ilk eğitimcileridir. Millet eğitiminin esası ailede alındığına göre, kadınlarımızın eğitimi bir kat daha önem kazanmaktadır. Toplumsal yapımızda temel öğe aile, ailenin temeli ise annedir.

Kadınların eğitimi ile ilgili ilk kız sanayi okulları sadece şahsi giyim ihtiyacını karşılamayı amaçlamış, daha sonra bu okullarda üretim çalışmalarına da yer verilmiş, öğrencilere sadece şahsi giyim ihtiyaçlarını değil, başkalarının da ihtiyaçlarını karşılayabilecek, siparişe dönük çalışabilme bilgisi ve becerisi de kazandırmıştır.

Böylece mesleki eğitim sadece ev kadını değil, bunun yanı sıra "meslek kadını" da yetiştirmeye başlayarak büyük bir atılım göstermiştir.

Okulu bitiren kız öğrenciler; şahsi teşebbüsü ile hayatını kazanabilecek, atölye açmak suretiyle ticari ve mesleki hayata atılabilecek, ayrıca ev kadınlığını da bir meslek, bir sanat haline getirerek, gelecek nesli sağlam yetiştirebilecek seviyeye gelmeleri amaçlanmıştır.

Mevcut örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ilaveten açılan, Anadolu Kız Meslek, Kız Teknik ve Anadolu Kız Teknik Lisesi gibi yeni tür ve düzeydeki okulların yaygınlaşması ile Kız Teknik Öğretim Kurumları yeni iş sahalarında duyulan nitelikli ve kaliteli eleman ihtiyacını karşılamakta önemli bir görev üstlenmektedir (Dönmez, 2006: 26).

3.1. Türk Milli Eğitiminde Kız Meslek Eğitiminin Yeri ve Önemi

Kız çocuklarına sanat öğretme düşüncesini ilk ortaya koyan Mithat Paşa, 1865 yılında Rusçuk'ta ilk Kız Sanayi Mektebini açarken, hem kimsesiz kız çocuklarına iş bulmayı, hem ülkenin bazı küçük sanat ihtiyacını karşılamayı, hem de orduya gerekli olan kumaş ve giysileri temin etmeyi amaçlamıştı.

1869 yılında İstanbul Yedikule'deki baruthane binasında askerlerin çamaşır ve sargı ihtiyacını karşılamak üzere ilk Kız Sanayi Mektebini yine Mithat Paşa açmıştır. 1879 yılında Ahmet Vefik Paşa tarafından Kız Mektebi adıyla bir okul açmıştır. Üç sınıflı olan bu okul, bir yandan Türk kadınını giyim konusunda başkalarına muhtaç

olmaktan kurtarmayı, bir yandan da kızlarımıza hem okuma hem de çalışarak para kazanma imkanlarını sağlamayı amaçlıyordu. Bu okul, 1881 yılında Suphi Paşa tarafından Üsküdar Kız Sanayi Mektebi haline dönüştürülmüştür. Aynı yıl bugünkü İstanbul Çapa'daki Selçuk Kız Teknik ve Meslek Lisesi binasında Kız Sanayi Mektebi olarak faaliyete geçirilmiştir.

1892 yılında valilikçe Avrupa'daki okullara benzer nitelikteki İstanbul Kız Sanayi Mektebi açılmış, daha sonra Üsküdar Kız Sanayi Mektebi ile birleştirilmiş, 1913 yılında yeniden açılarak benzerleri ile birlikte dört yıllık sanat okulu haline getirilmiştir (MEB, 1991: 3).

1914 yılından itibaren kız sanat mekteplerine önem verilmeye başlanmıştır. Avrupa'dan getirilen uzmanlarla, ülkemize yeniliklerin girmesi sağlanmıştır. Bu okullardaki öğrencilere şahsi giyim ihtiyaçlarının yanı sıra, başkalarının istediklerini de karşılayabilecek nitelikte siparişe dönük çalışma yapabilecek bilgi ve beceriler kazandırılmıştır.

Cumhuriyetle birlikte özellikle mesleğe ve ev kadınlığına yönelik meslek okullarının açılmasına başlanmıştır.

1927 yılında Ankara'da açılan İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nü, 1928 yılında açılan diğer kız enstitüleri izlemiştir.

1929 yılında ilk defa İstanbul Beyoğlu'nda açılan Terzilik Okulu ile özellikle, azınlıkların hakim olduğu terzilik mesleğine, Türklerin de sahip çıkmaları amaçlanmıştır.

1931 yılında ise, ev kadınlığına ait pratik bilgilerin verildiği akşam sanat okullarının açılmasına başlanmıştır.

İlkokula dayalı 5 yıl süreli olan kız enstitülerinde ilk meslek programları uygulanmasına 1933-1934 öğretim yılında moda-çiçek ve biçki-dikiş bölümleriyle başlanmıştır (MEB, 1991: 3).

Kız enstitülerine ortaokul mezunu öğrencilerin alınması ve öğrenim süreleri 2 yıl olan özel bölüm açılması 1935-1936 öğretim yılında gerçekleşmiştir.

1963-1964 öğretim yılına kadar devam eden 2 yıl özel ve 5 yıl esas bölümlerle faaliyetlerini sürdüren kız enstitüleri, bu tarihten itibaren 3 yıl süreli meslek okulları haline getirilmiştir.

1974-1975 öğretim yılından itibaren kız meslek liseleri adını alan bu okulların yanı sıra, kız teknik liseleri de faaliyete geçirilmiştir.

1938-1939 öğretim yılından itibaren, ilki Bursa'nın köylerinde olmak üzere, küçük kasaba ve köylerdeki genç kız ve kadınlar için gezici kurslar açılmıştır.

Kız teknik öğretim olgunlaşma enstitülerinin ilki olan İstanbul Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü 1946-1947 öğretim yılında açılmıştır.

Kalkınma plan hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve şura Kararlarının uygulamaya konulması ile, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesindeki okul türlerinde, okul sayılarında ve uygulamaya konulan program çeşitlerinde artışlar olmuş; eğitimde endüstri ve hizmet sektörleriyle iş birliği çalışmaları yoğunlaştırılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 1991: 4).

1983-1984 öğretim yılında, bir kısım derslerin öğretiminin yabancı dille yapıldığı, hazırlık sınıfı dahil 4 yıl süreli eğitim-öğretim verilen Anadolu kız meslek liseleri, 1988-1989 öğretim yılında ise hazırlık sınıfı dahil 5 yıl süreli eğitim-öğretim verilen Anadolu kız teknik liseleri faaliyete geçirilmiştir.

1989-1990 öğretim yılından itibaren, çalışan annelerin ilkokula giden çocuklarının boş zamanlarının değerlendirmek ve derslerine rehberlik etmek amacıyla, çocuk kulüpleri açılmaya başlanmıştır.

Günümüzde kız teknik öğretim okulları, çağın ve teknolojinin gereği olarak, iş hayatında ihtiyaç duyulan yeni meslek alanlarıyla zenginleştirilmektedir.

Mevcut örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ilaveten açılan, Anadolu kız meslek, kız teknik, Anadolu kız teknik liseleri gibi yeni tür ve düzeydeki okulların yaygınlaştırılmasıyla; kız teknik öğretim kurumları yeni iş sahalarında duyulan nitelikli ve kaliteli eleman ihtiyacını karşılamakta önemli bir görev üstlenmektedir (MEB, 1991: 3-4).

4. EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

Türk toplumunun özgün kültür değerlerinden olan el sanatları bugün kalkınmakta olan ülkemizin önemli bir gelir kaynağı olmakla birlikte ülke ekonomisine ve turizme önemli katkılar sağlamaktadır.

El Sanatları Teknolojisi alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

4.1. Alanın Amacı

El Sanatları Teknolojisi alanı altında yer alan dallarda, sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır

4.2. El Sanatları Teknolojisi Alanı Programındaki Bölümler

a. El Dokuma,
b. Halı Desinatörlüğü,
c. Dekoratif El Sanatları,
d. El ve Makine Nakışı,
e. Sanayi Nakışı,
f. Dekoratif Ev Tekstili
dalları yer almaktadır (MEB, 2011a:6).

5. EL SANATLARI HAKKINDA GENEL BİLGİ

5.1. El Sanatları

El sanatları, bireyin bilgi ve becerisine dayanan, genellikle doğal hammaddelerin kullanıldığı, elle ve basit aletler dışında makine gücüne ihtiyaç duyulmadan yapılan ve toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini, folklorik özelliklerini taşıyan, yapan kişinin zevk ve becerisini yansıtan, gelir sağlayıcı üretime yönelik etkinlikleridir(Özdemir ve Yetim, 1997: 191).

El sanatları; belirli hammaddeleri el becerisi ve basit el araçları yardımıyla, ilenmiş ve yarı işlenmiş ürünler elde etmek olarak tanımlanır (Öztürk, 2003: 14).

Güzel sanatların içinde yer alan el sanatları; insanların dış etkenlere karşı belirlenen ihtiyaçlarından doğmuştur. Giderek yarattıkları toplumların geleneklerine, göreneklerine, beğeni ve kültürlerine göre değişik özellikler gösteren bir sanat dalı olmuştur. Ulusun özgün değerlerini yansıtan çalışmaların bütünüdür(Ana Britannica, 1993: 127).

El sanatları; en eski bir sanat faaliyet koludur. Bu sanatlar çoğunlukla kadınlarca yapıldığı için KADIN SANATLARI' da denilebilir. Bu işlemin başında örgü işleri ve çeşitli işlerle gelir.

Kadın el sanatları, bir kadın diğeri erkek ihtiyaçlarını karşılayan iki bölümde ele alınabilir. Her ikisi de süs arzusu ile gelişmiştir. Daha sonraları iş bölümü kurulunca bunlardan birçoğu erkeklerin eline geçmiştir (Öztürk, 2003: 19).

5.2. El Sanatlarının Tarihçesi

Günümüzde yaşayan veya üretimi bırakılmış olan el sanatlarımız, tarihsel akışı içinde, ortaya çıkışlarından günümüze dek türlü değişikliklere uğramışlardır. Bu değişiklikler genelde; hammadde ve üretimde kullanılan araç-gereçte, yapım tekniklerinde, kullanım alanlarında oluşmuşlardır. Söz konusu değişiklik, teknolojik gelişme ve toplumsal değişime koşut olarak belirginleşmiştir(Öztürk, 1982: 228).

El sanatları kişilerin bilgi ve becerilerine dayanan ananevi karakteri olan, ekonomik değer taşıyan kişisel ya da küçük çaplı işletmelerin gerçekleştirdiği üretim şeklidir.

Sanayileşme öncesi üretim biçimi olarak ortaya çıkmış, insanların geçimlerini sağlamış, ekonomik işlev kazanmıştır.

12.y.y.'da Anadolu'da gelişen Ahilik Teşkilatı 15. Ve 16.y.y.'dan sonra dini ve siyasi yönleri zayıflayarak ekonomik yönü ağır basan bir teşkilat olmuştur. Ahilik Teşkilatının el sanatlarının gelişimine olan katkıları, 16. Ve 17.y.y.'da gelişme gösteren Batı Sanayi ve aynı yüzyılda Osmanlı Sarayının merkezi otoritesinin artması sonucunda azalmıştır.

Osmanlı Toplumu batıdaki toplumsal ve ekonomik gelişmeleri izlememiş, özellikle 18.y.y. sonu ve 19.y.y. başlarındaki endüstri devrimi ile gittikçe büyüyen ekonomik sarsıntıya uğramıştır.

Endüstri Devrimi ile Osmanlı pazarına kolaylıkla giren ucuz ve kaliteli makine ürünleri ile el yapımı ürünler yarışamamış ve el sanatları giderek çökmüştür.

II. Meşrutiyetten sonra yerli endüstrinin gelişmesi yolundaki girişimler olumsuz sonuçlanmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında sanayileşme yolunda yapılan girişimlerde II. Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkileriyle önemli bir gelişme gösterememiştir.

Çağdaşlaşmayı hedef edinen yıllarda ağır sanayiye önem verilmiş kentsel yapılanma, ticaret, inşaat konularında gelişme olmuş; kırsal kalkınma, kültür, sanat, tarih ve turizme önem verilmiştir.

Özellikle 50'li yıllardaki siyaset ve ekonomideki liberal anlayış; 60'lı yıllarda büyük kentlerin cazibesi, keyfi ya da zorunlu göç sürecinin başlamasına etken olmuştur. Göçün ilk yıllardaki boyutları önemsenmemiş bölgesel kalkınma planlarında da bölgelerin sahip olduğu tarih, turizm, doğal kaynaklar, sanatsal potansiyel, ilkel sanayi olan el sanatları dikkate alındıysa da uygulamalar başarılı olmamıştır. Bu tür bölgesel yatırımlar devlet politikasından çok hükümet politikasına dönmüştür. Geçmişte olan ülke insanları ise hızla gelişen yaşam koşullarında geçim dertlerini kültür ve sanatın önünde tutmak zorunda kalmıştır (Şahin, 1999: 395).

5.3. El Sanatlarının Hammaddeye Göre Sınıflandırılması

Bilimsel araştırmalarda, konuları daha anlaşılır kılmak, ayrıntıları ve sorunları daha iyi ortaya koyabilmek için, araştırma konularını belli gruplar altında tutmak zorunluluğu vardır. İşte el sanatları veya Geleneksel Türk El Sanatları adı altında toplanan, ürün, üretim, ürün türleri, sanat, zanaat gibi araştırma konularının anlaşılabilir kılınabilmesi için bir kümeleme yapmak gereği ortadadır.

Buna göre;

5.3.1. Hammaddesi Hayvansal, Bitkisel ve Kimyasal Lif Olan El Sanatları

Hammaddesi lif olan el sanatı türlerinin üretimde kullanılan ipliğin hazırlığı ve boyama işlemleri hariç tutulursa, bu grup içinde yer alan ürünlerin kümelenmesi, yapım teknikleri esas alınarak yapılabilir.

1. Dokuma türleri: halı-kilim, el dokusu kumaşlar, çarpana (kolon) dokumalar
2. Örgü işleri; çorap, kazak, eldiven vb. örgülere oya türleri, danteller
3. İşlemeler; keçe işleri, el baskıcılığı

5.3.2. Hammaddesi Ahşap (Ağaç) Olan El Sanatları

Hammaddesi ağaç olan el sanatı türlerinde yapım tekniklerinden çok ürün türü, kullanım alanı ve toplumdaki işlevi ortak özellikler olarak dikkati çekiyor.

1. Bir el sanatı üretiminde kullanılan araçlar (el baskı kalıpları. Tezgahlar, ip eğirme araçları vb.)
2. Tarım ve ulaşımda kullanılan araçlar ve parçaları (araba, kağnı, döven, boyunduruk vb.
3. Günlük kullanım eşyaları ve aksesuarlar: Mutfak araç-gereçleri, rahle, tespih, takunya, biblo, vazo, ağızlık, pipo, baston vb.
4. Mimari elemanlar (minber, kapı, pencere vb.)
5. Müzik aletleri

5.3.3. Hammaddesi Taş Olan El Sanatları

Hammaddesi taş olan el sanatı ürünlerin yapımında kullanılan taş türleri, kullanım alanları, yapım teknikleri gibi özellikleri göz önüne alarak kümelemek olasıdır.

1. Değersiz taşlar kullanılarak yapılan yapılar (mimari elemanlar, mezar taşları, çeşmeler vb.)
2. Süs taşları işlemeciliği (takılar; tespihler, ağızlık, pipo, baston vb. aksesuar ve günlük kullanım eşyaları)
3. Mermer işleri
4. Lüle taşından yapılan işler
5. Oltu taşından yapılan işler

5.3.4. Hammaddesi Toprak Olan El Sanatları

Hammaddesi toprak olan el sanatı ürünlerin yapımında kullanılan hammadde hazırlığı, sır, boya gibi konulara ortak özellikler olarak bakılırsa, bu grubu ürün türüne göre sınıflandırmak olasıdır.

1. Çanak, çömlek işleri, (mutfak eşyaları, günlük kullanım eşyaları vb.)
2. Çini eşyalar
3. Seramik eşyalar

5.3.5. Hammaddesi Maden (Metal) Olan El Sanatları

Madenden yapılan el sanatı türlerini, hem eşyanın işlevinden, hem de kullanılan madenden giderek sınıflamak mümkündür. Ancak, eşyanın işlevi ve maden türünü bir arada düşünerek de bir sınıflama yapılabilir.

1. Demirden yapılan işler (kapı tokmakları, mutfak araçları, tarım araçları, hayvan koşumları, mimari elemanlar, müzik aletleri vb.)
2. Bakır-pirinç işleri (mutfak araçları, hamam takımları, ısınma araçları, çay kahve takımları ve fincan zarfları, vazo, duvar tabakları vb.)
3. Altın-gümüş işleri (kuyumculuk) (takılar, günlük kullanım eşyaları)

5.3.6. Hammaddesi Deri ve Hayvansal Atıklar Olan El Sanatları

Hayvandan elde edilen, deri, kürk, boynuz, kemik gibi maddeler kullanılarak yapılan el sanatları, kullanılan malzeme ile birlikte, eşyanın türü ve işlevi düşünülerek sınıflandırılabilinirler.

1. Saraç işleri (saraçlık)
2. Deri giyim eşyaları
3. Deriden yapılan günlük kullanım eşyaları (kemer, çanta, kese, sigaralık vb.)
4. Kürk giyim eşyaları ve post yapımı
5. Cilt işleri (kitap kapları)
6. Gölge oyunu tipleri
7. Tarım ve mutfak araçları
8. Kemik ve boynuzdan yapılan el sanatları:
9. Deniz hayvanı artıklarından yapılan el sanatları

10. Aksesuar işleri

5.3.7. Hammaddesi Cam Olan El Sanatları

Camdan yapılan el sanatı ürünleri, ürün adından giderek sınıflandırılır.

1. Göz boncuğu (nazar boncuğu) türler.
2. Çeşmi bülbüller
3. Vitray türleri
4. takı ve aksesuarlar

5.3.8. Hammaddesi Kabuk, Saz, İnce Dal ve Sap Olan El Sanatları

Kamış, ince dal, tahıl sapları gibi malzemelerden yapılan el sanatları, yapım maddeleri yanında, yapım teknikleri ve türleri düşünülerek sınıflandırılabilir.

1. Sepet örücülüğü
2. Mobilya yapımı
3. Hububat saplar ile yapılan örgü sis eşyaları
4. Saz (bitkileri) kullanılarak yapılan çanta, hasır, plaj yaygısı gibi eşyalar (Öztürk, 2003: 94-103).

5.4. El Sanatlarının Türkiye'deki Durum

Günümüzde yaşayan veya üretimi bırakılmış olan el sanatlarımız, tarihsel akış içinde, ortaya çıkışlarından günümüze türlü değişikliklere uğramıştır. Değişiklikler genelde hammadde ve üretimde kullanılan araç, gereçte, kullanım alanlarında olmuştur. Söz konusu değişiklik, teknolojiyle gelişme, toplum ve toplumsal değişime koşut olarak belirginleşmiştir.

Asırlar boyu becerisini, öncelikle fayda bakımından ihtiyacını karşılamak düşünce ve amacıyla kullanan atalarımız, Ön Asya'da yöresel özellik taşıyan el sanatlarımızın, tarihi içinde özünü kavrayan gelişimiyle günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Ancak, kervan yollarının değişmesi, Süveyş kanalının açılması gibi nedenlerle birlikte batıda sanayinin hızla gelişmesi, el sanatlarımızın önce duraklamasına sonra da gerilemesine neden olmuştur.

Günümüzde salt ekonomik yatırımlara ağırlık verilirken kültürel alanda geri kalma gibi bir olgunun varlığı pek önemsenmiyor, salt teknik ve ekonomik rahatlık, topluma huzur getirmeye yetmiyor. Toplumun düşünce alanına açıklık getirecek kültürel gelişiminde sağlanması zorunluluğu vardır.

Bu konuda başarı sağlanmazsa toplumda bir yabancılaşma, kendi toplum değerlerini yatsıma görülecek biçimde artacaktır (Erdal, 2004: 19).

6. DEKORATİF EL SANATLARI DALI

Dekoratif El Sanatları üreticisinin yaptığı geleneksel ve yöresel ürün hazırlama, giyim ve ev aksesuarları yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

6.1. Amacı

Turistik el sanatları sektöründe dekoratif el sanatları üretimi mesleğinin yeterliliklerine sahip nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır (MEB, 2011a:6).

6.2. Ders Tanımları

ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		DİL VE ANLATIM (*)	2	2	2	2
		TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	4	-	-	-
		GEOMETRİ	2	-	-	-
		FİZİK	2	-	-	-
		KİMYA	2	-	-	-
		BİYOLOJİ	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	3	2	2	-
		BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	-	-	-
		MİLLÎ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
TOPLAM			29	15	14	7
ALAN/DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	TEMEL TEKNİKLER (*)	-	10	-	-
		TEMEL TASARIM	-	3	-	-
		GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI	-	1	-	-
		MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-
	DAL DERSLERİ	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ (*)	-	-	18	28
		MEKİKLİ DOKUMALAR				
		TEKSTİL LİFLERİ VE BOYAMA TEKNİKLERİ				
		KİRKİTLİ DOKUMALAR (*)				
		ÇARPANA DOKUMA TEKNİKLERİ				
		YÖRESEL KİLİM DOKUMALAR				
		YÖRESEL HALI DOKUMALAR				
		YÖRESEL BEZ DOKUMALAR				
		MOTİF ÇİZİM TEKNİKLERİ (*)				
		HALI DESENLERİ				
		BİLGİSAYARDA HALI DESENİ				
		YÖRESEL TAŞ İŞLEMECİLİĞİ				
		YÖRESEL AĞAÇ İŞLEMECİLİĞİ				
		GÜMÜŞ KAZAZ ÖRÜCÜLÜĞÜ				
		YAPMA ÇİÇEK TEKNİKLERİ				
		ÖRÜCÜLÜK				
		BİTKİSEL ÖRÜCÜLÜK				
		GİYİM AKSESUARLARI				
		BEBEK				
		EV AKSESUARLARI (*)				
		KIRKYAMA ÜRETİMİ				
		PROTOTİP ÜRÜNLER				
		OYUNCAK ÜRETİMİ				
		KEÇECİLİK				
		YÖRESEL EL SANATLARI				
		DEKORATİF ÜRÜNLERDE BAKIM-ONARIM				
		OYALAR				
		MARAŞ İŞİ				
		MAKİNE NAKIŞLARI				
		EL NAKIŞLARI				
		TÜRK NAKIŞI (*)				
		ANTEP İŞİ				
		SANAYİ NAKIŞLARI (*)				

		LAZER KESİM VE APLİKE				
		BRODE				
		SANAYİ MAKİNASINDA TÜRK NAKIŞLARI				
		NAKIŞ TASARIMLARI				
		MESLEKİ HESAPLAMA VE DEPOLAMA				
		MESLEKİ YABANCI DİL				
		TEMEL DİKİM TEKNİKLERİ				
		EV TEKSTİLİ ÜRETİMİ (*)				
		PERDE ÜRETİMİ				
		YORGAN ÜRETİMİ				
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			-	16	18	28
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI			-	3	2	2
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ			30	35	35	38

Tablo 1: Meslek lisesi el sanatları teknolojisi alanı (el dokuma, halı desinatörlüğü, dekoratif el sanatları, el ve makine nakışı, sanayi nakışı, dekoratif ev tekstili dalları) (MEB, 2011a: 10-11).

6.2.1. Ortak dersler

Talim ve Terbiye Kurulunun belirlemiş olduğu dersler, ders saatleri ve programlar uygulanır.

6.2.2. Alan/Dal Dersleri

El sanatları teknolojisi alanında yer alan meslekler/dallar için temel bilgi ve becerileri kapsayan ders grubunu oluşturur. Alan ve dalların özelliklerine göre, öncelikle 10. ve 11. sınıflar olmak üzere, üç yıla yayılarak programa yerleştirilmiştir.

Alan/dal dersleri içinde (*) ile belirtilen dersler alan ve dalların zorunlu dersleridir. Bu dersler Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

El sanatları teknolojisi alanında yer alan dallar/meslekler için alınması zorunlu olan dersler tabloda verilmiştir.

DALLAR	BAŞARILMASI ZORUNLU DERSLER	
	MESLEK LİSESİ VE ANADOLU MESLEK LİSESİ	TEKNİK LİSE VE ANADOLU TEKNİK LİSESİ
El Dokuma Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Kirkitli Dokuma	Kirkitli Dokuma
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Mekikli Dokuma
Halı Desinatörlüğü Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Motif Çizim teknikleri	Motif Çizim Teknikleri
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Bilgisayarda Halı Deseni
Dekoratif El Sanatları Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Ev Aksesuarları	Ev Aksesuarları
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Yöresel El Sanatları
El ve Makine Nakışı Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Türk Nakışı	Türk Nakışı
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Makine Nakışları
Sanayi Nakışı Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Sanayi Nakışları	Sanayi Nakışları
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Sanayi Makinesinde Türk Nakışları
Dekoratif Ev Tekstili Dalı	Temel Teknikler	Temel Teknikler
	Ev Tekstili Üretimi	Ev Tekstili Üretimi
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Kırkyama Üretimi

Tablo 2: Dalların başarmak zorunda oldukları dersler (MEB, 2011a: 19).

6.2.2.1. Alan Ortak Dersleri

El sanatları teknolojisi, alanının alan ve tüm dalları ile ilgili ortak yeterlikleri ve meslekî yeterlikleri kazandırmayı amaçlayan derslerdir.

6.2.2.1.1. Mesleki Gelişim

Bütün alanlarda ortak olup öğrencinin yaşam boyu kullanabileceği ve mesleki gelişmesine yararlı olabilecek; onun üretken, bilim ve teknoloji üretimine yatkın, beceri

düzeyi yüksek olarak yetiştirilmesi, iyi ilişkiler kurabilmesi, işe uyum sağlayabilmesi gibi genel bilgi ve becerilerin verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye, meslek elemanlarının sahip olması gerekli ulusal ve uluslararası iş gücünden beklenen temel yeterlikleri kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.1.2. Temel Tasarım

Nokta-çizgi, açık-koyu, ışık-gölge, tasarı ilkeleri, doku, renk ve strüktür ile ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye; yaratıcı güçlerini geliştirme ve temel çizimler yapma yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.1.3. Temel Teknikler

Kirkitli dokumalarda basit desen çizimleri, makrome örgüye hazırlık, makromede kullanılan temel düğüm teknikleri, oyuncak bebek, ev tekstili ve ev dekorasyonu ürünleri, düz dikiş, overlok, işlemeye hazırlık, basit nakış temel iğne teknikleri, tığ oyası, pul boncuk dikişleri, makineyi hazırlama, basit arızalar, kasnaksız makine nakışları ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; makrome örgüye hazırlık yapmak, makromede kullanılan temel ve fantazi düğüm tekniklerini yapmak, kirkitli dokumalar için desen çizmek, oyuncak bebek yapmak, tutkallı hamur çiçek yapmak, ev tekstili ve ev dekorasyonu ürün kataloğu hazırlamak, düz dikiş yapmak, overlok yapmak, işlemeye hazırlık yapmak, basit nakış temel iğne tekniklerini uygulamak, tığ oyası yapmak, pul boncuk dikmek, makineyi işlemeye hazırlamak ve basit arızalarını gidermek ve kasnaksız makine nakışı yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.1.4. Geleneksel Türk El Sanatları

Geleneksel Türk giysi aksesuarları, Türk süsleme, dokuma ve işleme sanatları ile ilgili bilgilerin verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye, geleneksel Türk süsleme, dokuma ve işleme sanatlarını incelemek yeterliklerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

6.2.2.2. Dal Dersleri

El Sanatları Teknolojisi alanında yer alan dallara özel ve mesleği destekleyici yeterlikleri kazandıracak dal dersleri, ağırlıkla son sınıflarda yer alan, iş başında veya işletmelerde uygulanması öngörülen derslerdir.

"Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesi"nden dalın özelliğine uygun dersler, okul türüne ve okutulacağı yıla göre seçilir. Dallarda diplomaya götürecek derslerin belirlenmesinde dalı destekleyici diğer derslerden de seçim yapılarak program oluşturulur.

Seçilen derslerin içeriği ise çevredeki meslek elemanlarının, okuldaki koordinatör öğretmenlerin ve alan öğretmenlerinin kararı ile bölgesel düzeyde mesleğin yeterliklerini ve sektörün ihtiyaçlarını karşılayan modüllerden seçilerek oluşturulur. Seçilen derslerin ders saatleri, derslerin altındaki modüllerin süresine ve içeriğine göre belirlenir.

Teknik liselerde, meslek liselerine oranla dört yıl boyunca daha fazla akademik yeterliklerin kazandırılmasından dolayı dal derslerindeki modüllerin seçiminde ve uygulanmasında öğrencilerin bu akademik becerilerini kullanabileceği modüllere ve uygulamalara ağırlık verilebilir.

6.2.2.2.1. İşletmelerde Beceri Eğitimi

Her okul, işletmelerde beceri eğitimi dersinin içeriğini, ağırlıklı olarak dala ait modüller olmak üzere bölgesel özellikler dikkate alınarak sektörün beklentilerini yansıtacak modüllerden sektör temsilcileri, okuldaki koordinatör öğretmenler ve alan öğretmenlerinin kararı ile oluşturur. Ancak bölgesel özellikler ve sektör beklentilerini yansıtacak modüllere ihtiyaç duyulması hâlinde yeni modül içerikleri hazırlanabilir.

Hazırlanan yeni modül, İl İstihdam ve Meslek Eğitim Kurulu onayı ile uygulamaya

konulur ve bir örneği okulun bağlı bulunduğu ilgili öğretim dairesine gönderilir. İşletmelerde Beceri Eğitimi Dersi Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre yapılır. İşletmelerde beceri eğitimi yapılmayan okul türlerinde öğrenciler, ilgili mevzuat doğrultusunda staj yaparlar.

6.2.2.2.2. Giyim Aksesuarları

Fantezi yaka çiçeği, gelin başı ve buketi, şapka, çanta, kösele kemer, davul derisi takı, örme ve düğümlü takılar, misinalı takılar, tel ve çivi takıları ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; fantezi yaka çiçeği yapmak, gelin başı ve buketi yapmak, şapka hazırlamak, tığ örgü şapka yapmak, kumaş çanta yapmak, tığ ve şiş örgü çanta yapmak, makrome çanta yapmak, kösele çanta yapmak, kösele kemer yapmak, davul derisi takı yapmak, örme ve düğüm tekniklerini kullanarak takı yapmak, misina kullanarak takı yapmak, çivi ve tel ile takı yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.3. Bebek

Tel bebek, hamur bebek, taş bebek, kitre bebek, kitre bebek giysisi, kalıpla dolgu oyuncak –bebek, soğanlı bebekler, damal bebek ve Fadime bebek ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye, tel, taş ve hamur bebek yapmak, kitre bebek yapmak, kitre bebek giysisi yapmak, kalıpla dolgu oyuncak-bebek yapmak, soğanlı bebekleri yapmak, damal bebek giysisi yapmak ve Fadime bebek yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.4. Yapma Çiçek Teknikleri

Yapma çiçekçilikte temel teknikler, tabii kumaş çiçek, çuval çiçek, davul derisi çiçek, kâğıt çiçek, boncuk çiçek, çorap çiçek, deri çiçek ve metal çiçek yapma ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; yapma çiçekçilikte kumaş sertleştirmek, kalıp çıkartmak, kumaşa kalıp uygulamak, boyama yapmak, yapma çiçekçilikte tohum hazırlamak, ütüleme yapmak, dallama yapmak ve tanzim yapmak, tabii kumaş çiçek yapmak, çuval çiçek yapmak, davul derisi çiçek yapmak, kâğıt çiçek yapmak, boncuk çiçek yapmak, çorap çiçek yapmak, deri çiçek yapmak ve metal çiçek yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.5. Ev Aksesuarları

Abajur, gazetelik, sarkaç, pano, kukla, nazarlık, canlı çiçek tanzimi ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; kumaş ve makrome abajur yapmak, makrome gazetelik yapmak, makrome sarkaç yapmak, davul derisi pano yapmak, davul derisi kukla yapmak, davul derisi nazarlık yapmak, davul derisi abajur yapmak ve canlı çiçek tanzimi yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

Dersin Modülleri	**Süre**	**Kazandırılan Yeterlikler**
Kumaş Abajur	40/32	Kumaş abajur yapmak
Makrome Abajur	40/32	Makrome abajur yapmak
Makrome Gazetelik	40/32	Makrome gazetelik yapmak
Makrome Sarkaç	40/32	Makrome sarkaç yapmak
Makrome Nazarlık	40/24	Makrome nazarlık yapmak
Davul Derisi Pano	40/32	Davul derisi pano yapmak
Davul Derisi Kukla	40/32	Davul derisi kukla yapmak
Davul Derisi Nazarlık	40/32	Davul derisi nazarlık yapmak
Davul Derisi Abajur	40/16	Davul derisi abajur yapmak
Metal Çiçek	40/16	Metal çiçek yapmak
Canlı Çiçek Tanzimi	40/16	Canlı çiçek tanzimi yapmak

Tablo 3: Ev aksesuarları ders modülleri (MEB, 2011a: 35)

6.2.2.2.6. Kırkyama Üretimi

Kırkyamada birleştirme teknikleri, kenar bordürü, dekoratif teknikler, aplike ve yorganlama ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; kırkyamaya hazırlık yapmak, elde ve makinede kırkyama birleştirme tekniklerini yapmak, kenar bordürü yapmak, dekoratif teknikler uygulamak, aplike ve yorganlama yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.7. Prototip Ürünler

Turistik ve hediyelik eşyalar, Kutlama aksesuarları ve hediyelik eşyaların sunumu için ambalaj yapımı ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; Prototip turistik ve hediyelik eşyalar yapmak , Prototip Kutlama aksesuarları yapmak, Hediyelik eşyaları sunum yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.8. Keçecilik

Keçe için yünleri boyama, yün atma ve serpme; keçeleştirme, keçede desenleme ve keçe ürünleri yapma ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; keçe için yünleri boyamak, keçe yünlerini atmak ve serpmek, keçeleştirme yapmak, keçede desenleme yapmak ve keçeden ev ve giyim aksesuarları yapmak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.9. Yöresel El Sanatları

Ebru boyama, üzerlik örme, Kastamonu fanila örme, Kastamonu çarşaf bağı ve boncuk aksesuarlar ile ilgili konuların verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; ebru boyamaya hazırlık, ebru boyama yapmak, üzerlik örmeye hazırlık, üzerlik örmek, Kastamonu fanila örmeye hazırlık ve Kastamonu fanila

örmek, Kastamonu düğümü ile ürün yapmak, boncuk örmek ve dokumak yeterliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

6.2.2.2.10. Dekoratif Ürünlerde Bakım- Onarım

İşlemelerin Bakımı ve Korunması, El sanatları ürünlerinin bakımı ve Korunması, Kumaş Onarım teknikleri ile ilgili bilgi ve becerilerin verildiği derstir.

Bu derste öğrenciye; İşlemelerin bakımını yapmak ve korumak, El sanatları ürünlerinin bakımını yapmak ve korumak, Yıpranan ve yırtılan dokuma ve örgü Kumaşları onarmak yeterliklerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

6.2.3. Seçmeli Dersler

Seçmeli dersler, Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan ve Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Dağıtım Çizelge ekinde belirtilen açıklamalar doğrultusunda; seçmeli genel bilgi, alan/dal ya da diğer alan/dalların derslerinden seçilebilir.

Alınabilecek seçmeli dersler; sektör ihtiyaçları dikkate alınarak zümre öğretmenleri, koordinatör öğretmenler ve öğrenci talepleri doğrultusunda alanın ve dalların özelliklerine göre okul yönetimince belirlenir.

Seçmeli derslerin seçiminde, varsa o derse ait diğer programlar sıra takip eder ve önceden alınması gereken dersler göz önünde bulundurulur.

Seçmeli derslerin haftalık ders çizelgesinde belirtilen haftalık ders saati kadar alınması zorunludur (MEB, 2011a: 10-45).

7. EV AKSESUARLARI

7.1. Aksesuarlar

İnsanlarda estetik görünme konusunda doğal bir istek vardır. İlk insanlar barınaklar inşa etmeyi, aletler ve kullanışlı objeler yapmayı öğrendikten sonra, bu yapıtlarına dekoratif eklemeler yapmaya başlamışlardır. Bu dekoratif eklemeler süs eşyalarıdır.

Aksesuarlar genellikle iç ortamda tamamlayıcı objeler olarak kullanılan, hareket edebilir küçük objeler bütünü şeklinde tanımlanabilir. Evi yaşanır yapmada gereksinim duyulan ilave mobilyaların çoğunluğunu içeren bir terimdir. Evlerde, ofislerde, restoranlarda, özel toplumsal mekanlarda son derece fonksiyonel ve gerekli objelerdir. Bu mekanlar dikkatli tasarımlansalar bile aksesuarsız olduklarında tamamlanmamış ve soğuk görünürler. Güzel görünseler bile kişilikten yoksundurlar veya aksesuarsız olduklarında bir otel odasına benzerler. Okumak ve yemek yemek için gereksinim duyulan yemek takımları ve lambalar olmadan ev fonksiyon yapamaz. Bu objeler mobilyaları ve mimariyi tamamlar, evin ve orada oturan kimselerin kimliğini ortaya koyarlar. Aksesuarlar bir renk düzenlemesi veya yer döşemesi kadar önemlidir. Özel olmaları nedeni ile bireyin zevklerini ve ilgisini herhangi bir şeyden daha iyi yansıtırlar.

7.1.1. Aksesuar Çeşitleri

Bir odaya yapısal ilgi, canlılık duygusu ve cazibe katan çok çeşitli aksesuarlar vardır. Genel olarak aksesuarları "fonksiyonel" ve "dekoratif" olarak iki gruba ayırmak mümkündür.

7.1.1.2. Fonksiyonel Aksesuarlar

Tipik olarak birey ve aileler yıllar boyu pek çok yararlı objeler toplarlar. Bu objelerin tümü özel fonksiyonlar üstlenirler.

Bunlar; Portatif lambalar, paravanlar, sofra takımları, porselenler, gümüş eşyalar, cam eşyalar, yatak odası ve banyo aksesuarları, aynalar, saatler, şemsiyelikler, gazetelikler, kapı üzerindeki metal tutamaklar, mobilya parçaları, su tesisatında kullanılan materyaller gibi alanı zenginleştiren ve kişiliği ortaya koyan objelerdir (Karapaça, 2011:14).

Aksesuarlar farklı tasarım şekillerinde olabilir ve zaman geçtikçe bu aksesuarların farklı tasarım şekillerinde olabilir ve zaman geçtikçe bu aksesuarların seçimi o yerde yaşayanların kimliklerinin bir yansıması haline gelir (Chıng, 2004:272).

7.1.1.3. Dekoratif Aksesuarlar

Bunlar genellikle bir odaya sıcaklık, kişilik kazandıran doğal veya insan yapısı güzel objelerdir.

Masa üstü aksesuarları; Masa üstünde bir küme halinde gruplandırılmış veya tek tek kullanılan oldukça küçük aksesuarlardır. Çin veya porselen biblolar, kuş ve benzeri hayvan bibloları, cam objeler, kuvars taşı, billurlu taşlar veya doğal haldeki mineral taşlar, deniz kabukları, antik porselenler, fincanlar, fincan tabakları, enfiye kutuları, antik mürekkep hokkaları ve fotoğraflar bu gruba girerler.

Heykellerin, duvardaki oyuk şeklindeki cam raflarda veya cam benzeri plastik etajerler üzerinde sergilenmeleri daha anlamlıdır. Heykeller raflarda sergilendiklerinde, her rafta yalnızca bir heykel yer almalıdır. Dikkatlice gizlenmiş bir spotla heykeli üzerinden aydınlatmak iyi bir fikirdir.

Kalay- kurşun alaşımı ve bakır kaplar; tepsiler, tabaklar, mutfağa sıcak bir hava veren son derece dekoratif objelerdir. Genellikle duvara asılırlar.

Duvarda kullanılan aksesuarlar; Yağlı boya resimler, sulu boyalar, pasteller, madeni levhaya basılmış resimler, baskı tablolar, taş basması resimler, aynalar, bütün levha çeşitleri, tahta oymalar, antika raflar, tabaklar, duvar halıları, çeşitli panolar bu başlık altında ele alınabilir (Kalınkara, 2006: 256-258).

Koleksiyonlar, koleksiyonlar yaklaşık her tip dekoratif objenin bileşimi olabilir. Antik çini veya porselenler, mercan ve deniz kabukları, eski anahtarlar, cam, metal ve porselenden yapılmış minyatür hayvan figürleri, mineral kayalar, eski araçlar gibi.

Bitkiler ve çiçekler, aksesuarlar kategorisinde ele alınan bitkilere ve çiçeklere her odada gereksinim vardır. Bir köşesinde bitki aranjmanı ve çiçek bulunmayan ev renksiz ve cansızdır. Bu tür objeler donuk bir mekana canlılık ve yaşam verir ve diğer sanatsal objelerle uyum sağlar. İyi ışıklandırıldığında, hemen hemen her büyüklükteki bitki düzenlemesi önem kazanır. Yapraklar üzerinde ışığın rolü, onu cazip hale getirmektedir. Kullanılan ışıklandırma tipi genellikle bitkiler arasında zemine yerleştirilmiş küçük spot lambalardır (Kalınkara, 2006: 262).

Bitkiler: bitkiler ve çiçekler doğanın görsel işaretleri olarak iç mekanlara yaşam ve canlılık ifadesi katarlar (Chıng, 2004: 274). Bitkilerin değişik renk varyasyonları nedeniyle dekorasyona katkı sağlarlar (Kalınkara, 2006: 263).

7.2. Ev Aksesuarları

Ev aksesuarları bir evin içini, bir salonu, odayı renklerle, şekilleri birbirleriyle bağdaştırarak ortama ahenk vermek amacıyla kullanılmaktadır.

Ev aksesuarları şu şekilde sıralanabilir;

- Kitap kılıfı
- Saat
- Sandık
- Mask
- Tepsi
- Gazetelik
- Pano
- Tavla Takımı
- Çerçeve
- Minder
- Nazarlık
- Çerçeve
- Yastık
- Likör Takımı
- Büro Malzemesi
- Abajur Ayağı
- CD Kılıfı
- Bardak Altlığı
- Çanak
- Masa Örtüsü v.b. ürünler (Güler, 1994: 65).

Ev dekorasyonunda kullanılan aksesuarlar evin temel eşyalarıyla birlikte kullanılan ikinci derecede eşyalardır. Koltuğun üzerinde yastıklar, sehpanın üzerinde örtüler, abajurlar, aplikler, vazolar vb. eşyaların tümü ev aksesuarlarını oluşturur.

Ev aksesuarları seçilirken evin temel ihtiyaçlarıyla uyumlu olmalarına dikkat edilmelidir. Ev aksesuarları hem çeşidi hem de üretiminde kullanılan gereçler yönünden çok geniş bir alandır. El sanatlarını kapsamakla birlikte günümüzde pek çoğu endüstri tasarımı ürünleri olarak karşımıza çıkar. El ürünlerinin ayrı bir değeri vardır. El sanatları alanında ev aksesuarlarının tasarımında geleneksel teknikler, el üretimi gereçler vb. kullanılarak bugünün yaşam biçimine estetik ölçülerine uygun tasarımlar oluşturulmalıdır. Bu yolla işleme, ahşap, çini, dokuma, deri gibi teknikler ve malzemelerle çeşitli el üretimi ev aksesuarları tasarlanabilir (Yıldız, 1993: 25).

7.3. Ev Aksesuarlarının Dekorasyondaki Yeri

Dekorasyonda aksesuar; temel bir eşyanın süslenmesi, daha kullanışlı olması, görsel olarak daha güzel görünmesi için gereklidir. Bunlar döşemeler, perdeler, duvarlar, oturma ve uyuma elemanları ile ahşap aksam dışındaki biblolar, kitaplar, abajurlar, tablolar, çiçekler veya dekorasyonu tamamlamada kullanılan minderler, yastıklar ve benzeri elemanlardır. Aslında aksesuarlar yıllar boyu tesadüfi olarak ya da belirli bir koleksiyon amacı ile toplanan dekoratif objelerdir. İç mekanda hoş olmayan, tamamlanmamış ve soğuk görünümü yok etmek için yalnızca oturma odası, yemek odası ve yatak odası ve yatak odalarında değil, koridor, mutfak ve banyoda da görünümü zenginleştirmek amacı ile kullanılabilir.

Aksesuarlar bulunduğu mekana prestij veren, odayı başkalarının odalarından farklı yapan en önemli göstergedir (Kalınkara, 2006: 250).

Evin iyi planlanması ve mimari hataların giderilmesi iyi dekore edilmesin bağlıdır. Dekorasyonda kullanılacak her türlü mobilya, aksesuar ve diğer objeler, evin mimari özelliklerine, bireylerin zevk ve isteklerine uygun olmalıdır. Bu uygunluğu sağlarken seçilecek her objede dizayn elemanları ve prensipleri doğrultusunda düşünerek, uygun çözümler bulmak ve bu çözümleri en iyi şekilde dekorasyona uygulamak gerekir. Mekanda kullanılacak aksesuarlar seçilirken; objenin fonksiyonel olması, tek başına güzel olması, renk, büyüklük ve stil olarak odadaki mobilyalarla uyum içinde olması

dekorasyonda başarıyı arttırır. Özellikle, bir amaca hizmet etmeyen, bir işlevi olmayan aksesuarlar kullanılmamalıdır. Mekanda, bu objeye gerçekten gereksinim olup olmadığı dikkate alınmalı; değişen ilgilere ve değişen gereksinimlere uyabilme durumu göz önünde bulundurulmalıdır (Kalınkara, 2006: 251).

İç mekan tasarımında aksesuarlar, mekana estetik zenginlik ve süsleme getiren öğelerdir. Bu iç mekan öğeleri gözümüze görsel bir tat verir, elimizde dokusal bir ilgi yaratır ve zihnimizi uyarırlar. Sonuç olarak, tekil veya toplu olarak aksesuarlar kaçınılmaz yaşam belirtileridir (Chıng, 2004: 272).

7.4. Ev Aksesuarları Modülleri

7.4.1. Makrome Nazarlık Modülü Hakkında Genel Bilgi

Arapça bir sözcük olan makrome, araç kullanmadan elle yapılan ve birbiri arasından geçirilen ipliklerin oluşturduğu bir örgü sanatıdır.

7.4.1.1. Makrome Örgünün Kullanıldığı Yerler

Günümüzde tekstil ve örme sanatının ilk basamağı olarak görülen makrome, ilk çağlardan itibaren farklı alanlarda kullanılmıştır. Bu alanlar şunlardır:

7.4.1.1.1. Avcılık

İnsanlar makromedeki düğümleme tekniklerini ağ yapımında uygulayarak karalarda akarsularda ve denizlerde avlanmışlardır.

7.4.1.1.2. Denizcilik

Deniz ulaşımının yelkenli gemilerle yapıldığı dönemlerde makrome düğüm tekniklerinden yararlanılmıştır. Yelkenlerin ve halatların bağlanmasında makrome düğüm tekniklerinden esinlenerek yeni sağlam düğümler geliştirilmiştir.

7.4.1.1.3. Ev Süs Eşyaları

Makrome tekniği ile çok zevkli ve sıra dışı süs eşyaları yapılabilir. Yapan kişi evine ve eşyalarına uygun, kendi becerisini ve zevkini yansıtan özgün süs eşyaları yapabilir. şezlong, hamak, sarkaç, pano, nazarlık, şişe, vazo süsleme, abajur, gazetelik, örtü, perde v.s. gibi aksesuarlar yapılabilir.

7.4.1.1.4. Giyim Süs Eşyaları

Makrome tekniği ile ev süs eşyaları yapılabildiği gibi kıyafeti tamamlayan çok farklı, özgün giyim aksesuarları da yapılabilir. Bunlar; çanta, kemer, yelek, kolye, takı veya herhangi bir kıyafetin yaka, cep, manşet gibi kısımlarına garnitür olarak da çalışılabilir.

7.4.1.2. Makrome Nazarlığın Ev Dekorasyonundaki Yeri

Makrome nazarlık ve panolar el emeği ve özgün çalışmalar olduğu için hazır süslerden farklı bir gösterişi vardır. Evdeki diğer eşyalara uygun olarak hazırlanması bakımından da tamamlayıcıdırlar.

7.4.1.3. Makromede Kullanılan Araç ve Gereçler

Makromenin en büyük avantajlarından biri araç gerektirmemesidir. Ancak düğümlerin düzgün olması ve kolay çalışılabilmesi için ipliklerin gergin olmasını sağlayacak bir makrome tahtasına ihtiyaç vardır. Sadece makrome için yapılmış bu aracı bulmak kolay değildir.

7.4.1.3.1. Araçlar

- **Makrome Tahtası**

İpleri germek için pratikte kapı kolu veya pencere kolu, sandalye arkalığı, kanepe kolçağı, askı kullanılabilir. Ancak makrome tahtası üzerinde çalışmak daha kolay ve

başarılı olur. Makrome tahtaları düz veya eğimli ve kareli makrome tahtası olmak üzere ikiye ayrılır.

- Eğimli makrome tahtası
- Kareli makrome tahtası

Düz veya eğimli, kalın suntadan yapılmış, üzerleri sünger ve kumaşla kaplanmış, taşıması kolay makrome tahtaları en kullanışlı olanlarıdır. Özellikle üzeri düzgün karelere bölünmüş tahtalar, desen çalışmalarında, şekillerin muntazam olmasında, motiflerin aynı büyüklükte çalışılmasında işlerimizi kolaylaştırır.

İğne batabilecek yumuşaklıkta bir tahtaya kareli kâğıt yapıştırarak veya önce sünger sonra kumaşla kaplayarak kendinizde bir makrome tahtası yapabilirsiniz.

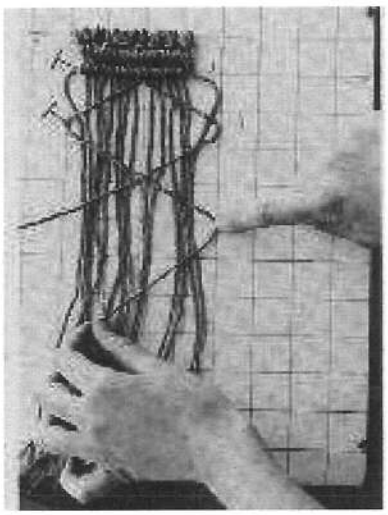

Şekil 1: Makrome tahtası (MEB, 2009e: 8)

- **Çözgü Çerçevesi**

Makrome iplerinin çilelerini açmak için kullanılan, iplerin birbirine karışmasını önleyen aynı boyda olmalarını ve kolay kesilmelerini sağlayan, çok makrome yapanların işlerini oldukça kolaylaştıran araçlardır. İstenilen ip uzunluğuna göre germe işlemi çerçevenin farklı bölümlerinden gererek ayarlanır.

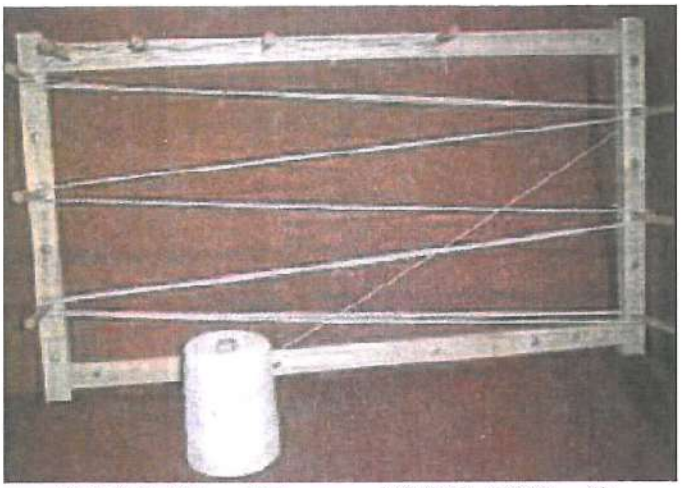

Şekil 2: Çözgü Çerçevesi (MEB, 2009e: 9)

- **İp Askısı:**

İyi düzenlenmiş bir çalışma alanı makromede verimi artırır. Kullanılacak ipi daha rahat bulabilmek kişiyi işten uzaklaştırmaz. Oysa kullanacağı ipi bulamayan makrome örücüsü ilhamını kaybederek işinden uzaklaşabilir. İşte makromede rahat çalışmayı sağlayan bir araçta ip askılarıdır. Farklı şekillerde olabilir.

Pek çok ipi, dolaştırmadan bir arada kolaylıkla erişilebilecek ve görülebilecek yerde tutabilmek için bir ip askısı yapılabilir.

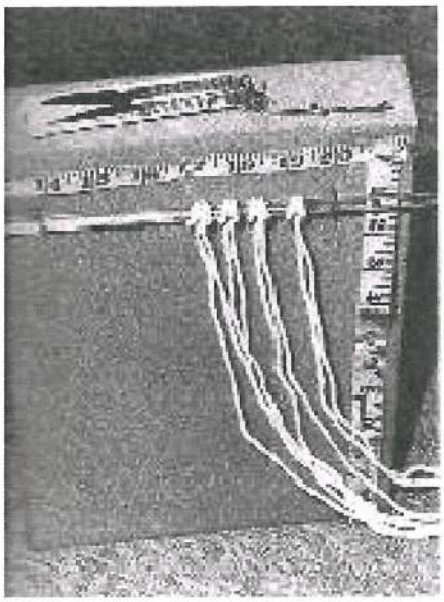

Şekil 3: İp askısı (MEB, 2009e: 10)

7.4.1.3.2. Gereçler

Makrome çalışmalarının çok zevkli olmasının yanında, gereç yönünde sınırsız seçeneklerin bulunması bizler için büyük avantajdır. Bu sınırsızlık makrome örgüsünün hiç uygulanmamış yeni modellerin tasarlanmasına ve yapılmasına imkân verir.

Makrome çalışırken en önemli konu amaca uygun ip seçimidir. Makrome için temel iplik üç bükümlü ipliklerdir. Sökülebilen sentetik örgü ipler de kullanılır.

Makrome çalışmalarında, düğüm yapılabilen her çeşit iplik ve lifler kullanılabilir.

Modern lif teknolojisinin doğal, sentetik ve suni ipliklere kazandırdığı kalite ve çeşit zenginliği ile makrome daha çekici hale gelmiştir.

Hemen her çeşit ip ile makrome yapılırken büküm sıraları düzgün ve sık, homojen (her yeri aynı kalınlıkta) olanları makrome için en uygun olanlarıdır. Bükümlü iplikler, düğümlerin gerilimine daha iyi dayanabilirler.

Makrome örmeye yeni başlayanlara, çok kalın ve çok ince ipler önerilmez. Çünkü ince iple örgü düzgün olmaz, yavaş ilerler, sıkıcı olur. Kalın iple yapılan makromelerde ise estetik görünüm çabuk bozulabilir.

Günümüzde makromenin kullanım amacına ve ürünün cinsine göre iplik seçmek mümkündür

- **Doğal ve Sentetik İpler**
- **Doğal Lifler**

Makromede kullanılan bitkisel (selüloz asıllı) ipliklerin başında tohum liflerinden elde edilen pamuk iplikleri gelir. Paket iplikleri, ağ iplikleri, merserize iplikler, merserize şerit, merserize kordonlar ve kordonetler bu gruba girer. Gövde liflerinden elde edilenler keten, kenevir (sicim ve kırnaplar), jüt ve ramidir. Yaprak liflerinden de sisal ve rafya vardır.

Protein asıllı ipliklerden en çok kullanılanı yünlerdir. Çok bükümlü örgü yünleri, halı yünleri ve makarna yünlerini kullanılabilir. İpek iplikler de bu gruptadır. Ürün türüne göre çamaşır ipekleri, ipek kordonlar yalnız veya diğer ipliklerle karışık olarak kullanılır.

Doğal ipliklerden yün yumuşak ve esnek bir dokuda olduğundan düğümlenmesi özen gerektirir nazarlık için uygun değildirler. Diğer doğal iplikler sert bir dokuya sahiptir. İyi düğüm tutar, kolay açılmazlar. Doğal ipliklerin tercih edilmelerinin bir nedeni de ilginç doku özelliklerine ve organik kaliteye sahip olmalarıdır. Ayrıca kolay boyanırlar.

Şekil 4: Jüt Resim(MEB, 2009e: 12)

Şekil 5: Sicim İpi (Kırnap) (MEB, 2009e: 12)

- **Sentetik ve Suni Lifler**

Makromede kullanılan sentetik ipliklerden naylon, poliakrilonitril (orlon), polipropilen, polietilen sayılabilir. Suni liflerden oluşanlar arasında reyon ve viskoz suni iplikler vardır.

Suni ve sentetik ipliklerde yapılan düğümler, genellikle kolay açılma eğilimindedirler.

Naylon iplikler parlak bir yüzeye sahiptir. Düğümlenmesinin zor olmasına karşılık iyi sıkıştırılırsa güzel çalışmalar ortaya çıkar. Fantezi çanta ve cüzdan, anahtarlık, mutfak süsü yapımı için elverişlidir.

Şekil 6: Sentetik Makrome İpleri (MEB, 2009e: 10)

Bulmakta zorluk çekmeyeceğiniz bu gereçlere, sizlerde evinizden farklı yardımcı gereçler ekleyebilirsiniz.

7.4.1.3.3. Makromede Kullanılan Yardımcı Gereçler

Makromede kullanılan yardımcı gereçlerin en çok kullanılanları boncuklar ve halkalardır.

Ayrıca yapılacak ürüne uygun farklı yardımcı gereçlerde kullanılabilir. Örneğin, nazarlıklara küçük çanlar takılabilir, gazetelik kenarlarına hazır harçlar geçirilebilir. Yardımcı gereç sayısı yapılacak işe ve makrome örücüsünün yeteneğine ve bilgisine göre değişir.

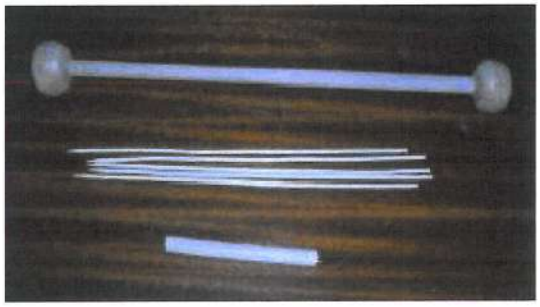

Şekil 7: Çubuklar (MEB, 2009e: 12)

Şekil 8: Zil ve çan (MEB, 2009e: 12)

- **Boncuklar**

Makrome çalışmalarını daha cazip hale getirmek ve monotonluktan kurtarmak için kullanılan bu süsleyici unsurlar, değişik renklerde, farklı malzemeden ve değişik büyüklüktedirler.

Önemli olan ürüne ve iplik cinsine uygun boncuğu seçebilmektir. Göz boncukları, plastik, tahta ve cam boncuklar kullanılır.

- **Halkalar**

Plastik, tahta ve metal halkalar ürüne başlayabilmek veya onu bir yere asabilmek için kullanılırlar. Duruma göre sadece süsleyici unsurlar olarak veya çalışmaya biçim kazandırmak için de kullanılabilir.

Şekil 9: Halkalar (MEB, 2009e: 14)

7.4.1.4. Nazarlık Çeşitleri

Nazarlıklar yapıldıkları malzemeye ve kullanılan yere göre sınıflandırılabilirler.

7.4.1.4.1. Kullanılan Yere Göre Nazarlıklar

Ev ve mekân süslemede kullanılan nazarlıklar, kullanılan yere göre değişiklik gösterebilir.

Örneğin; kirişlerin üzerinde dar, uzun nazarlıklar, kapı girişlerinde, gelin odalarında (nazar değmemesi için) bol nazar boncuklu nazarlıklar, salonda daha geniş ebatlı pano tarzı, çocuk odalarında bebek ve hayvan figürlü nazarlıklar kullanılır.

Şekil 10: Boncuklu nazarlık

Şekil 11: Baykuşlu nazarlık (MEB, 2009e: 12)

7.4.1.4.2. Kullanılan Malzemeye Göre Nazarlıklar

Kapı girişlerinde, gelin odalarında nazar boncuklarıyla birlikte doğal lifler (sicim, jüt, rafya gibi), salonda veya mutfakta eşyaların rengi ile uyumlu sentetik veya doğal lifler, tahta, plastik veya cam boncuklar kullanılır. Ayrıca süslemek için üzerine yapay ve kuru çiçek, mutfakta yapay meyve-sebzeler, çocuk odasında küçük biblolar tutturulabilir.

Şekil 12: Nazarlık -1

Şekil 13: Nazarlık -2

Şekil 14: Nazarlık -3

7.4.1.5. İp Uzunluğunu Hesaplama ve Kesme

Makrome çalışmalarına başlamadan önce, iplerin belirli boylarda kesilmesi gerekir. Hesaplanmadan kesildiklerinde çalışmaların yarısında, düğümlendikçe kısalan ipler bitebilir, ek yapmak gerekebilir. Çok uzun kesilmişlerse işin bitiminde gereksiz uzunluklar kalacak ve bu ipler çoğu zaman değerlendirilemeyecektir. Ekonomik açıdan iplerin hesaplanarak kesilmesi gerekir.

Desen özelliği ip uzunluklarını etkiler. Örneğin; "Seyrek örümcek doku" da düğümleme sırasındaki kısalma daha az olur. Sık sarma dizelerle yapılan bir desen çalışması ipleri daha çabuk kısaltacaktır(MEB, 2011f: 3-15).

7.1.6. Makrome Nazarlık Yapım Aşamaları

- Nazarlık modeli belirlenir.
- Makrome nazarlık için iplik seçilir.
- İpliğe ve modele göre başlama halkası seçilir.
- İpliğe göre boncuk seçilir.
- Nazarlığın bitmiş boyunun 3,5-4 katı ip boyu hesaplanır.
- 25-30 cm püskül payı vererek 2'ye katlayınız ve kesilir.
- İplik sayısını belirleyerek gereken sayıca iplik kesilir.

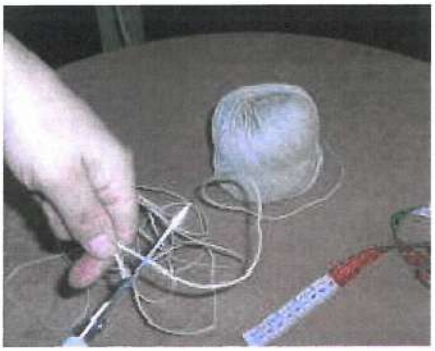

Şekil 15: İpliklerin kesilmesi

- Ortadan katladığınız İplikleri, tek tek halka üzerine hazırlık düğümü (ilmek) atılır.

Şekil 16: İpliklerin halkaya düğümlenmesi

- Kestiğiniz 8 ipi sırayla takılır.
- Kenardan bir çift kare düğümle örgüye başlanır.

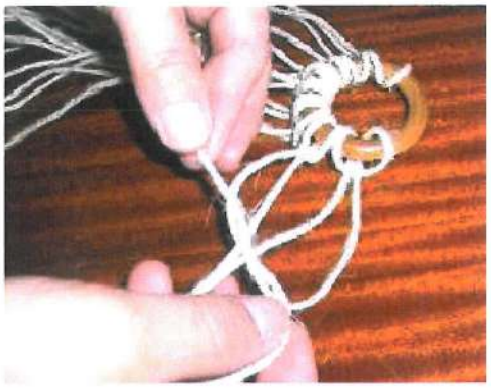

Şekil 17: Kare düğüm atılışı

- Yanındaki iki ipi alarak örümcek düğüm yapılır.

Şekil 18: Örümcek düğüm yapılışı

- Sol tarafa da üç örümcek düğüm bağlanır.

Şekil 19: Sol tarafa örümcek düğüm yapılışı

- En ortadaki ipleri alarak sağ taraftakini sola, sol taraftakini sağa, aşağıya inene dek verev sarma düğüm bağlanır.

Şekil 20: Verev düğüm yapılışı

- İkinci sırayı da sarma düğüm yapılır.

Şekil 21: Sarma düğüm yapılmış hali

- Ortadaki iki ipe yassı bir nazar boncuğu takılır.

Şekil 22: Yassı nazar boncuğu takılması

- Halkaya taktığınız ip ölçüsünde yeni bir ip kesilir.
- Ortadan başlayarak ipi yatay sarma düğümle örgüye eklenir. (Sol tarafın iplerini sağ elle bağlayınız.)

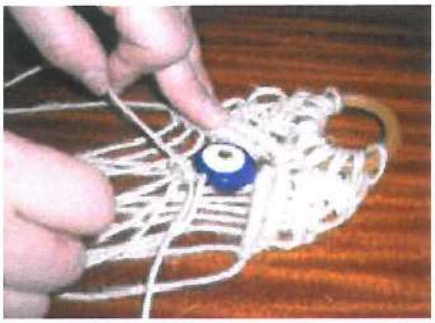

Şekil 23: Yeni iple sarma düğüm yapılışı

- Sağ tarafın iplerini de sol elle bağlanır.

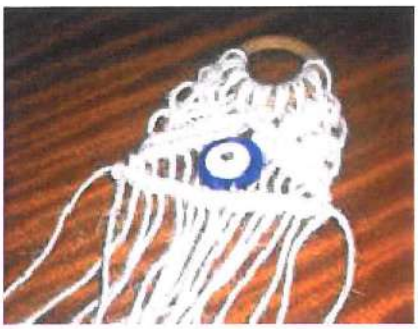

Şekil 24: Sarma düğümün bitmiş hali

- İpleri ikiye ayırınız ve sol taraftan ikinci ipi sağ elinize alarak, birinci ipi sol elinizle iki kere dikey sarma düğüm bağlayınız.

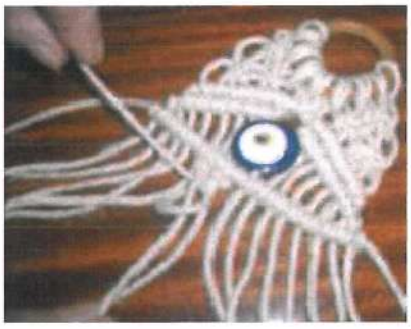

Şekil 25: Kare dikey sarma yapılışı

- Sırayla bütün dikey ipleri sağ elinizle sabit tutarak önce bağladıklarınızı ikişer kere bağlanır.
- Bütün ipleri tamamlanır.
- Aynı işlem sağ tarafa ikinci ipi sol elinizde dikey sabit tutarak işlemi ters yönde tekrarlanır.

- Bütün ipleri sırayla bağlanır.

Şekil 26: Bütün iplerin tamamlanmış hali

- Kanatları tutarak yanlarını içe doğru çevrilir.

Şekil 27: Kanatları tutarak yanlardan içeri doğru çevirme işlemi

- Yan tarafın iplerini çevirerek ortada birleştirilir.

Şekil 28: Yanların ortada birleştirilmesi

- Sağ tarafın ipini sol elle tutarak, soldaki ipleri sağ elinizle verev sarma bağlanır.
- Sol tarafın ilk ipini sağ elle tutarak, sağdaki ipleri sol elinizle verev sarma bağlayınız.

Şekil 29: Verev sarma düğümünün bağlanması

- Ortadan üçer ip bırakıp 4. ve 5. ipleri alarak Jozefin (aşk düğümü) bağlanır.

Şekil 30: Aşk düğümü

- Kenarlardaki ipi sol elinizle sabit tutup, sağla verev sarma düğüm olarak ortaya doğru bağlanır.

Şekil 31: Verev sarma düğüm

- Sol tarafta da işlemi ters yönde tekrarlayarak kareyi kapatınız.

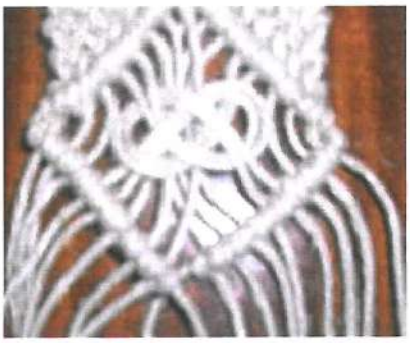

Şekil 32: Verev sarmanın kare şeklini alması

- En sağdaki ipe bir boncuk takılır.

Şekil 33: Boncuk takılması

- Ortadaki sağ ipi sağ elinize olarak boncuğun bitim noktasına doğru verev tutarak kalan ipleri sol elinizle sarma düğüm bağlanır.

Şekil 34: Sarma düğüm

- En sağdaki ipleri sırayla kenara bir boncuk takarak tekrarlanır.
- İpinizin kalınlığına göre sarma düğümünüz dikey hale gelinceye kadar sırayı tekrarlanır.
- Aynı işlemi simetrik olarak sol tarafta tekrarlanır.
- Simetriyi tamamlayarak ipleri karşı karşıya getirilir.

Şekil 35: Simetrinin tamamlanmış hali

- Kenarlardan birer ip alarak aşağıya doru genişleyen eşit aralıkta üç adet kare düğüm bağlayarak ipleri toplanır.

Şekil 36: İplerin toplanması

- En kenardaki ipleri sağdan ve soldan verev sarma düğümle kapatılır.

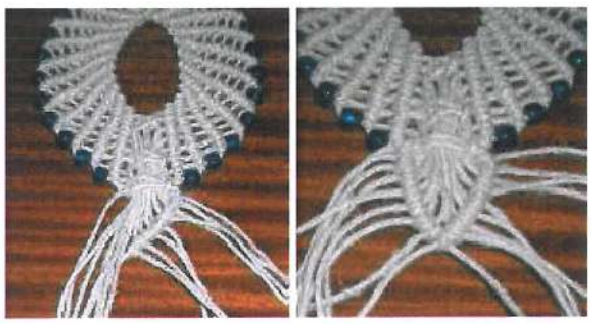

Şekil 37: Verev sarma düğüm ile kapama işlemi

- İplere bir ip atlayarak birer boncuk takılır.
- En uzun kalan ipin iki katı uzunluğunda yeni bir ip kesilir.
- Ortadan başlayarak yatay sarma düğümle ipi örgüye eklenir.

Şekil 38: Yatay sarma düğüm

- Sağ tarafı da aynı şekilde bitirilir.
- İpleri ortadan ikiye ayırarak yukarıda yapılan kanat görünümü tekrarlanır.
- İplerin tamamını örülür.

Şekil 39: Kanat görünümü

- Kanadı geriye çevirerek verev sarma düğümle ipleri birleştirilir.

Şekil 40: Kanadın çevrilmesi

- Ortadaki iplere büyük bir yassı nazar boncuğu takılır.
- Kenardaki ipleri verev sarma düğümle ortaya doğru kare kapatılır.

Şekil 41: Sarma düğüm ile kapatma

- Kenardan itibaren bir çift ip alarak bir sağdan bir soldan sarma düğüm bağlanır.

Şekil 42: Nazarlığın bitmiş hali (MEB, 2009e: 26-42)

7.4.2. Makrome Gazetelik Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.2.1. Makrame Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

Makrame yapımında çok farklı malzemeler kullanılabilir. Yapılacak ürünün özelliğine uygun araç gereç seçimi yapılır. Makrame gazetelik yapımında gazetelik tahtası veya teli, renkli sicimler, kordonlar (koton, simli vb.), makrame ipleri, jüt ve deri ipler kullanılabilir. Bu ipler ne çok kalın ne de çok ince oldukları için gazetelik yapımında tercih edilir. Süslemede kullanılan boncuklar, ziller, çeşitli aksesuarlar gazeteliğe ayrı bir güzellik katar. İpleri ölçmek için mezür veya cetvel kullanılır. İpleri kesmek için de ipin özelliğine uygun makas kullanılır (MEB, 2009g: 9).

7.4.2.2. Makrome Gazetelik Çeşitleri

Hayatımızın pek çok alanında kullandığımız gazetelikler aşağıdaki şemada görüldüğü gibi sınıflandırılabilir:

Kullanılan Yere Göre

- Ev Dekorunda
- Bahçe Dekorunda
- İşyerlerinde
- Otellerde
- Hastane
- Pastane
- Güzellik Salonları
- Diğerleri

Kullanılan Malzemeye Göre

- Deri
- Kumaş
- Bambu
- Örgü (makrome, jüt, sepet vb. (MEB, 2009g: 11).

7.4.2.3. Makrome Gazetelik Yapım Aşamaları

- Makrome gazetelik modeli oluşturulur ve malzemeler modele uygun seçilir.
- İp uzunluğu hesaplaması yapılır ve kesilir.
- Gazetelik tahtasına ya da teline ipler düzgün bir şekilde geçirilir.
- Makrome modeline göre düğüm çeşitleri uygulanır. Seçtiğiniz gazetelik basit ahşaptan ise her iki yönünde de örme işlemi bittikten sonra alt kısmı gazetelerin aşağıya düşmemesi amacıyla kapatılmalıdır. Her iki taraftan da gelen ipuçları birbirleri ile karşılaştırılarak uygun düğüm teknikleri ile birbirine bağlanır. İplerin yoğunluğu fazla ise aralarda eksiltmeler yapılabilir. Yapılan düğümlerin net olmasına dikkat edilerek, estetik görünümü bozmayacak şekilde örme işlemi bitirilir.
- Makrame, diğer örgü çeşitlerinde (tığ, şiş vb.) olduğu gibi uçları temiz bir biten bir örgü çeşidi değildir. Makrame örgünün fazla kalan iplerini temizlerken bu iplerle süsleme de yapabilirsiniz (MEB, 2009g: 18,20).

7.4.2.4. Makrome Gazetelik Örnekleri

Şekil 43: Makrome gazetelik -1

Şekil 44: Makrome gazetelik-2

7.4.3. Makrome Sarkaç Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.3.1. Makromede Kullanılan Araç Gereçler

- Makrome tahtası
- Çözgü çerçevesi
- İp askısı
- Cetvel veya mezür
- Makas
- Çakmak
- İpler
- Boncuklar
- Halkalar (MEB, 2011g: 5-8).

7.4.3.2.Makrome Sarkaç Çeşitleri

Sarkaçlar kullanım yerine ve kullanılan malzemeye göre sınıflandırılabilir.

7.4.3.2.1. Kullanılan Yere Göre Sarkaçlar

Ev ve mekân süslemede kullanılan sarkaçlar, kullanılan yere göre değişiklik gösterebilir. Salonda köşe çiçekliği ve/veya sehpa olarak yapılabilir. Üst tarafı fener şeklinde yapılan sarkaçlar, elektrik tesisatı çekilerek abajur olarak da kullanılabilir. Mutfakta menekşe koymak için veya meyve tabağı olarak oturma odasında, pencere önünde aşağıya doğru sarkan çiçekleri koymak için düşünülebilir. Köşe sarkacı, duvara veya kirişlere asılan sarkaçlar yapmak da mümkündür (MEB, 2011g: 8).

7.4.3.2.2. Kullanılan Malzemeye Göre Sarkaçlar

Kullanılacak mekândaki perde, döşeme ve aksesuarların rengi ve cinsine göre malzeme belirlenir. Otantik döşenmiş bir salonda jüt, sicim ipi, tahta boncuk ve halkalar gibi doğal malzemeler; spor döşenmiş bir mekânda pamuk ipi veya sentetik ipler, plastik ve cam boncuklar kullanılabilir. Ayrıca modern döşenmiş mekânlarda mekânın

rengine uyan nakışlı kumaşlar veya deri parçalarını makrome teknikleri ile birleştirerek zengin ve modernize çalışmalar yapılabilir (MEB, 2011g: 9).

7.4.3.3. Makrome Sarkaç Yapım Aşamaları

- Sarkaç modeli belirlenir.
- Makrome sarkaç için ip seçilir.
- İpliğe ve modele uygun halka ve boncuk seçilir.
- Sarkaçta kullanacağınız halka için ip kesilir ve halkaya boşluk kalmayacak şekilde sıkıca sarılır.
- İplik sayısı ve uzunluğu belirlenerek ipler kesilir.
- Çift kat yaptığınız ipliği, kat yerindeki halka aşağı gelecek şekilde çubuğun altından geçiriniz.
- İpin iki ucunu yukardan aşağı doğru halkanın içinden geçiriniz ve aşağı çekerek ipi sıkıştırınız.
- Modele uygun düğüm teknikleri atılarak sarkaç örülmeye başlanır.
- İstenilen uzunlukta ve çeşitli düğüm teknikleriyle sarkaç örülür. Modele göre belirli kısımlarda boncukla süsleme yapılabilir.
- Son olarak ipler birbirine bağlanarak alt kısmı püskül oluşturulur ve temizlenir (MEB, 2011g: 12-45).

7.4.3.4. Makrome Sarkaç Örnekleri

Şekil 45: Makrome Sarkaç -1

Şekil 46: Makrome sarkaç-2

Şekil 47: Makrome sarkaç-3

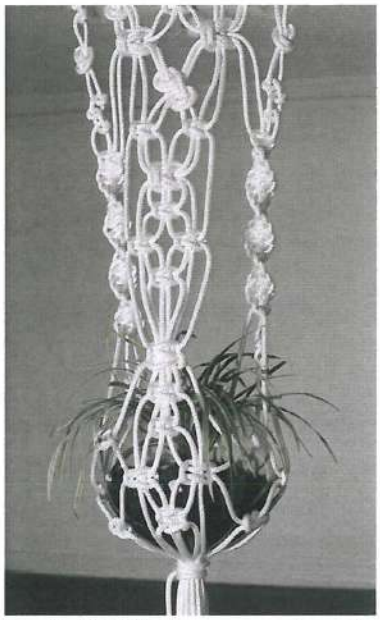

Şekil 48: Makrome sarkaç-4

7.4.4. Makrome Abajur Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.4.1. Makrome Abajur Yapımımda Kullanılan Araç ve Gereçler

Makrome abajur yapımında ana gereç makrome teli ve iplerdir. Bunun yanında işin yapımını kolaylaştıracak yardımcı araçlar ve örgüyü güzelleştirerek ve zenginleştirecek yardımcı gereçler kullanılabilir.

- Çözgü çerçevesi
- İp askısı
- İpler
- Abajur iskeleti
- Boncuklar
- Kenar harçları (MEB, 2011e: 4-10).

7.4.4.2. Makrome Abajur Çeşitleri

Abajurlar mekâna göre farklılık gösterir. Salon için televizyon ışığı olarak büyük köşe abajurları çalışılabilir. Yatak odalarında komodin, şifonyer üzerine gece lambası olarak düşünülebilir. Ayrıca yatak odalarında, çocuk odalarında, mutfak ve girişte odanın duvar, perde, örtü, döşeme gibi eşyalara uyması durumunda tepe avizesi olarak zevkli ve sıra dışı ürünler çalışılabilir (MEB, 2011e: 10).

7.4.4.3. Makrome Abajur Yapım Aşmaları

- Makrome abajur için model tespiti yapılır. Modele göre malzemeler belirlenir.
- Abajur iskelesine ip sarılarak tel kapatılır.
- Makrome abajura başlamadan önce ipleri uygun uzunluklarda kesip çalışmaya hazır hâle getirdikten sonra örücülüğün ilk işlemi olan hazırlık düğümleri atılır.
- Abajur çalışması kesinlikle bir iskelet üzerine yapılması gerekir. Bu nedenle kesilen ipler belirlenen abajur telinin en üst teline bağlanarak başlanır.
- Makrome örgülerde aşağıya doğru genişleyen durumlarda ip ilave ederek örgüye genişlik verilir. Modelin özelliğine göre yanlardan ip takviyesi yapılır. Bazen de ortadan, enine sarma düğümle ip ekleyerek iplik sayısı fazlalaştırılır.

- Belirlenen modele göre düğüm yöntemleri kullanarak örülür.
- Bütün ipleri sırayla alt demire bir çift sarma düğümle gerdirerek bağlanır.
- Sarkaç bırakmak istiyorsak ipler istenilen boyda kesilir ve boncukla süsleme yapılabilir. Sarkaç bırakılmazsa eğer ipler dibe yakın kesilir ve yapıştırılarak temizlenir (MEB, 2011e: 27-45).

7.4.4.4. Makrome Abajur Örnekleri

Şekil 49: Ayaklı Abajur Üstü

Şekil 50: Tepe Avize

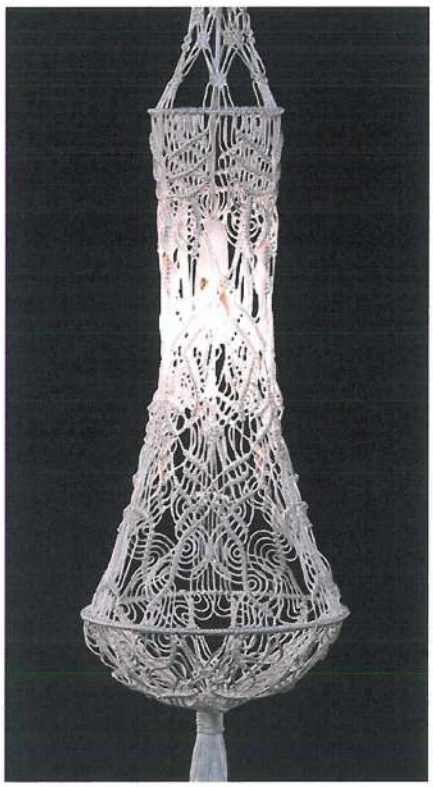

Şekil 51: Köşe Asma Abajur

Şekil 52: Ayaklı Abajur

7.4.5. Kumaş Abajur Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.5.1.Kumaş Abajur Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

- Kumaş abajur çalışılacak modelin teli (iskeleti)
- Kumaş örnekleri
- Ekstrafor
- Kullanılacak yere uygun abajur ayağı
- Çizim malzemeleri (kalem, silgi, cetvel, mezür vb.)
- Mulaj kâğıdı, parşömen, karton
- Dikiş malzemeleri (dikiş iğnesi, toplu iğne, değişik renklerde iplikler)
- Süsleme gereçleri (danteller, fistolar, harçlar, oyalar, çeşitli renk ve ölçüde boncuklar)
- Silikon tabancası ve yapıştırıcısı
- Kumaşlar (pamuklular, opal, mermerşahi, şile bezi, basma, muslin, fisto vb. ipekliler, saten, krep, organtin, dantel, tafta, emprimeler, ketenler (MEB, 2011d: 4).

7.4.5.2. Abajur Çeşitleri

Dikiş dikmek, okumak, yazmak, piyano çalmak ve giyinmek için evin çeşitli yerlerinde aydınlatmaya ihtiyaç vardır. Abajur kullanıldığı yere göre seçilmelidir.

Kırmızı ışık saçan bir abajur, yatak odası için uygun olsa da bu renk gözleri bozacağı için okumada kullanılmaz. Gözleri yormayan renk sarıdır. Fakat yeşil ve mavide dinlendirici bir özellik bulunduğundan oturma grupları için bu renk abajurlar seçilebilir.

Küçük odalarda aynı ya da birbirine benzeyen abajurlar kullanılmalıdır. Büyük odalarda ise birbirinin aynı ya da yakın görünüşte 2–3 grup abajur kullanılabilir. Abajurun kullanıldığı yerde uyumunun yanı sıra kendi içinde de bir bütün teşkil etmesi gerekir. Özellikle abajur ve abajur ayağı bir bütün teşkil etmeli ve bütün olarak düşünülmelidir. Lamba ayağı ile abajur arasında iyi bir uyum ve denge olmalıdır.

7.4.5.2.1. Kullanıldıkları Yere Göre Abajurlar

- Klasik abajur
- Modern abajur olmak üzere iki tip abajur üzerinde düşünülmelidir.

7.4.5.2.2. Kullanım Alanlarına Göre Abajurlar

- Masa
- Ayaklı abajur
- Tavan abajuru

7.4.5.2.3. Kullanılan Malzemeye Göre Abajurlar

Genellikle abajurlar yapıldıkları malzemenin ismiyle anılır. Bunlar:

- Kumaş abajurlar
- Kâğıt abajurlar
- Cam abajurlar
- Plastik abajurlar
- Ahşap abajurlar
- Metal abajurlar
- Deri abajurlar
- Hasır abajurlar
- İp ve örgü abajurlar (MEB, 2011d: 6-7)

7.4.5.3.Kumaş Abajur Yapım Aşamaları

Kumaş abajur çalışma tekniğine uygun model tespit edilir. Kumaş abajur, kullanım alanı ve kullanılacak yer, eşya ile renk uyumu ve ölçüler dikkate alınarak hazırlanır.

Çemberin paslanmaması için ve kumaşları bölmelere tutturabilmek için çember, ekstrafor ile tekniğine uygun şekilde sarılır.

Her bölme için ayrı yapılan kalıplar, kumaşa uygulamak üzere hazırlanır. Kumaş ütülenerek çalışmaya hazır hâle getirilir.

7.4.5.3.1. Kalıpları Kumaşa Uygulama

Kumaşın en ve boy iplikleri kontrol edilir. En ve boy iplikleri üst üste getirilerek kumaşın verevi bulunur. Kalıplar kumaşa ekonomik bir şekilde yerleştirilir.

7.4.5.3.2. Kalıpları kesme

Kumaşa yerleştirilen kalıplar, 0,5 cm dikiş payı verilerek kesilir.

7.4.5.3.3. Kalıbı abajur teline (ekstrafora) iğneleme

Her bölme için ayrı hazırlanan kalıplar, numaralarına uygun olarak bölmelere yerleştirilir. Toplu iğne ile etrafından sıkça iğnelenir. İğneleme yaparken verevin kaymamasına özen gösterilir.

7.4.5.3.4. Parçaları birleştirme

Her bölme için ayrı hazırlanan kalıplar, numara sırasına göre abajur teline iğnelenir. Dikiş payları içe gelecek şekilde katlanır. Kumaşın rengine uygun sağlam bir makara ipi ile üstten çırpma dikiş ile dikilir.

Verevin kaymaması konusunda gereken özen gösterilmeli ve gergin bir şekilde dikilmelidir.

7.4.5.3.5. Süsleme

Kumaş abajurda süsleme, genellikle bölmelerin kumaş birleştirme yerlerini kapatma amacıyla yapılır.

Süsleme için kullanılacak materyalleri kumaşa, modele, modaya ve kullanılacak yere göre seçmek gerekir (Kumaş ile uyumlu olmalı ve renkler birbirine uymalıdır.).

Abajur tellerine süsleme malzemeleri yerleştirilirken dikilir ya da silikon tabancası ile yapıştırılır.

Uygun ayak üzerine abajuru monte ederek bitirilir (MEB, 2011d:17-28).

7.4.5.4. Abajur Örnekleri

Şekil 53: Kurdele nakışı ile süslenmiş abajur

Şekil 54: Boncuklarla süslenmiş abajur

Şekil 55: Harç ile süslenmiş abajur

Şekil 56: Kumaş Abajur

Şekil 57: Kurdele ve boncukla süslenmiş Klasik abajur

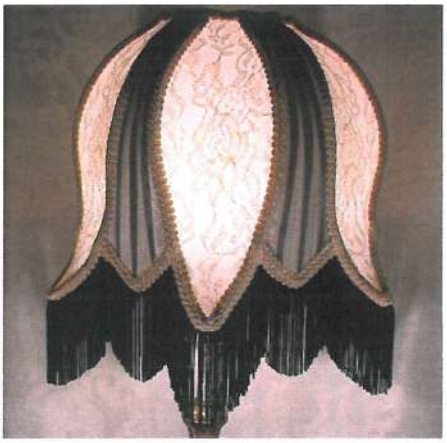

Şekil 58: Saçakla süslenmiş abajur

7.4.6.Çuval Çiçek Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.6.1. Çuval Çiçek Yapımında Kullanılan Çuvalın Sertleştirilmesi

Çuval kumaşlar seyrek dokunuşlu olduğundan tek kat sertleştirildiğinde kesilen yerden zamanla atar, sağlıklı olmaz. Dayanıklı ve net olması için mermerşahi veya opal kumaşı ile duble yapılarak sertleştirilmesi gerekir. Çiçeğin renklerinin tam olarak verilebilmesi için krem renkli çuval kumaşı kullanılması yerinde olur.

Çuval çiçek sertleştirme işleminde çivili kumaş kolalama kasnağı, fırçalar, küvet, kase, çaydanlık, tüp, su, çuval kumaşı, mermerşahi veya opal kumaş, kola, jelatin, toplu iğne, makara ipi vb. malzemeler kullanılır.

Yaklaşık olarak 90*90 ölçülerinde kasnak hazırlanır. Belirlenen kola, tekniğe uygun şekilde hazırlanır. Çuval ve arkasına yapıştırılacak kumaş kolaya batırılarak kasnağa gerilir. Arka ve ön yüzünden elle bastırılarak birbirine yapışması sağlanır. Kurumaya bırakılır (MEB, 2009b: 1-2).

7.4.6.2. Çuval Çiçek Kalıbı Çıkarma

Kalıp; çiçeğin çanak, taç ve yeşil (sap) yapraklarının kalıbını oluşturan karton parçalarıdır. Çizme ve kesme işleminin düzgün olması için kalıp; kâğıt gibi ince, mukavva gibi kalın malzemeden çıkarılmamalıdır.

Kalıp çıkarma işleminde parşömen kâğıdı, kurşun kalem, yapıştırıcı, tabii veya yapma model çiçek, resimler, makas, hazır kalıp kitapları vb. malzemeler kullanılır.

Üç şekilde elde edilir.

7.4.6.2.1. Yapıştırarak Kalıp Çıkarma

Canlı çiçeklerden, çiçek yaprakları koparılarak elde edilir.

7.4.6.2.2. Bakarak (Göz Ölçüsüyle) Kalıp Çıkarma

Yapılacak tabii çiçek veya yapılmış örneği elde yoksa resimlerden (kartpostal, takvim yaprakları) bakarak, takriben göz ölçüsü ile kalıplar belirlenerek çizilir.

7.4.6.2.3. Ölçerek Kalıp Çıkarma

Elimizdeki tabii veya yapma model çiçek tek olduğu takdirde bu çiçeği parçalamak sakıncalı olur. Çünkü yapacağımız çiçek tamamlanıncaya kadar bu modelin elimizde olduğu gibi bulunması gerekir. Bu gibi durumlarda yapıştırarak kalıp çıkarma yöntemini uygulamak mümkün olmaz, bu nedenle ölçerek kalıp çıkarma yöntemi uygulanır.

7.4.6.3. Yapma Çiçekçilikte Kalıp Çeşitleri

7.4.6.3.1. Yuvarlak Kalıplar (Taç yaprakları dörtten fazla olanlar)

Düğün çiçeği, bahar, kan damlası, çardak gülü gibi çiçeklerin kalıpları bu gruba dâhildir. Bu şekilde patronlar için verev olması önemli değildir. Kumaş üzerine ne şekilde uygulanırsa uygulansın bir tarafı mutlaka kumaşın düz ipliğine gelecektir. Bu nedenle verev yönü gözetilmeden, sadece kumaştan ekonomik tarzda yararlanılacağı düşünülerek çizilir ve kesilir.

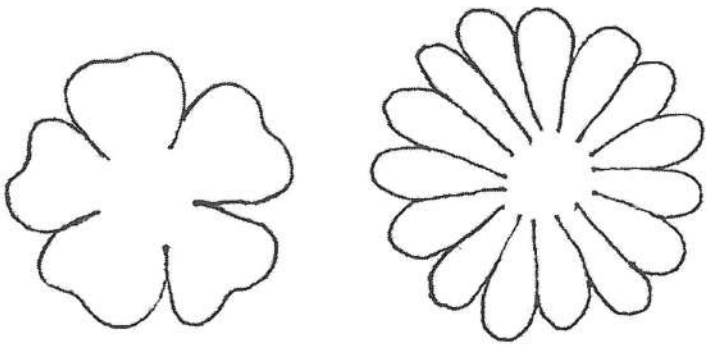

Şekil 59: Yuvarlak kalıplar (MEB, 2009b: 20).

7.4.6.3.2. Artı Şeklinde Kalıplar (Dört Dilimli)

Bu şekildeki kalıplar, dilimlerinin her birinden verev geçecek şekilde kumaşa uygulanır. Aynı zamanda fazla kumaş ziyan edilmemesine dikkat edilir.

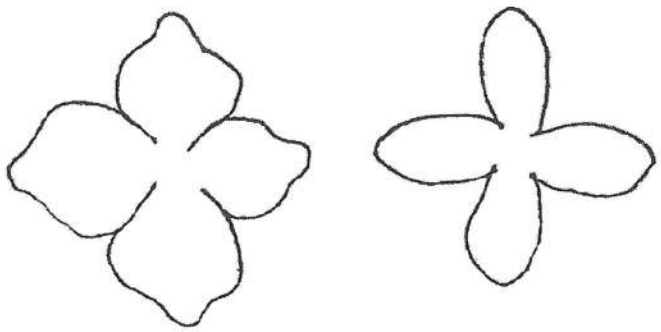

Şekil 60: Artı şeklinde kalıplar (MEB, 2009b: 21).

7.4.6.3.3. Dipten Yapıştırılanlar (Uzun Kalıplar)

En ve boyunun en geniş noktaları verev yönüne gelmek üzere kumaşa uygulanır. Karanfil, sümbül gibi çiçeklerin taç yaprakları ve genellikle yeşil yapraklar bu gruba girer(MEB, 2009b: 20-22).

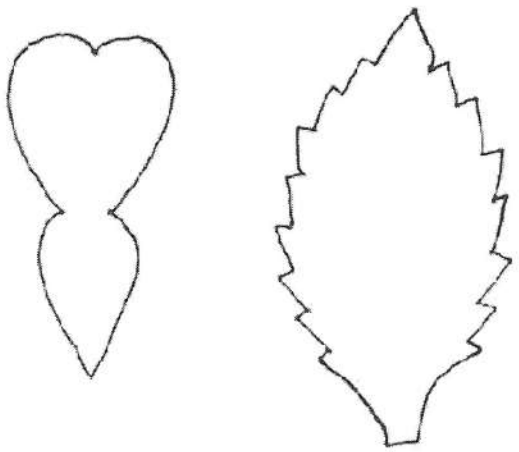

Şekil 61: Dipten yapıştırılanlar (uzun kalıplar) (MEB, 2009b: 21).

7.4.6.4. Çuval Çiçek Yapım Aşamaları

- Hazır çiçek kalıbını parşömen kâğıdına çizme
- Kalıpları kartona yapıştırma

- Kalıpları numaralandırma
- Karton kalıpları kesme
- Kalıpları boyutlarına göre gruplandırma
- Kumaşın verevini bulma
- Kalıpları hesaplanan sayıya göre kumaşa çizme
- Kesme ve gruplama
- Boya hazırlama ve boyama yapma
- Tel oksitleme ve kesme
- Krepon kesme ve tel sarma
- Tohum hazırlama
- Çiçeği ütüleme
- Çiçeği tohum etrafında toplama
- Teli yeşil yapraklara yapıştırma ve yaprakları gruplama
- Tele pamuk ve kâğıt sararak dallama
- Tanzim yapma (MEB, 2009b: 22-78)

7.4.6.5. Çuval Çiçek Örnekleri

Şekil 62: Çuval çiçek tanzimi-1

Şekil 63: Çuval çiçek tanzimi-2

Şekil 64: Çuval çiçek kapı süsü

7.4.7. Davul Derisi Nazarlık Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.7.1. Davul Derisi Nazarlık Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Davul derisi nazarlık çalışmasında davul derisi, plastik halka, yorgan ipi, toplu iğne, boya, yapıştırıcı, deri ip ve dikiş malzemeleri kullanılır (MEB, 2009e: 3).

7.4.7.2. Davul Derisi Nazarlık Yapım Aşamaları

- Modele uygun malzemeler temin edilir.
- Davul derisi ıslatılır.
- Deri ters yüzüne çevrilir ve halka veya nazar boncuğu yerleştirilir.
- Modele uygun olarak halkanın arkası boş bırakılır veya deri ile kaplanarak alttan bağlanır.
- Boya hazırlanır.
- Gerilmiş deri boyanır.
- Süsleme yapılır.
- Verniklenerek parlatılır (MEB, 2009e: 4-14).

7.4.7.3. Davul Derisi Nazarlık Örnekleri

Şekil 65: Davul deri nazarlık

7.4.8. Davul Derisi Kukla Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.8.1. Davul Derisinden Kukla Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

Davul derisinden kukla yapımında çeşitli malzemeler kullanılır. Malzeme seçimi ürünün oluşumunda, kalitesinde ve görünüşünde büyük önem taşır.

- Davul derisi
- Makara
- Naylon iplik
- Yapıştırıcı
- Pinpon topu
- Boncuk
- Deri ip
- Sprey vernik
- Kumaş boyası (MEB, 2011b: 5).

7.4.8.2. Davul Derisi Kukla Yapım Aşamaları

- Kuklanın giysi kalıbı çıkarılır.
- Davul derisi ıslatılır ve fazla suyu sıkılarak alınır.
- Kalıp deriye uygulanır.
- Deri kesilir.
- Kol ve bacaklar bağlanarak şekil verilir.
- Kuklanın başını hazırlayınız.
- Yaptığınız parçaları kurumaya bırakınız.
- Baş için şapka hazırlayınız.
- Kuklanın baş kısmını ten rengine boyayınız ve kuruduktan sonra yüz ifadesini çiziniz.
- Giysilerini istenilen renkte boyayınız ve kurumaya bırakınız.
- Kuklayı süsleyiniz.
- Kuklayı oynatmak için arka kısmına çubuk takınız.
- Kuklanızı parlatınız (MEB, 2011b: 12-19).

7.4.8.3. Davul Derisi Kukla Örnekleri

Şekil 66 : Davul derisi kuklalar- 1

Şekil 67: Davul derisi kuklalar-2

Şekil 68: Davul derisi kukla (Karagöz ile Hacivat)

7.4.9.Davul Derisi Çiçek Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.9.1. Davul Derisi Çiçek Yapımında Kullanılan Gereçler

- Davul Derisi
- Karton
- Mulâj Kâğıdı
- Çiçek Boyası
- İrmik
- Çeşitli Teller: Anten teli, Galvanizli Tel, Siyah demir tel, Leton, Çiçek Teli
- Krepon Kâğıdı
- Pamuk
- Yapıştırıcı
- Düğme (MEB, 2009d: 6).

7.4.9.2. Yapma Çiçekte Kullanılan Araçlar

- Davul derisi
- Makas
- Tel kesme pensi
- Top ütüsü

- Ütü yastığı
- Ocak
- Cendere kalıp ütüleri
- Sert uçlu kalem
- Çiçek pensi
- Boya kâsesi
- Suluboya fırçası
- Fayans
- Çaydanlık (MEB, 2009d: 7).

7.4.9.3. Davul Derisi Çiçek Yapım Aşamaları

- Tabiatta bulunan çiçekleri araştırılır.
- Davul derisini araştırılır.
- Davul derisi çiçek yapımında kullanılan araç ve gereçleri araştırılır.
- Davul derisi çiçek modelinizi tespit edilir.
- Çiçek kalıbı çıkarılır.
- Çiçek kalıbı deriye uygulanır.
- Deriye uygulanan kalıplar kesilir.
- Boya hazırlanır.
- Kesilen taç yapraklar ve yeşil yapraklar uygun boyama yöntemleri ile boyanır.
- Yaprak özelliklerine göre ütü çeşitleri ve cendereler seçilir.
- Boyanan deri yapraklar ütülenir.
- Çiçek tohumu hazırlanır.
- Ütülenen deri taç yapraklar tohum etrafına toplanır.
- Teller istenilen boyutlarda kesilir ve krepon kağıdına sarılır.
- Sarılan teller yeşil yapraklarının arka kısmına temiz bir şekilde yapıştırılır.
- Hazırlanan çiçekler dallama şekillerine göre toplanır.
- Dallanan çiçekleri tanzim edilir (MEB, 2009d: 9-41).

7.4.9.4.Davul Derisi Çiçek Örnekleri

Şekil 69: Davul derisi çiçek-1

Şekil 70: Davul derisi çiçek-2

7.4.10.Davul Derisi Abajur Modül Hakkında Genel Bilgi

7.4.10.1. Davul Derisi Abajur Çeşitleri

7.4.10.1.1. Kullanıldıkları Yere Göre Abajur Çeşitleri

- Salon abajurları
- Yatak odası abajurları
- Banyo ve lavabo abajurları
- Oturma odası abajurları
- Bahçe abajurları (MEB, 2009c: 4).

7.4.10.1.2. Görünüşlerine Göre Abajur Çeşitleri

- Tavan abajurları
- Ayaklı abajurlar
- Masa abajurları
- Duvar aplikleri (MEB, 2009c: 6)

7.4.10.2. Davul Derisi Abajur Yapımında Kullanılan Gereçler

- Davul derisi ve çeşitli deriler
- Deri ipler
- Abajur iskeleti
- Çeşitli boncuklar
- Abajur ayakları ve ayak olarak kullanılabilecek ağaç kütükleri, toprak kaplar vb.
- Hasırlar, bitki sapları
- Camlar
- Çeşitli ipler ve şeritler, kurdeleler
- Deniz kabukları
- Yöresel süsleme gereçleri
- Yapıştırıcı
- Deri ile uyumlu olan her türlü gereçler
- Çeşitli boyalar

- Parlatıcı (MEB, 2009c: 10).

7.4.10.3. Davul Derisi Abajur Yapım Aşamaları

- Abajur modeli araştırılır ve tasarım yapılır.
- Modele uygun abajur iskeleti hazırlanır.
- Abajur kalıbı çıkarılır.
- Çıkarılan kalıp deriye uygulanır.
- Kalıba göre deri kesilir.
- Deri kesilir.
- Deri iskeletin üzerine gerilir ve yapıştırılır.
- Deriyi isteye bağlı olarak renklendirilir.
- Tasarım özelliğine göre çeşitli süsleme gereçleri ile süslenir.
- Abajur ayağı üzerine yerleştirilir.
- Abajur vernik ile parlatılır (MEB, 2009c: 11-16).

7.4.10.4. Davul Derisi Abajur Örnekleri

Şekil 71: Davul Derisi Abajur

7.4.11.Davul Derisi Pano Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.11.1. Davul Derisi Pano Yapım Aşamaları

7.4.11.1.1. Davul Derisinin Islatılması

Davul derisi kuru iken şekil verilemez; tabaka hâlinde serttir. Şekil vermek için yumuşatılır. Davul derisinin tamamı ıslatılıp, ihtiyaç fazlası kısmı tekrar kurutulduğu zaman bağlama tekniği dışındaki diğer tekniklerde iyi sonuç vermez. Bu nedenle kullanacağımız kadar davul derisi ıslatılmalıdır.

Deriyi ıslatmak için gerekli miktarı kesilerek küvet içindeki soğuk suya bastırılır. Derinin ince ya da kalınlığına göre yumuşama süresi değişir. Yumuşaklığa elle kontrol edilerek karar verilir. Islatılan deri yıpratılmadan fazla suları iki el arasında sıkılarak alınır. Derinin yumuşama süresi yaklaşık 10 – 20 dakikadır. Yumuşayan deri kumaşa benzer ve istenilen şekil rahatlıkla verilebilir (MEB, 2009f: 5-6).

7.4.11.1.2. Davul Derisi Üzüm Yapımı

Islatılmış deri, plastik boncuk, krem rengi naylon ip veya dantel ipi, makas vb. malzemeler kullanarak davul derisinden üzüm çalışılır.

7.4.11.1.2.1. Üzüm Yapımında Dikkat Edilecek Noktalar

- Bağlama işlemine derinin kenarından başlayınız.
- Boncuğu deriye, deriyi kırıştırmadan sık sık yerleştiriniz.
- Boncuklar arasında büyük deri boşluklar kalmamasına özen gösteriniz.
- Bağlama sırasında iplerin görünmemesine özen gösteriniz.
- Aynı noktada ipi fazla sararak kalınlık yapmayınız.
- Boncukları yerleştirirken salkım şeklini vererek bağlayınız.

7.4.11.1.3. Yaprak Kalıbı Hazırlama

Yeşil yaprak hazırlamak için deri seçimi önemlidir. Deriniz ince, temiz ve açık renk olmalıdır.

7.4.11.1.3.1. Yaprak Kalıbı Çıkarmada Kesmede Kullanılan Araç Gereçler

- Parşömen kâğıdı
- Bristol karton veya davetiye kartonu
- Davul derisi
- Yapıştırıcı
- Sert uçlu kalem
- Düz uçlu nakış makası

7.4.11.1.3.2. Yaprak Kalıbı Çıkarma

Kalıbı parşömen kâğıdına çiziniz. Kalıbı çizerken kaydırmamaya özen gösteriniz. Çizdiğiniz kalıbı Bristol kartonuna yapıştırarak çizginin üzerinden nakış makası ile keserek oyunuz (MEB, 2009f: 6).

7.4.11.1.3.3. Kalıbı Deriye Uygulama

Yeşil yaprak hazırlamak için deri seçimi önemlidir. Deri ince, temiz, açık renk olmalıdır.

- Davul derisinin arkasını temizleyiniz.
- Yaprak kalıbınızı kontrol ediniz.
- Derinin arka yüzüne kalıbı yerleştirerek kalemi bastırmadan çiziniz.
- Kalem izinin üzerinden nakış makası ile ince ayrıntılara girerek kesiniz.
- Kalan kalem izlerini silgi ile silerek temizleyiniz (MEB, 2009f: 7).

7.4.11.1.4. Boya Hazırlama

7.4.11.1.4.1. Yaprakları Boyama

Yeşil yapraklara önce ıslatma banyosu yapılır ve lekeleme tekniği ile boyanır. Suya batırılan yapraklar bekletilmeden fayans üzerine alınır. Boya, fırça yardımı ile yaprak üzerine istenilen noktalara damlatılır. Parmak yardımı ile boya deriye yedirilir. Kırmızı ve sarı boya da istenilen şekilde yaprağın uçlarına veya diplerine damlatılarak yedirilir. Hazırlanan her yaprak aynı şekilde boyanmaz. Bazı yapraklar sadece yeşil

olarak bırakılır. Boya fazlası pamuk yardımı ile alınır. Boyanmış yaprakları kurutma kâğıdı üzerine alınır, kurumaya bırakılır.

7.4.11.1.4.2. Üzümleri Boyama

Üzümleri boyamak için 19 veya 20 numaralı kumaş boyası kullanılır. Kumaş boyası şişeye boşaltılır. Üzerine sıcak su ilave ederek boya eritilir. Boya içerisinde pütürler varsa benmari tekniği kullanılarak erimesi sağlanır. Boya istediğiniz kalitede değilse pamuk üzerine dökülerek süzülür, kullanıma hazır hâle getirilir.

7.4.11.1.4.2.1. Üzümleri Boyarken İzlenecek İşlem Basamakları

- Çalışma masasını hazırlayınız.
- Küvete su doldurunuz ve masaya koyunuz.
- Hazırladığınız boyayı kâseye boşaltınız.
- Kalın sulu boya fırçasını ve pamuğu yanınıza alınız.
- Bağlanmış üzümü suya batırıp çıkarınız
- Fırça ile az miktarda boya vererek üzüme ışık verecek şekilde renklendiriniz.
- Derinin özelliğini bozmadan sadece üzümün bir bölümünde renklendirme yapınız.
- Boyadığınız üzümleri kurumaya bırakınız (MEB, 2009f: 15).

7.4.11.1.5. Yeşil Yaprakları Cendere Yapma

Yapma çiçekçilikte yeşil yaprak çalışılırken tabiattaki görünümleri ile aynı olması için cendere yapılarak yeşil yaprak hazırlanır.

7.4.11.1.5.1. Cendere Yaparken Uygulanacak İşlem Basamakları

- Yaprağa uygun cendere kalıbını seçiniz.
- Derinin ön yüzü içe gelecek şekilde ortadan katlayınız.

- Cendere kalıbının alt kısmını ısıtınız.
- Kalıbın ısısına dikkat ediniz.
- Yaprağın düz yüzü kalıbın içine gelecek şekilde üstten aşağıya doğru yerleştiriniz.
- Kalıbın üst parçasını kapatınız.
- Cendere aleti ile sıkıştırınız.
- Damarları oluşmuş yaprağı çıkartınız.
- Soğuyan kalıbı tekrar ısıtınız.
- İşlemleri yapraklar bitene kadar tekrar ediniz.

7.4.11.1.6. Yaprakların Dallanması

Yapma çiçek yapımında yapılan çiçek ve yaprakların birleştirilmesi için dallama işlemi yapılır (MEB, 2009f: 16).

7.4.11.1.6.1. Yaprak Dallamada İşlem Basamakları

- Anten telini yakınız.
- Teli 10 cm uzunluğunda kesiniz.
- Krepon kâğıdını 4 mm'den kesiniz.
- Telinizi krepon kâğıdı ile sararak temizleyiniz.
- Tele yaprak boyunun 2/3'ü kaplayacak şekilde yapıştırıcı sürünüz.
- Teli, yaprak boyunun 2/3'ü kaplayacak şekilde yaprağın arkasına yapıştırınız.
- Yaprağın alt ucundan başlayarak tekrar krepon kâğıdı ile sararak temizleyiniz (MEB, 2009f: 17).

7.4.11.1.7. Panonun Alt Zeminini Hazırlama

Pano zemini hazırlamada çuval, deri, dokuma veya kaplama tahtası kullanılarak alt zemin hazırlanır.

7.4.11.1.7.1. Kullanılan Araç ve Gereçler

- Sert mukavva karton
- Çuval, deri, hasır, düz dokumalar, bitkisel rafya vb.
- Kaplama tahtası
- Kendir, İngiliz sicimi, jüt, sırım vb.
- İnce sünger veya elyaf
- Ağaç tutkalı
- Silikon
- Silikon tabancası
- Yapıştırıcı
- Vernik
- Makas, maket bıçağı (MEB, 2009f: 25).

Panonun Alt Zeminin Hazırlama Aşamaları

- Karton mukavva istenilen boyutlarda kesilir.
- Karton sünger ve kaplanmada kullanılacak malzeme ile kaplanır.
- Üzümleri ve yaprakları estetik görüntü ve tanzim şekillerine uygun olarak yerleştirilir.
- Sprey vernik ile parlatılır (MEB, 2009f: 26-29).

7.4.11.2. Davul Deri Pano Örnekleri

Şekil 72: Davul derisi pano-1

Şekil 73: Davul derisi pano-2

7.4.12. Metal Çiçek Yapımı Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.12.1. Metal Çiçek Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

- Alüminyum, bakır, pirinç levha
- Tel,
- Krepon kağıdı,
- Parşömen kâğıdı,
- Tohum,
- Yazmayan kalem,
- Yapıştırıcı,
- Tabii veya yapma model çiçek,
- Resimler,
- Makas,
- Çeşitli ütüler,
- Cendere ve kalıpları,
- Karton,
- Hazır kalıp kitapları (MEB, 2009h: 4).

7.4.12.2. Metal Çiçek Yapım Aşamaları

- Çiçek kalıbı çıkarılır.
- Çıkarılan çiçek kalıpları metal üzerine ekonomik bir şekilde yerleştirilir.
- Kalıpların kenarları yazmayan bir kalem ile çizilir.
- Üzerine kalıp şekli çizilmiş olan metal levhayı, ince, küçük uçlu keskin bir makas ile çizgi üstünden kesilir.
- Teller oksitlenerek istenilen uzunluklarda kesilir.
- Kesilen teller krepon kağıdı ile sarılır.
- Çiçek tohumu hazırlanır.
- Çiçek ütüleri yapılır.
- Cendereler yapılır.
- Çiçeklerin toplaması yapılır.
- Yeşil yapraklar gruplandırılarak dallanır.
- Çiçekler ve yapraklar birleştirilerek dallanır.

- Tanzim oluşturularak çiçekler güzel görünüme kavuşturulur (MEB, 2009h: 18-64).

7.4.12.3. Metal Çiçek Örnekleri

Şekil 74: Metal çiçek-1

Şekil 75: Metal çiçek-2

7.4.13. Canlı Çiçek Tanzimi Modülü Hakkında Genel Bilgi

7.4.13.1. Çiçek Yerleştirmede Kullanılan Araç Gereçler

- Tanzim Kapları
- Çiçek Takaçları: Pikflör, Teller, Çatal Dallar, Çiçekçi Köpüğü
- Büyük çiçek makası
- Çiçek Bandı
- Fantezi Tüller, Kumaşlar, Kalın Krepon Kâğıtları
- Kurdele, Doğal ve Suni Rafya

7.4.13.2. Çiçek Yerleştirmede Temel Bilgiler

Bugün evleri çiçek ile süslemek günlük ihtiyaçlar arasında yer aldığından bu işi zevkli ve sanata uygun yapmanın yollarını bilmek gereklidir. O hâlde, temel bilgilere sahip olduktan sonra yine zevk ve imkânlara göre yaratıcılık da kullanılarak bazı değişiklikler yapıp yeni desenler oluşturulabilir.

Çiçek yerleştirmede dikkat edilecek temel kurallar şunlardır.

7.4.13.2.1. Oranlar

Oran, bütün kısımların ölçü yönünden ilişkileridir. Çiçek yerleştirmede en önemli oran, çiçek kabı ile çiçeklerin birbiriyle ölçü yönünden dengesidir. Çiçek kabı, göz estetiğine hitap etmesi bakımından yerleştirilecek çiçeklerin ölçüsüne uygun seçilmelidir.

Uzun vazo kullanılırsa ortalama ölçü, kullanılan çiçek uzunluğunun vazo uzunluğundan 1, 1/5 veya 2 katı fazla olmalıdır.

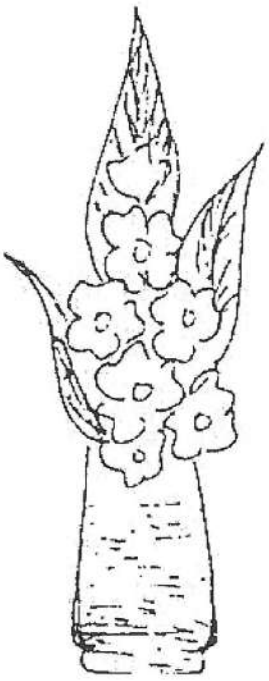

Şekil 76: Oran (MEB, 2009a: 41).

Kısa kaplar için ortalama ölçünün çiçek saplarının kap genişliğinden 1, 1/2 veya 2 katı fazla uzunlukta veya kabın genişlik ölçüsünde olması gerekir.

7.4.13.2.2. Denge

Çiçek yerleştirmede denge, merkez etrafında toplanan grupların şekil bakımından dengesidir. İki taraf dengeli olduğu takdirde yerleştirme denge yönünden iyi ayarlanmış olur. Çiçek yerleştirmede iki türlü denge esas alınır.

- **Simetrik Denge**

Simetrik denge, merkezden itibaren iki yarım kısmın birbiriyle aynı olmasıdır. Çiçek yerleştirmede çok tutulan bir tarzdır.

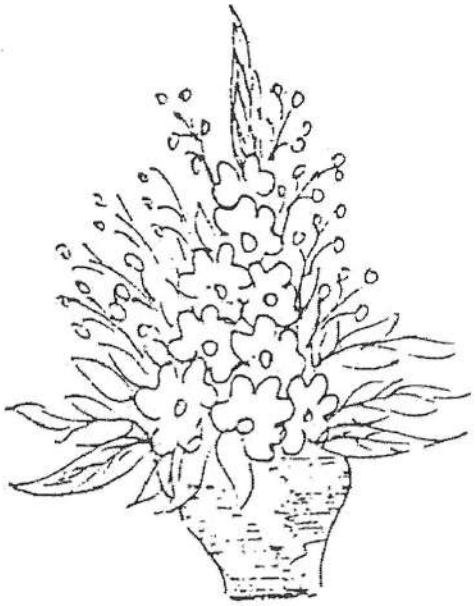

Şekil 77: Simetrik denge (MEB, 2009a: 42).

- **Asimetrik Denge**

Asimetrik denge, merkezden itibaren iki ayrı kısmının birbirinden tamamen ayrı olmasıdır. Simetrik dengeye göre daha az kullanılır. Asimetrik yerleştirmede çok deneme yapmak gerekir. Modern tasarımlar için uygundur.

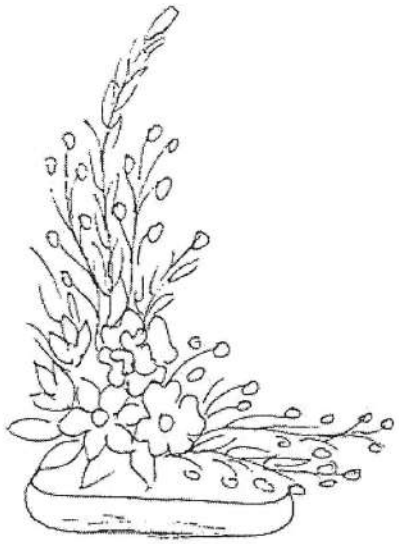

Şekil 78: Asimetrik denge (MEB, 2009a: 42).

7.4.13.2.3. Desen

Tanzim kabına çiçek ve yapraklar beraber yerleştirildikleri zaman, birbirlerini şekil ve renk bakımından etkiler. Uzun kesilmiş yapraklar tek başlı çiçeklerle yerleştirilirlerse desen daha ilgi çekici olur. Çok kez bitkilerin yaprakları (yapı, renk ve şekil bakımından), çiçekleri ile kontrast teşkil eder. Eğer yerleştirme için seçilen çiçeğin yaprakları bu özellikte değilse istenilen özellikte diğer bir bitki yaprağı seçmek gerekir.

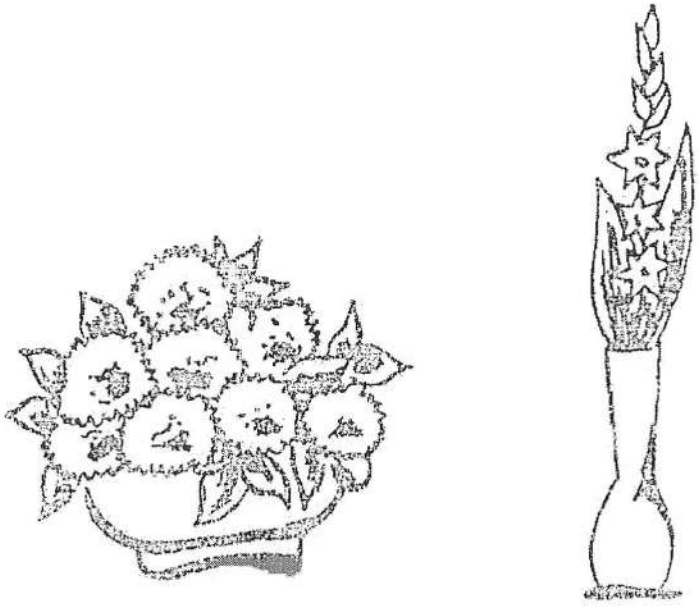

Şekil 79: Desen (MEB, 2009a: 43).

Desende kullanılacak materyalin seçiminden sonra esas olan yerleştirmede kullanılacak hatları tespit etmektir. Bu tespiti yapmadan önce hatları tanımak gereklidir.

- **Dik Hat**

Dik hat yükseklik anlatır, dramatik ve artistiktir. Bu hattın uzunluğunu tespit ederken kaba olan oranını daima düşünmek gerekir. Yerleştirilmiş çiçeğin nerede ve nasıl kullanılacağı kişinin zevkine göre değişir.

Şekil 80: Dik hat (MEB, 2009a: 43).

- **Yatay Hat**

Yatay hat istirahat, sükûnet ve barışı anlatır.

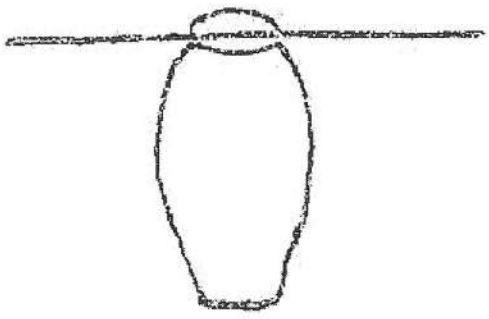

Şekil 81: Yatay hat (MEB, 2009a: 44).

- **Çapraz Hat**

Çapraz hat hareket anlatır, sarsıntılıdır. Zevkli bir hat sayılmaz.

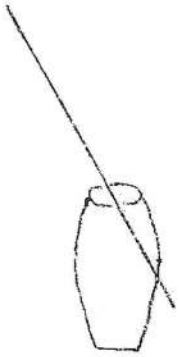

Şekil 82: Çapraz hat (MEB, 2009a: 44).

- **Eğri Hat**

Meydana getirdiği eğriyle uyum anlatır. Nezaket, kuvvet ve büyük bir kudretin sembolüdür.

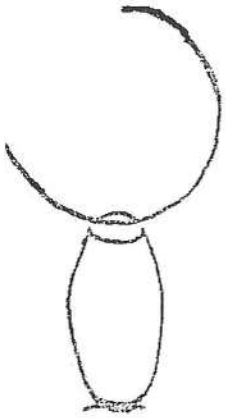

Şekil 83: Eğri hat (MEB, 2009a: 44).

- **Zikzak Hat**

Asabiyeti anlatır, sarsıntılıdır. Zevkli bir hat sayılmaz.

Şekil 84: Zikzak hat (MEB, 2009a: 45).

Verilen bütün bu bilgilerle birlikte çiçek yerleştirmede çiçeği yerleştirenlerin desene kendi buluş ve zevklerini katmaları da gerekir. Verilen desenlerin sadece kopya edilmeleri çiçek yerleştirme tekniğini geliştirebilir. Fakat sanat açısından farklı bir çalışma için kişisel buluş ve zevkli ilaveler gerekir. Renklerin bizi yanıltacağını düşünerek deseni önce kara kalemle bir kâğıt üzerine çizmek gerekir. Bu aynı zamanda desendeki hatların açık olarak görülmesine de yardım eder. Deseni çizerken orana, dengeye ve kullanılacak hatlara dikkat edilmelidir.

7.4.13.2.4. Yapı Uyumu

Çiçek yerleştirmede yapı uyumunun ayarlanması kolaydır. Çok kez yapı yönünden karşıt olan çiçekleri kullanmayı gerektirir. Yumuşak, tüylü, taç yapraklı çiçeklerle parlak ve düzgün yeşil yapraklar kullanılmalıdır. Eğer kullanılan çiçekler bu yapıda değilse çiçek oluşturulmasında gerekli kontrast sağlanmalıdır.

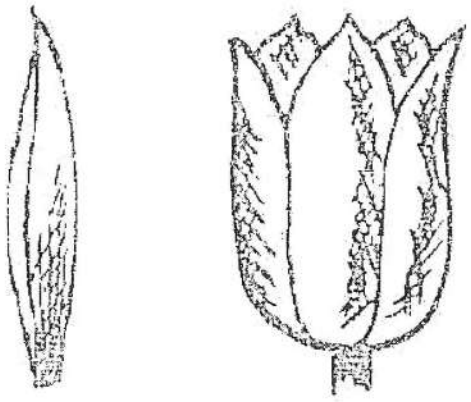

Şekil 85: Yapı uyumu (MEB, 2009a: 45).

7.4.13.2.5. Renk Uyumu

İki veya daha fazla rengin bir amaca göre yan yana gelmesine uyum (armoni) denir. Renk uyumunu nasıl sağlayabiliriz? Yerleştirilecek çiçeklerde açık ve soluk renkli çiçekler desenin dış hatlarına, koyu ve parlak renkli çiçekler desenin orta ve aşağı kısımlarına yerleştirilmelidir. Yeşil yapraklar bazen farklı çiçek renklerini birbirinden ayırmak için kullanılır. Renk uyumunda, yerleştirilecek çiçeğin rengi ile yerleştirileceği fondaki renk, yapacağı kontrast bakımından önemlidir. Aynı renkte bir grup çiçek, ayrı renk bir grup çiçeğe göre daha çekici olur.

7.4.13.2.6. Vurgu Uyumu

Desenin ilgi toplayan hatlarıdır. Bunun mutlaka desenin ortasında olması gerekmez. Bu renk veya özel bir çiçek, eklenecek ilgi çekici bir materyal de olabilir. Bu şekilde göz kendiliğinden desenin o noktasına takılır.

7.4.13.2.7. Genel Uyum

Yerleştirilen çiçekte oran, desendeki denge, şekil, yapı ve renk uyumu, yerleştirildiği kap ve kullanılacağı yere uygunluğu bakımından uyumu ve beraberliğidir (MEB, 2009a: 40-46).

7.13.3. Çiçek Tanzim Şekilleri

Temel olarak tanzim şekilleri hat şeklinde (dikey, L, S, yarım ay, yatay) ve kütle şeklinde (üçgen, daire, oval, yelpaze) olmak üzere iki gruba ayrılır.

7.4.13.3.1. Hat Şeklinde Düzenlemeler

- **Dikey Tanzim**

Düzenleme yüksektir. Çiçek ve yaprakların ağırlığı kabın ağzına en yakın gelecek şekilde verilir.

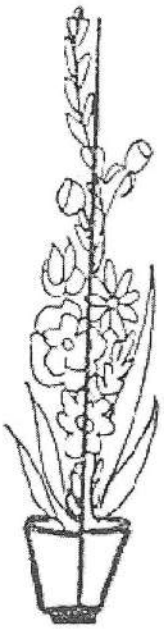

Şekil 86: Dikey tanzim (MEB, 2009a: 49).

- **L Şeklinde Tanzim**

En çok kullanılan ve en kolay yapılabilen düzenleme şekillerinden biridir. Yüksek olan kenar, düzenlemenin yapıldığı kabın solunda veya sağında olabilir. Üst kısmına hafif çiçekler yerleştirilir. Ağırlık (ilgi merkezi) düşey hâlde hattın alt kısmına toplanır.

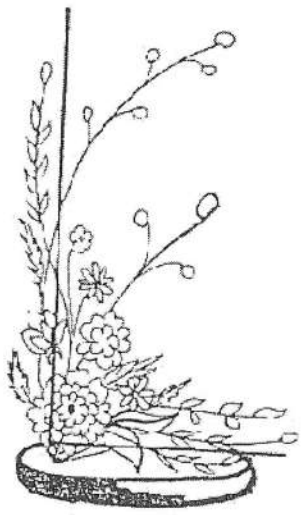

Şekil 87: L şeklinde tanzim (MEB, 2009a: 49).

- **S Şeklinde Tanzim**

Zarif S eğrisi, kabın merkezinin çok üstünden başlayarak ağzının aşağısına kadar devam eder. Sallanan bir ritm hissi uyandırır. Ağırlık (ilgi merkezi), düzenlemenin orta kısmındadır.

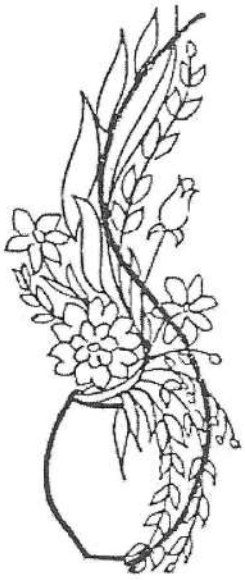

Şekil 88: S şeklinde tanzim (MEB, 2009a: 50).

- **Yarım Ay Şeklinde Tanzim**

Oval ve gösterişli kaplar için uygun bir düzenleme şeklidir. Ağırlık (ilgi merkezi) aşağı ve ortadadır.

Şekil 89: Yarım ay şeklinde tanzim (MEB, 2009a: 50).

- **Yatay Tanzim**

Yemek masası üzerindeki ayaklı kaplar için en uygun düzenleme şeklidir. Düzenleme, hatların kabın iki yanına uzatılmasıyla elde edilir. Ağırlık (ilgi merkezi) ortadadır.

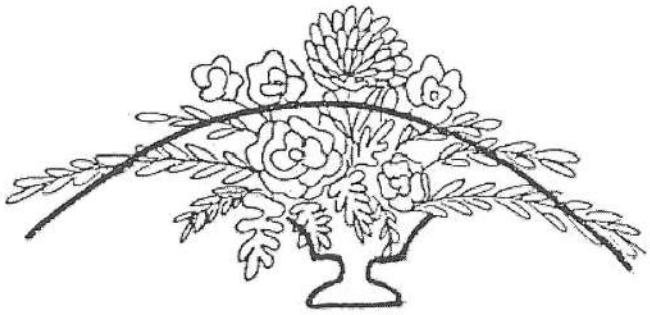

Şekil 90: Yatay tanzim (MEB, 2009a: 51).

7.4.13.3.2. Kütle Şeklinde Düzenlemeler

- **Üçgen Tanzim**

Birçok düzenlemenin esasını oluşturan üçgen düzenlemede merkeze açılmış çiçekler yerleştirilir. Kenarlara doğru yaprak ve küçük çiçeklerle üçgen tamamlanır. Ağırlık (ilgi merkezi) aşağıdadır.

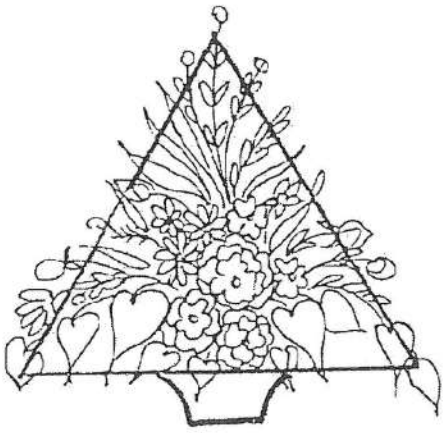

Şekil 91: Üçgen tanzim (MEB, 2009a: 51).

- **Yuvarlak (Daire) Tanzim**

Düzenleme kavisli olarak yapılır. Ağırlık (ilgi merkezi) ortadadır. Hatlar ilgi merkezinden yukarıya, yanlara ve aşağıya doğru yayılarak daireyi tamamlar.

Şekil 92: Yuvarlak tanzim (MEB, 2009a: 52).

- **Oval Tanzim**

Ayaklı vazolarda kullanılması tercih edilir. Büyük çiçeklerle kuvvetli renkler ovalin aşağıdaki ağırlık merkezine yerleştirilir. Dış kenarlar, küçük ve açık renk çiçekler ve yapraklarla tamamlanır.

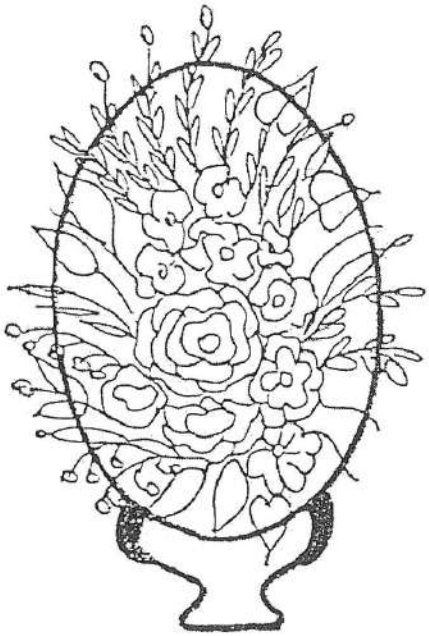

Şekil 93: Oval tanzim (MEB, 2009a: 52).

- **Yelpaze Tanzim**

Düzenleme yarım daire biçimindedir. Ağırlık (ilgi merkezi) aşağı ve ortadadır. Ağırlık merkezinden dışa doğru küçük çiçekler ve yapraklarla yelpaze şekli verilerek düzenleme tamamlanır(MEB, 2009a: 48-52).

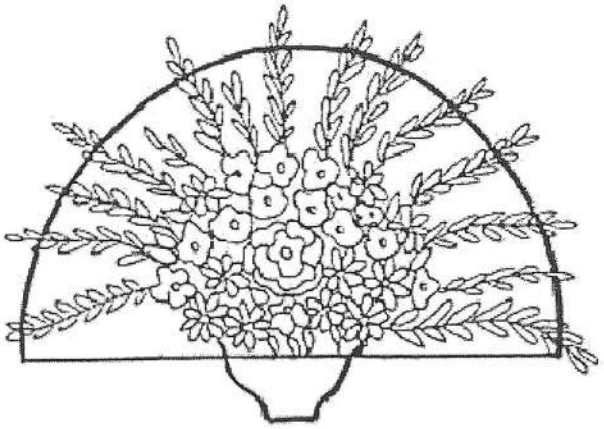

Şekil 94: Yelpaze tanzim (MEB, 2009a: 53).

7.4.13.4.Canlı Çiçek Yapım Aşamaları

- Çiçek tanzimi tasarlanır.
- Tanzim kabı ve çiçekler seçilir.
- Tanzim şekli seçilir.
- Çiçeklerim alt yapraklar temizlenir ve sapları kesilir.
- Tanzim kabına çiçek takacı yerleştirilir.
- Çiçekler tanzim doğrultusunda kaba yerleştirilir.
- Yeşillikleri ve yardımcı bitkileri yerleştirilir.
- Zevkinize uygun olarak gerekirse tül, krepon, rafya, kurdele gibi yardımcı malzemelerle süsleyerek tanzimi zenginleştirilir (MEB, 2009a: 54-56).

7.4.13.5.Canlı Çiçek Tanzim Örnekleri

Şekil 95: Canlı Çiçek Tanzimi-1

Şekil 96: Canlı Çiçek Tanzim-2

Şekil 97: Canlı Çiçek Tanzimi-3

8.TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Araştırma konusuyla bağlantılı olabileceği düşünülen, Türkiye' de yapılan ilgili araştırmalar incelenmiştir.

Kocaoğlu (1986) "Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Programlar Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans tezinde Halk Eğitimi Merkezlerinin eğiticileri, kurs programları, içerikleri, saatleri, ile ilgili bilgi verilerek, öğretmen ve kursiyerlere uygulanan anket sonunda, öğretmenler bu merkezlerde yapılan eğitim içeriği, kurs saatleri, verilen eğitimin ihtiyaçlarını karşıladığı yönünde bulgular ortaya koyduğu, kursiyerlerin ise, kursların saat, konu ve içerik olarak yeterli, eğitim araçları, kaynak kitap, atölyelerin sayı ve büyüklük açılarından yetersiz olduğunu belirttikleri sonucu saptanmıştır.

Eroğlu (1999) "Kız Meslek Lisesi El Sanatları Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul-Sanayi işbirliği Kapsamında isletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar, Nedenleri Ve Çözüm Önerileri" adlı yüksek lisans tezinde El Sanatları Bölümü ile ilgili bilgi verilerek son sınıfta isletmelere gönderilen öğrencilerin karşılaştığı sorunlar arasında isletmelerle iletişimlerinde eksikliğin olduğu, branşlarla ilgili uygun isletmelerin bulunmadığı, isletmelerde öğrencilere yeterli sorumluluk verilmediği, isletmelerin fiziki ortamlarının iyi olmadığı sonuçları ortaya konulmuş, çözüm yolları ve öneriler sunulmuştur.

Eyiol (2002) "Kız Meslek Lisesi El Sanatları Teknolojisi Bölümü Öğrencilerinin Atölye Donanımı ve Ekonomik Açıdan Karşılaştıkları Sorunlar Ve Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde El sanatları Teknolojisi ile ilgili bilgi verilerek, karşılaşılan sorunlar arasında atölye malzemelerinin teknolojiye uygun olmadığı, atölyelerin fiziki ortamlarının yetersiz olduğu, atölye büyüklüğü ve araç-gereç sayısının öğrenci sayılarını karşılamadığı, atölyelerde bilgisayar destekli tasarımların yapılamadığı, öğretmenlerin ekonomik zorluk çeken öğrencilere karsı duyarsız davrandıkları, okula harcanan paraların sosyal etkinlikleri kısıtladığı sonuçları ortaya konularak, bunları gidermek için önerilerde bulunulmuştur.

Erdal (2004) "Dekoratif Ürünler Anabilim Dalında Uygulanan Deri Eğitiminin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde Deri eğitimi programını

değerlendirmesini yaparak, deri eğitimi programının öğrenciler tarafından sevildiğini atölyelerin sayı, büyüklük ve donanım olarak yetersiz bulunduğunu, araç gereçlerin teknolojik açıdan yetersiz olduğunu ortaya koymuştur.

Çil (2005) " Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Yapma Bebek Eğitimi ve Bu Bebeklerin Turizmde Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde yapma bebek eğitimi incelenerek, turizmde değerlendirilme durumu araştırılmıştır. Yapma Bebekçilik Programının hedeflerinde eksiklikleri olduğu, süre olarak yeterli olduğu, içerik olarak yetersiz olduğu, bölgeye ait bebek çeşidinin olmadığı, piyasadaki yenilik ve değişiklilerin derslere yansıtılmadığı, pratik yöntemlerin uygulanmasında sorun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şekerci (2006) "Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Meslek Yüksekokulu Görsel Sanatlar Programları Bölümü Uygulamalı Takı Teknolojisi Programının incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde takı teknolojisi programı incelendiğinde, öğrencilerin bölümü sevdikleri, atölyelerin sayı, büyüklük ve donanım olarak yetersiz olduğu, kullanılan araç gereçlerin sayı ve teknolojik açıdan yetersiz bulunduğu, ayrıca ders saatlerinin yeterli olduğu sonucu saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgiler verilmiştir.

1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Bursa Kız Meslek Liseleri El Sanatları Bölümü Ev Aksesuarları Ders Programının İncelenmesi, burada öğrenim gören öğrencilerin bu dersten beklentileri ve aldıkları eğitim sonunda bu program hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır.

2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, 2011-2012 öğretim yılında Bursa ilindeki Kız Meslek Liseleri El Sanatları Bölümünün Ev Aksesuarlar dersini alan 11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturulmaktadır. Bu evrenden rastgele seçilen 70 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3. Veri Toplama Tekniği

Araştırmada 70 öğrenci görüşlerini alabilmek amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın amaçlarına paralel olarak elde edilen veriler doğrultusunda Bursa'daki Kız Meslek Liseleri El Sanatları Bölümünde ev aksesuarları dersi programını alan öğrencilere uzman görüşlerine başvurarak hazırlanan anket araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırma için araştırmacı tarafından konuyla ilgili olarak Bursa Kız Meslek Liseleri, Uludağ Üniversitesi Kütüphanesi, Milli Kütüphane, Adnan Ötüken Kütüphanesi ve Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Ev Aksesuarları dersi programının işlenmesinde kullanılan modüller araştırmada kullanılmıştır.

4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamına alınan öğrencilere uygulanan anketlerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra istatistiksel analizlerin yapılması için Spss 16.0 (Statistical Package For Social Sciences) programı kullanılmıştır. Bu programdan faydalanılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanılmış ve değerler tablolar üzerinde gösterilmiştir. Elde edilen veriler göre tablolar yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda aranan cevaplarla ilgili ulaşılan verilerin istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

1. Öğrencilerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde öğrencilerin kaçıncı sınıfta olduklarına, derse katılma ve programdaki konuları sevme durumlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin Sınıflarını Gösteren Dağılım

Sınıf	f	%
11. sınıf	40	57.1
12. sınıf	30	42.9
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 57.1'i 11. sınıf, % 42.9'u 12. sınıf olduğu görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunun 11. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Bu durumda bu bölüm öğrencilerinin 11. sınıfta daha çok olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 5: Öğrencilerin Ev Aksesuarları Dersine Katılma Durumunu Gösteren Dağılım

Ev aksesuarları dersine katılma durumu	F	%
Evet	67	95.7
Hayır	3	4.3
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 95.7'si ev aksesuarları dersine severek katıldığı % 4.3'ü ev aksesuarları dersine severek katılmadığı görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları dersine severek katılmaları yaptıklarından zevk aldıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 6: Ev Aksesuarları Dersindeki Konuların Hangisinin Daha Çok Sevildiğini Gösteren Dağılım

Programındaki konuların tercih sırası	**F**	**%**
Kumaş abajur	19	27.1
Makrome abajur	2	2.9
Makrome sarkaç	11	15.7
Canlı çiçek tanzimi	21	30.0
Çuval çiçek yapma	7	10.0
Davul derisi nazarlık	6	8.6
Deri yastık	4	5.7
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.0' unun canlı çiçek tanzimini, %27.1'inin kumaş abajur yapımını, % 15.7'sinin makrome sarkaç yapımını, % 10.0'unun çuval çiçek yapımını, % 8.7'sinin davul derisi nazarlık yapımını, % 5.7'sinin deri yastık yapımını, % 2.9'unun ise makrome abajur yapımını sevdiklerini göstermektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunun canlı çiçek tanzimi yapmayı daha çok sevdiği görülse de genel anlamda canlı çiçek tanzimi, kumaş abajur yapımı ve makrome sarkaç yapımının sevilme oranlarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür. Makrome gazetelik, tabi kumaş çiçek yapma, metal çiçek yapma, deri çiçek yapma, davul derisi abajur, davul derisi pano, davul derisi kukla, deri gazetelik, deri örgü gibi konular öğrencilerin çok fazla ilgisini çekmedikleri için tercih sebebi olmamıştır.

2. Öğrencilerin Program Uygulanmasında Kullandıkları Araç-Gereçlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde programın uygulanmasında kullanılan araç-gereç yeterliliğine, araç-gereçlerin teknolojik açıdan yeterliliğine, araç-gereç bilgisine, atölyede bulunması istenilen araç-gereçlere, kullanılan kaynaklara ve araç-gereç temini ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7: Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-Gereç Sayısını Gösteren Dağılım

Programda kullanılan araç gereç sayısı yeterliliği	f	%
Yeterli	64	91.4
Yetersiz	6	8.6
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 91.4'ünün kullanılan araç-gereç sayısını yeterli, % 8.6'sının ise yetersiz bulduğu görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun atölyelerinin donanımlı olmasından dolayı ev aksesuarları programının uygulanmasında kullanılan araç-gereç sayısını yeterli bulduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 8: Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-Gereçlerin Teknolojik Açıdan Yeterliliğini Gösteren Dağılım

Programda kullanılan araç gereçlerin teknolojik açıdan yeterliliği	f	%
Yeterli	64	91.4
Yetersiz	6	8.6
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %91.4'ünün kullanılan araç-gereçleri teknolojik açıdan yeterli, %8.6'sının ise yetersiz bulduğu görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun okulun yeni olmasından kaynaklı ev aksesuarları programının uygulanmasında kullanılan araç- gereçleri teknolojik açıdan yeterli bulduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 9: Programın Uygulanmasında Kullanılan Araç-gereçlerin Dağılımı

	Kullanan		Kullanmayan	
Programda kullanılan araç gereçler	**f**	**%**	**f**	**%**
Deri dikiş makinesi	43	61.4	27	38.6
Pres	9	12.9	61	87.1
Işıklı masa	43	61.4	27	38.6
Kauçuk ve mermer kaplı masa	-	-	70	100.0
Çeşitli kraftlar	11	15.7	59	84.3
Cendere	54	77.1	16	22.9
Yakma makinesi	34	48.6	36	51.4
Çizim bilgisayarı	33	47.1	37	52.9
Diğer	12	17.1	58	82.9
				n:70

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %77.1'inin cendere kullandığı, % 61.4'ünün deri dikiş makinesi kullandığının, %61.4'ünün ışıklı masa kullandığı, %48.6'nın yakma makinesi kullandığı, %47.1'inin çizim bilgisayarı kullandığı, 17.'inin diğer araç gereçleri kullandığı, 15.7'sinin çeşitli kraftları kullandığı, 12.9'unun pres kullandığı, kauçuk ve mermer kaplı masayı kimsenin kullanmadığı görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, ev aksesuarları çiçek konularının yoğun olmasından dolayı cendereyi kullandıkları söylenebilir. Anket uygulanan öğrencilerin atölyelerinde kauçuk veya mermer kaplı masa olmadığı için kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10: Atölyede bulunması İstenilen Araç-Gereçleri Gösteren Dağılım

Atölyenizde bulunmasını istediğiniz araç-gereçler	**F**	**%**
Deri dikiş makinesi	20	28.6
Pres	3	4.3
Işıklı masa (Desen geçirmek için)	17	24.3
Kauçuk veya mermer kaplı masa	12	17.1
Çeşitli kraftlar	4	5.7
Çizim bilgisayarı	12	17.1
Diğer	2	2.9
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %28.6'sının deri dikiş makinesi, % 24.3'ünün ışıklı masa, % 17.1'inin kauçuk ve mermer masa, % 17.1'inin

de çizim bilgisayarı, %5.7'sinin çeşitli kraftlar, %4.3'ünün pres, %2.9'unun ise diğer araç-gereçleri istediği görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunun deri dikiş makinesi kullanmada sıra beklemesi nedeniyle deri dikiş makinesi istediği, cendere ve yakma makinesinin yeterli olmasından dolayı istemediklerini söylemek mümkündür.

Tablo 11: Öğrencilerin Kullandıkları Yazılı Kaynakları Gösteren Dağılım

Programda kullanılan yazılı kaynakların önem sıralaması	**f**	**%**
Kitle iletişim araçları (Bilgisayar)	29	41.4
Dekorasyon dergileri	6	8.6
Broşürler	3	4.3
Desen kitapları	6	8.6
Ders kitapları	15	21.4
Dekoratif dergiler	9	12.9
Diğer	2	2.9
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %41.4'ünün kitle iletişim araçları (bilgisayar), %21.4'ünün ders kitapları, %12.9'unun dekoratif dergiler, %8.6'sının dekorasyon dergileri, %8.6'sının da desen kitapları, % 4.3'ünün broşür, %2.9'unun ise diğer kaynakları kullandıkları görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin daha kolay ulaşabildikleri kaynaklar olması nedeniyle kitle iletişim araçlarını ve ders kitaplarını diğer kaynaklara göre daha çok kullandıkları, broşür ve diğer kaynaklara zor ulaştıkları için çok az kullandıkları görülmektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin Malzeme Temininde Çektiği Güçlükleri Gösteren Dağılım

Kullanılan malzemelerin temininde çekilen güçlük	**f**	**%**
Evet	28	40.0
Hayır	42	60.0
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 60.0'ının malzeme temininde çekilen güçlüğe hayır dediği, % 40.0'ının ise evet dediği görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları dersinde kullanılan malzemelerin temininde güçlük çekmediği söylenebilir.

3. Ev Aksesuarları Dersi Programın Değerlendirmesi

Bu bölümde ev aksesuarları programı süre, mesleki beceri kazandırması, içerik, kullanılan öğretim yöntemlerinin amaçların gerçekleşmesi açısından yeterliliği, değerlendirme süreçlerinin bilgi, beceri ve alışkanlıkları ölçebilirliğine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin süre Yeterliliğine İlişkin Görüşlerini Gösteren Dağılım

Ev aksesuarları ders programının uygulanmasında kullanılan süre yeterliliği	**f**	**%**
Yeterli	59	84.3
Yetersiz	11	15.7
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 84.3'ünün ders süresinin yeterli, %15.7'sinin ise süreyi yetersiz buldukları görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarı ders programının uygulanmasında kullanılan sürenin yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 14: Öğrencilerin Programın Amaçlarını Mesleki Becerilerin Kazandırılmasının Yeterliliğine İlişkin Görüşlerini Gösteren Dağılım

Ev aksesuarları ders programının amaçları mesleki becerilerin kazanılması açısından yeterliliği	**f**	**%**
Yeterli	70	100.0
Yetersiz	-	-
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %100'ünün programın amaçlarının mesleki beceri kazandırması açısından yeterli bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre öğrencilerin tamamı ev aksesuarları programında konu farklılığı çok olmasından dolayı mesleki becerilerinin kazanılması açısından yeterli bulduğu söylenebilir.

Tablo 15: Öğrencilerin Program İçeriğini Mesleki Becerilerin Kazanılmasının Yeterliliği Açısından Görüşlerini Gösteren Dağılım

Ev aksesuarları ders programının içeriği mesleki becerilerin kazandırılması açısından yeterliliği	**f**	**%**
Yeterli	67	95.7
Yetersiz	3	4.3
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 95.7'sinin program içeriğinin mesleki becerileri kazandırılması açısından yeterli, % 4.3'ünün yetersiz bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun program içeriğini uygulama ağırlıklı olduğundan dolayı mesleki becerileri kazandırması açısından yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Programın Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Yöntemlerinin amaçların Gerçekleşmesi Bakımından Yeterliliğini Gösteren Dağılım

Programda uygulanan öğretim yöntemlerinin amaçların gerçekleşmesi açısından yeterliliği	**f**	**%**
Yeterli	66	94.3
Yetersiz	4	5.7
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %94.3'ünün programın uygulanmasında kullanılan öğretim yöntemlerin amaçların gerçekleşmesi bakımından yeterli bulduğu, %5.7'sinin ise yetersiz bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları programının uygulanmasında daha çok gösterip yaptırma öğretim yönteminin kullanılmasından dolayı amaçların gerçekleşmesi açısından öğretim yöntemlerinin yeterli bulduklarını söylemek mümkün.

Tablo 17: Programın Değerlendirme Süreçlerinin Bilgi Ölçebilme Açısından Yeterliliğini Gösteren Dağılım

Programın değerlendirme süreçlerinin bilgi ölçebilme yeterliliği	f	%
Yeterli	64	91.4
Yetersiz	6	8.6
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 91.4'ünün değerlendirme süreçlerini yeterli, %8.6'sının yetersiz bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları programının değerlendirme süreçlerinde kullanılan yazılı ve uygulamalı sınavların bilgi ölçebilme açısından yeterli bulduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 18: Programın Değerlendirme Süreçlerinin Beceri Ölçebilme Yeterliliğini Gösteren Dağılım

Program değerlendirme sürecinin beceri ölçebilme yeterliliği	f	%
Yeterli	66	94.3
Yetersiz	4	5.7
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %94.3'ünün değerlendirme süreçlerini yeterli, %5.7'sinin yetersiz bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları programının değerlendirme süreçlerinde kullanılan uygulamalı sınavlar ve ürün değerlendirme formlarını beceri ölçebilme açısından yeterli bulduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 19 Programın Değerlendirme Süreçlerinin Alışkanlık Ölçebilme Açısından Yeterliliğini Gösteren Dağılım

Program değerlendirme süreçlerinin alışkanlıkları ölçebilme yeterliliği	f	%
Yeterli	59	84.3
Yetersiz	11	15.7
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %84.3'ünün program değerlendirme süreçlerini alışkanlık ölçebilme açısından yeterli, %15.7'sinin ise yetersiz bulduğu görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları programının değerlendirme süreçlerinde kullanılan ürün değerlendirme formu alışkanlıkları ölçebilme açısından yeterli bulduğu söylenebilir.

4. Ev Aksesuarları Programının Uygulanmasında Yapılan Ürünlerin Değerlendirmesi

Bu bölümde programda yapılan ürünlerin piyasadakilerle benzerlik gösterip göstermediği, hangi ürünlerle benzerlik gösterdiği, piyasadaki değişikliklerin yansıtılması, farklı tekniklerin kullanılıp kullanılmaması, sergileme imkanları, ilgi görmesi, alınan eğitimin iş hayatında kullanılabilirliği, yaratıcılığın kullanılabilirliği, programın geliştirilmesine ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

Tablo 20: Programda Oluşturulan Ürünlerle Piyasada Oluşturulan Ürünlerin Hangilerinin Daha Çok Benzerlik Gösterdiğinin Dağılımı

Programda oluşturulan ürünler ile piyasadaki ürünler arasında benzerlikleri	f	%
Evet	48	68.6
Hayır	22	31.4
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %68.6'sının piyasadaki ürünlerle programda oluşturulan ürünler arasındaki benzerliklerine evet, % 31.4'ünün hayır dediği görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun kitle iletişim araçlarını takip etmesinden dolayı ev aksesuarları dersinde yapılan ürünlerle piyasada yapılan ürünler arasında benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 21: Programda Oluşturulan Ürünlerle Piyasada Oluşturulan Ürünlerin Hangilerinin Daha Çok Benzerlik Gösterdiğinin Dağılımı

Programda oluşturulan ürünler ile piyasadaki ürünler arasındaki benzerlik sıralaması	**f**	**%**
Kumaş abajur	30	42.9
Makrome abajur	3	4.3
Canlı çiçek tanzimi	34	48.6
Tabi kumaş çiçek yapma	3	4.3
Toplam	**70**	**100**

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %48.6'sının canlı çiçek tanzimini, %42.9'unun kumaş abajur, %4.3'ünün makrome abajur, %4.3'ünün ise tabi kumaş çiçek yapma konularındaki ürünlerle kendi yaptıkları arasında benzerlik gösterdiğinin düşünüldüğü görülmektedir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğu kendi yaptıkları canlı çiçek tanzimlerini piyasadaki ürünlerle benzerlik gösterdiğini bunun nedeni canlı çiçek türlerinin ve düzenleme kuralarının aynı olduğundan dolayı benzerliğin fazla olması mümkündür. Bunun yanı sıra yaptıkları kumaş abajurları da piyasadaki ürünlerle benzer bulduklarını söyleyebiliriz. Yaptıkları makrome gazetelik, makrome sarkaç, çuval çiçek, metal çiçek, deri çiçek, davul derisi abajur, davul derisi nazarlık, davul derisi pano, davul derisi kukla, deri gazetelik, deri yastık ve deri örgülerini piyasadaki ürünlerle benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 22: Programa Piyasadaki Değişikliklerin Yansıtılma Durumunu Gösteren Dağılım

Piyasadaki değişiklikler programa yansıtılma durumu	f	%
Evet	70	100.0
Hayır	-	-
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 100'ünün evet dediğinin yani öğrencilerinin tamamının piyasadaki değişiklikler programa yasıldığını söyledikleri görülmektedir.

Tablo 23: Programda Gelişen Teknolojiye Bağlı Yeni Tekniklerin Kullanılma Durumunu Gösteren Dağılım

Teknolojiye bağlı olarak gelişen yeni tekniklerin kullanılma durumu	f	%
Evet	-	-
Hayır	70	100.0
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı teknolojiye bağlı olarak gelişen yeni tekniklerin kullanılmadığını ifade etmişlerdir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin tamamının görüşleri teknolojiye bağlı yeni tekniklerin programa yansıtılmadığı yönünde olduğu söylenebilir. Teknolojiye bağlı yeni tekniklerin kullanılmamsından dolayı 21. soru için tablo hazırlanmamıştır.

Tablo 24: Programda Yapılan Ürünlerin Sergilenme veya Satış İmkanını Gösteren Dağılım

Piyasadaki değişiklikler programa yansıtılma durumu	F	%
Evet	70	100.0
Hayır	-	-
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %100'ünün yapılan ürünlerin sergilenme veya satış olanaklarına evet dediği görülmüştür.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun sergilerin ve kermeslerin düzenlenmesinden dolayı yaptıkları ürünleri sergileme veya satış imkanı bulduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 25: Programda Yapılan Ürünlerin Okul Dışında İlgi Görme Durumunu Gösteren Dağılım

Programda yapılan ürünlerin okul dışında ilgi görme durumu	**f**	**%**
Evet	65	92.9
Hayır	5	7.1
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %92.9'unun yapılan ürünlerin okul dışında ilgi gördüğünü, % 7.1'inin ise ilgi görmediğini belirmiştir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun katıldıkları kereslerde satışlarının fazla olmasından dolayı yaptığı ürünlerin okul dışında da ilgi gördüğü söylenebilir.

Tablo 26: Programının Uygulanmasında Alınan Eğitim İş Hayatına Uygun Olma Durumu Gösteren Dağılım

Programın iş hayatına uygunluğu	**f**	**%**
Evet	67	95.7
Hayır	3	4.3
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 95.7'sinin aldıkları eğitimin iş hayatına uygun olduğunu, % 4.3'ünün ise uygun olmadığını belirtmiştir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun eğitim esnasında katıldıkları stajlarda karşılaştıkları şartlara göre aldıkları eğitimi iş hayatına uygun bulduklarını söylemek mümkün.

Tablo 27: Programın Uygulanmasında Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Kullanabilme Durumunu Gösteren Dağılım

Programın uygulanmasında yaratıcılığın kullanılabilirliği	**f**	**%**
Evet	65	92.9
Hayır	5	7.1
Toplam	**70**	**100.0**

Tablo 27 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 92.9'unun derste yaratıcılıklarını kullanabildiklerini, %7.1'inin ise yaratıcılıklarını kullanmadıklarını belirmişlerdir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin çoğunluğunun ev aksesuarları programının uygulanmasında kendi tasarımlarını gerçekleştirdikleri ve öğretmenlerinin yönlendirmelerinin öğrencilere dönük olmasından dolayı yaratıcılıklarını kullanabildiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 28: Programın Geliştirilmesine İlişkin Öğrenci Önerilerini Gösteren Dağılım

Ev aksesuarları ders programının geliştirilmesine ilişkin öneriler	**f**	**%**
Dersin amaçları geliştirilmeli	12	17,1
Dersin içeriği geliştirilmeli	14	20,0
Ders süresi arttırılmalı	12	17,1
Derste uygulanan öğretim yöntemleri geliştirilmeli	8	11,4
Ev aksesuarları dersi ayrı bir bölüm olmalı	5	7,1
Derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teknolojik araç-gereçler kullanılmalı	14	20,0
Derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek rahat atölye ortamı sağlanmalı	5	7,1
Toplam	**70**	**100,0**

Tablo 28 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %20'sinin ders içeriği geliştirilmesi, %20'sinin derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teknolojik araç-gereçler kullanılmalı, %17.1'inin dersin amaçları geliştirilmeli, %17.1'inin ders süresi

arttırılmalı, %11.4'ünün derste uygulanan öğretim yöntemleri geliştirilmeli, %7.1'inin derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek rahat atölye ortamı sağlamalı seçeneklerindeki önerileri belirtmişlerdir.

Tablodaki verilere göre, öğrencilerin verdiği cevaplar birbirine yakın olduğu görülmekte ve bu sonuç doğrultusunda öne çıkan önerilerinin dersin amaçları geliştirilmeli ve derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teknolojik araç-gereçler kullanılmalı olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

1.Sonuç

Eğitim, bireyin yaşam için sahip olması gereken davranışları kazandığı ve bu davranışların oluşumunda kendine özgü nitelikleriyle aktif rol aldığı, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreç sonunda birey öğrendiği davranışları yaşantısında aktif biçimde uygulamaktadır. Birey davranışları açısından bir değişim dönemi yaşamış, sonuçta somut bir ürün (davranış) elde etmiş, bunu yaşantısına yansıtmış, sonuçta somut bir biçimde sergilenmektedir.

Mesleki eğitim ise bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitimdir.

Mesleki ve teknik eğitimin genel amacı; bireye iş piyasasında gerekliliği olan bir işe girebilmesi ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan temel davranışları kazandırmaktır.

Günümüzde eğitim sisteminin yapısı, pek çok ülkede *"örgün eğitim"* ve *"yaygın eğitim"* olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Ülkemizde de, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 18. Maddesine göre Türk milli eğitim sistemi, *"örgün eğitim"* ve *"yaygın eğitim"* olmak üzere iki ana bölümden oluşmuştur. Bu yapı içerisinde örgün eğitim; okulöncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimi kapsamaktadır. Milli Eğitim Temel Kanununa göre, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümü "yaygın eğitim" (md.18)(1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu) olarak tanımlanmaktadır.

Mesleki eğitim ise 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde örgütlenmiştir. Meslek Eğitimi Kanunu sistemi genel eğitim ve mesleki eğitim olmak üzere iki ana bölümde algılayan bir yaklaşıma sahiptir. Bu sebeple sözü edilen kanunda, ***örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi*** boyutlarıyla mesleki eğitimin tümü bir sistem bütünlüğü içerisinde düzenlenmiştir.

Kız meslek ve teknik öğretim okulları; ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik işgücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır.

Kadınların eğitimi ile ilgili ilk kız sanayi okulları sadece şahsi giyim ihtiyacını karşılamayı amaçlamış, daha sonra bu okullarda üretim çalışmalarına da yer verilmiş, öğrencilere sadece şahsi giyim ihtiyaçlarını değil, başkalarının da ihtiyaçlarını karşılayabilecek, siparişe dönük çalışabilme bilgisi ve becerisi de kazandırmıştır.

Böylece mesleki eğitim sadece ev kadını değil, bunun yanı sıra "meslek kadını" da yetiştirmeye başlayarak büyük bir atılım göstermiştir.

Kız meslek lisesi bölümlerinden olan el sanatları teknolojisi alanında el dokuma, halı desinatörlüğü, dekoratif el sanatları, el ve makine nakışı, sanayi nakışı, dekoratif ev tekstili gibi dalları yer almaktadır.

Araştırmamızda ise dekoratif sanatlar bölümünün 11. ve 12. Sınıflarında okutulan ev aksesuarı dersi programı incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan grubun çoğunluğu 11. sınıf olduğu, tamamına yakın öğrencilerin derse severek katıldığı, çoğunluğunun canlı çiçek tazimini daha çok sevdiği söylenebilir.

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğu araç-gereç sayısını ve araç-gereçleri teknolojik açıdan yeterli bulmaktadır. Bu araştırmada yer alan okulların programın verilmesi için gerekli olan araç- gereç donamına sahip olduğu görülmüştür. Programın uygulanmasında grubun kullandığı araçların başında cenderenin geldiği en az kullanılanın ise pres olduğu görülmüştür. Ankette yer alan kauçuk veya mermer masanın hiç tercih edilmemesi ise atölyelerde hiç olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin atölyelerinde deri dikiş makinesinin istedikleri bunun sebebi de ihtiyacın fazla olduğu için olan deri dikiş makinesinin yetersiz kalmasıdır. Yazılı kaynak olarak kitle iletişim araçları çok kullanılmaktadır. Bunun sebebi ise gelişen teknoloji ve atölyelerinde de bilgisayarların olmasındandır. Programın uygulanmasında gerekli olan malzemelerin temininde güçlük çekmedikleri görülmüştür.

Araştırma grubunun programı süre açısından yeterli bulduğu, mesleki becerileri kazandırma açısından amaçları, içeriği ve öğretim yöntemlerini yeterli bulduğu,

program değerlendirme süreçlerini bilgi, beceri ve alışkanlık ölçebilme açısından yeterli bulduğu görülmüştür.

Ev aksesuarları dersinde araştırma grubunun yaptığı ürünlerle piyasadaki ürünler arasında benzerliğin olduğu ve bu benzerliğin en çok canlı çiçek tanziminde olduğu görülmüştür. Piyasadaki değişikliklerin programa yansıtıldığı, ürünlerin yapımı sırasında geleneksel tekniklerin dışında yeni tekniklerin kullanılmadığı, yapılan ürünlerin sergilenme veya satış imkanın yüksek olduğu, ürünlerin okul dışında da ilgi gördüğü, programın genel anlamda iş hayatına uygun olduğu ve programın uygulanması sırasında yaratıcılığın tamamen kullanılabildiği söylenebilir.

Programın geliştirilmesine yönelik öğrencilerin bir kısmı ders içeriğinin geliştirmesi ve derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teknolojik araç-gereçlerin kullanılması gibi önerilerinde bulunmuşlardır.

Sonuç olarak öğrenciler genel anlamda derse severek katılmakta ve programı her yönünden yeterli buldukları söylenebilir.

2.Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilgililere ve bu konuda yapılacak araştırmalara yön göstermesi amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Ev aksesuarları programında canlı çiçek tanziminin ve bunu izleyen kumaş abajur dışındaki konuların sevilmesini sağlamak için ilgi çekici çalışmalar yapılmalıdır.
2. Programda kullanılan yazılı kaynakların yetersizliği giderilmeli, atölyelerde kaynaklar bulundurulmalıdır.
3. Piyasada yapılan ürünlere benzerlik göstermeyen özgün ürünler ortaya çıkarılarak buna bağlı yeniliklerin meydana getirilmesine çalışılmalıdır.
4. Teknolojiye bağlı yeni teknikler geliştirilmeli ve programın uygulanmasında teknolojiden yararlanılmalıdır.
5. Piyasaya kalifiye eleman yetiştirmek ve kaliteli bir eğitim vermek için piyasada bu işi yapan ustalarla iş birliği içerisinde olunmalı.

6. Programda alınan eğitim sektörün isteği kalifiye eleman özelliklerine göre şekillendirilerek, iş hayatına tamamen uygun hale getirecek iyileştirmeler yapılmalıdır.
7. Öğrencilerin ders içinde yaptığı ürünlerin satışı ve sergilenmesi sağlanarak pozitif yönde motive arttırıcı etkilere önem verilip bu ve benzeri uygulamalar çoğaltılmalıdır.
8. Ev aksesuarları programının süresi arttırılmalı, içeriği sürekli yenilenmeli, amaçları geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akhun, İ. (2000). *Kız Çocuklarının Mesleki Eğitime ve İstihdama Yönelimleri.* Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

Akyüz, Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999'a).* İstanbul: Alfa Basım Yayın

Alkan, C, Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1988). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları.* Ankara: Alkım Yayınevi.

Alkan, C, Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1996). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları.* Ankara: Alkım Yayınevi.

Alkan, C, Doğan, H. ve Sezgin, İ. (2001). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları.* Ankara: Alkım Yayınevi.

Ana Britannica. (1993). *Genel Kültür Ansiklopedisi.* Cilt.27. İstanbul

Baloğlu, Z. (1992). *Sanayileşmede Eğitimin Rolü ve Önemi Nedir?* TED Sanayileşme Sürecinde Türk Eğitimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği XV.Eğitim Toplantısı Ankara 28-29 Kasım.

Biçerli, M. Kemal. (2004). *İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Chıng, Francıs.D.K. (2004). *İç Mekan Tasarımı Resimli.* İstanbul: Yapı Yayın.

Çil, S. (2005). *Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Yapama Bebek Eğitimi ve Bu bebeklerin Turizmde Değerlendirilmesi.* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Doğan H, Ulusoy A, Hacıoğlu F, (1997).*Okul Sanayi İlişkileri*, Ankara.

Dönmez Tek, A. (2006). *Sanayi Toplumu Sonrası Türkiye'de Mesleki Eğitim Ve Kız Meslek Liseleri (Adapazarı Kız Meslek Lisesi Örneği)*, Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.

Ekonomi Forumu. (1997). *Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim*, Friedrich Ebert Vakfı, İstanbul.

Er, T. (1997). Eğitim-Sosyoloji İlişkisi: Eğitim Sosyolojisi, *Eğitim Bilime Giriş*. (Ed. Leyla KÜÇÜKAHMET). Ankara.

Erdal, S. (2004). *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dekoratif Ürünler Anabilim Dalında Uygulana Deri Eğitiminin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Eroğlu, G. (1999). *Kız Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Okul-Sanayi İşbirliği Kapsamında İşletmelerde Beceri Eğitimi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar Nedenleri ve Çözüm Önerileri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Eyiol, P. (2002). *Kız Meslek Lisesi El Sanatları Teknolojisi Bölümü Öğrencilerinin Atölye Donanımını ve Ekonomik Açıdan Karşılaştıkları Sorunlar ve Öğrenci Başarılarına Etkisi.* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Güler, M. (1994). *Kösele ve Köseleden Yapılan Dekoratif Ürünler*. Kültür ve Sanat Dergisi. Ankara.

Güler, M, Özdemir, M. (2002). *Toplumda Kalkınmasında Mesleki Eğitimin Rolü*. XI. Eğitim Bilimleri Kongresi. Lefkoşa,KKTC

Güler, M. ve Özdemir, M. (2003). Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi. *Mesleki Eğitim Dergisi*. 21(7)

Gündoğan, N. (2001). *Genç İşsizliği,* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kalınkara, Velittin. (2006). *Tasarım ve Dekorasyon*. Ankara: Gazi Kitapevi

Karapaça, Gamze. (2011). *Ankara İli Piyasalarında Bulunan Dekoratif Deri Mekan Aksesuarlarının İncelenmesi*. . Ankara: Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

Kocaoğlu, Y. (1986). Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Programlar ;Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Konan, N. (2002). Eğitim üzerine. "Türkiye eğitim sisteminin yapısı" editör:Erdal Toprakçı, Ankara: Ütopya yayınevi.

Korkmaz, A. (1977). *Eğitim Ekonomisi* . Ankara: Gazi Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı. (1991). *Kız Teknik Öğretimde Gelişmeler*, Ankara: Milli Eğitim Yayınları

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009a). *Canlı Çiçek Tanzimi*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009b). *Çuval Çiçek*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009c). *Davul Deri Abajur*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009d). *Davul Derisi Çiçek*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009e). *Davul Derisi Nazarlık*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009f). *Davul Derisi Pano*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009g). *Makrome Gazetelik.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009h). *Metal Çiçek Yapma.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011a). *El Sanatları Teknolojisi Alanı Çerçeve Öğretim Programı,* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011b). *Davul Derisi Kukla.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011c). *Davul Derisi Nazarlık.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011d). *Kumaş Abajur.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011e). *Makrome Abajur.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011f). *Makrome Nazarlık.* Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2011g). *Makrome Sarkaç.* Ankara.

Onuk, T. , Akpınarlı, F. ,Ortaç, S. ve Alp, Ö.(1998). *İçel El Sanatları.* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Öksüz, N. (2010). *İşkur Tarafından Düzenlenen Mesleki Eğitim Kurslarının Kadınların İstihdam Edilebilirliğine Katkısı.* Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Özdemir, M. Yetim, F. (1997). *Günümüz Ekonomisinde Geleneksel El Sanatlarının Yeri ve Önemi.* Türkiye El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirgeleri. Ankara.

Özdil, İ. (1990). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar, Çözümler: Ulusal, Evrensel Perspektif*, MEB Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi Hazırlık Dokümanı, Ankara.

Özkeçeci, İ. (1992). *Türk Tezhip Sanatı ve Tezyini Motifler.* Kayseri.

Öztürk, İ. (1982). Kaynak Değerlendirmesi ve Kültürel Bakımdan Tekstil El Sanatları. 2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri. 18-20 Kasım, İzmir: Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

Öztürk, İ. (1984). *El Sanatları Üzerine Açılan Yarışmaların Düşündürdükleri. 7. El Sanatları Sempozyumu,* İzmir.

Öztürk, İ. (2003). *Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş.* Ankara.

Senar, N. ve Kaya, Z. (2006). *Ülke Örnekleri İle AB' de Mesleki Eğitim ve AB ve AB Mali Kaynakları Rehberi,* Ankara: TSOF Matbaacılık.

Sezgin, İ. (2001). *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme.* Nobel yayınlar. Ankara.

Sözen, M. Ve Tanyeli, U. (1986). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitapevi.*

Şahin, Y. (1999). *Türkiye'de Çağdaşlaşma Sürecinde Geleneksel El Sanatlarına Bakış Açısı.* 2000'li Yıllarda Türkiye'de Geleneksel Türk El Sanatlarının Sanatsal, Tarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyumu Bildirileri. Ankara.

Şehirlioğlu, A. (1994). *Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı El Sanatları Eğitim Sistemi.* Kamu ve Özel kuruluşların, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşımları, Sorunları Sempozyum Bildirileri. Ankara

Şekerci. H. (2006). *Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Meslek Yüksekokulu Görsel Sanatlar Programları Bölümü Uygulamalı Takı Teknolojisi Programının İncelenmesi.* Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Taşpınar, M. (1995). *Mesleki ve Teknik Eğitim Üzerine*. Ankara: Etam Yayınları.

Taşpınar, M. (2009))*Kuramdan Uygulamaya: Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Etam Yayınları.

Tertemiz, N. (1977). *Eğitim Bilimine Giriş "Eğitimde Program Geliştirme.* Ankara: Gazi Yayınları.

Yapı Kredi Yayınları.(1977). *Türkiye Deri Sanayi.* İstanbul.

Yanar, H. (2011). *Afyon İli Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi,* Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Yıldız, N. (1993). *Eski Çağda Deri Kullanımı*. İstanbul.

Yüksek, Ö. (2006). *Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında İşletmede Beceri Eğitimi Uygulamasının İşletme Ve Öğrenci Açısından Değerlendirilmesi (Elektronik-Bilgisayar Bölümleri,)* Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

EK-1

ANKET FORMU

BURSA İLİ KIZ MESLEK LİSELERİ EL SANATLARI BÖLÜMÜNDE UYGULANAN EV AKSESUARLARI DERSİ PROGRAMININ İNCELENMESİ

Değerli öğrenci,

Bu anket Bursa ilindeki Kız Meslek Liselerindeki el sanatları eğitimi bölümünde uygulanan ev aksesuarları dersi programı ile ilgili öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın amacı Bursa ili Kız Meslek Liselerinde uygulanan ev aksesuarları dersi programını öğrenci görüşlerine dayanarak incelemektir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgilerinizi, ikinci bölümde ise Ev aksesuarları Eğitim Programına ilişkin görüşlerinizi, belirlemek için düzenlenen sorular bulunmaktadır. Ankete vereceğiniz doğru cevaplar araştırmaya büyük katkı sağlayacaktır. Bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Gazi Üniversitesi,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

El Sanatları Eğitimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Zübeyde BADEM

Size uygun olan seçeneğin yanına (x) işaretini bırakınız

1. Kaçıncı sınıfsınız?

( ) 10. Sınıf

( ) 11. Sınıf

2. Ev aksesuarları dersine severek katılıyor musunuz?

( ) Evet

( ) Hayır

3. Ev aksesuarları programındaki konuların hangisini daha çok seviyorsunuz? Sıralayınız.

( ) Kumaş abajur

( ) Makrome abajur

( ) Makrome gazetelik

( ) Makrome sarkaç

( ) Canlı çiçek tanzimi

( ) Tabi kumaş çiçek yapma

( ) Çuval çiçek yapma

( ) Metal çiçek yapma

( ) Deri çiçek yapma

( ) Davul derisi abajur

( ) Davul derisi nazarlık

( ) Davul derisi pano

( ) Davul derisi kukla

( ) Deri gazetelik

( ) Deri yastık

( ) Deri örgü

4. Ev aksesuarları programının uygulanmasında kullandığınız atölyedeki araç gereçlerin sayısı yeterli mi?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

5. Kullanılan araç gereçleriniz teknolojik açıdan yeterli mi?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

6. Ev aksesuarları programında aşağıdaki araç-gereçlerden hangisini kullanıyorsunuz?

( ) Deri dikiş makinesi

( ) Pres

( ) Işıklı masa

( ) Kauçuk ve mermer kaplı masa

( ) Çeşitli kraftlar

( ) Cendere

( ) Yakma makinesi

( ) Çizim bilgisayarı

( ) Diğer

7. Atölyenizde bulunmasını istediğiniz araç-gereçlerinizi önem sırasına göre numaralandırınız?

( ) Deri dikiş makinesi

( ) Pres

( ) Işıklı masa (Desen geçirmek için)

( ) Kauçuk ve mermer kaplı masa

( ) Çeşitli kraftlar

( ) Cendere

( ) Yakma makinesi

( ) Çizim bilgisayarı

( ) Diğer

8. Ev aksesuarları dersinde kullandığınız yazılı kaynakları önem sırasına göre numaralandırınız.

( ) Kitle iletişim araçları (Bilgisayar)

( ) Dekorasyon dergileri

( ) Broşürler

( ) Desen kitapları

( ) Ders kitapları

( ) Dekoratif dergiler

( ) Diğer

9. Ev aksesuarları dersinde kullandığınız malzemelerin temininde güçlük çekiyor musunuz?

( ) Evet

( ) Hayır

10. Ev aksesuarları programının uygulanmasında kullanılan süre yeterli mi?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

11. Ev aksesuarları programının amaçları mesleki becerilerin kazanılması açısından yeterli midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

12. Ev aksesuarları ders programının içeriği mesleki becerilerin kazandırılması açısından yeterli midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

13. Ev aksesuarları ders programında uygulanan öğretim yöntemleri amaçların gerçekleşmesi açısından yeterli midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

14. Ev aksesuarları programının değerlendirme süreçleri bilgi ölçebilecek yeterlilikte midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

15. ev aksesuarları ders programının değerlendirme süreçleri beceri ölçebilecek yeterlilikte midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

16. Ev aksesuarları programının değerlendirme süreçleri alışkanlıkları ölçebilecek yeterlilikte midir?

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

17. Ev aksesuarları dersinde oluşturduğunuz ürünlerle piyasadaki ürünler arasında benzerlik var mı?

( ) Evet

( ) Hayır

18. Ev aksesuarları dersinde oluşturduğunuz hangi ürünler piyasadaki ürünlerle benzerlik göstermektedir? Önem sırasına göre numaralandırınız.

( ) Kumaş abajur
( ) Makrome abajur
( ) Makrome gazetelik
( ) Makrome sarkaç
( ) Canlı çiçek tanzimi
( ) Tabi kumaş çiçek yapma
( ) Çuval çiçek yapma
( ) Metal çiçek yapma
( ) Deri çiçek yapma
( ) Davul derisi abajur
( ) Davul derisi nazarlık
( ) Davul derisi pano
( ) Davul derisi kukla
( ) Deri gazetelik
( ) Deri yastık
( ) Deri örgü

19. Piyasadaki değişiklikler ev aksesuarları dersine yansıtılıyor mu?

( ) Evet
( ) Hayır

20. Ev aksesuarları dersinde geleneksel tekniklerin dışında teknolojiye bağlı olarak gelişen yeni teknikler de kullanılmakta mıdır?

( ) Evet
( ) Hayır

21. Cevabınız evet ise teknikleri sıralayınız.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....

22. Derste yapılan ürünleri sergileme ve satış imkânınız var mı?

( ) Evet

( ) Hayır

23. Ev aksesuarları dersinde yaptığınız ürünler okul dışında da ilgi görmekte midir?

( ) Evet

( ) Hayır

24. Ev aksesuarları programının uygulanmasında aldığınız eğitim iş hayatına uygulanabilecek nitelikte midir?

( ) Evet

( ) Hayır

25. Ev aksesuarları programının uygulanmasında yaratıcılığınızı kullanabiliyor musunuz?

( ) Evet

( ) Hayır

26. Ev aksesuarları ders programının geliştirilmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen önerileri önem sırasına göre numaralandırınız.

( ) Dersin amaçları geliştirilmeli

( ) Dersin içeriği geliştirilmeli

( ) Ders süresi arttırılmalı

( ) Derste uygulanan öğretim yöntemleri geliştirilmeli

( ) Dersin değerlendirilmesinde uygulanan değerlendirme ölçekleri geliştirilmeli

( ) Ev aksesuarları dersi ayrı bir bölüm olmalı

( ) Derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teknolojik araç-gereçler kullanılmalı

( ) Derste öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek rahat atölye ortamı sağlanmalı

( ) Diğer